

Per 1366/2003

10038960,2

COBISS •

GORISKA KNJINICA

OGLAR

glasilo Kulturnega društva Zavratac

Zavratec

- 3 UVODNIK
AKTUALNO
- 4 NAGOVOR ŽUPANA OBČINE IDRİJA
- 7 ZAVRAŠKO ŽUPNIJO PONOVO
UPRAVLJA ŽUPNIK BOGDAN BERCE
- 9 ŽUPNIJSKI PASTORALNI SVET
ZAVRATEC
- 11 POSLOVILI SMO SE OD ŽUPNIKA
DANILA KOBALA
- 12 DELO IN INTERVENCIJE PGD ZAVRATEC
V IZTEKAJOČEM SE LETU
- 14 STATISTIKA PREBIVALSTVA ZA VAS
ZAVRATEC IN POTOK
- 16 SVETOVNA EKOLOGIJA
ČEZ PLANKE
- 17 NOTRANJSKE NOVICE SE PREDSTAVIJO
KULTURA
- 18 KONCERT OB FARNEM DNEVU
- 18 KAKO KAJ CERKVENI MEŠANI PEVSKI
ZBOR ZAVRATEC?
- 19 PREGLED LIKOVNE DEJAVNOSTI
KULTURNEGA DRUŠTVA ZAVRATEC V
LETU 2003
- 19 RAZSTAVA RISB IN GRAFIK
- 20 UMETNOST V NARAVI - LAND ART
IZ ZGODOVINE
- 22 POSKUS KRONIKE ŽUPNIJE SV. URHA V
ZAVRATCU IV. DEL
- 23 ZAVRAC
GOSPODARSKE STRANI
- 24 SONARAVNO KMETOVANJE
- 25 KROMPIR, PRIDELAN PO ENOSTAVNI
BIOLOŠKI METODI
- 25 MALO O DOMAČI OBRTI PRI NAS IN
DRUGOD
PROZA IN POEZIJA
- 26 PESNIK SE PREDSTAVI - Evgen Gantar
- 27 Veronika Hatlak, Janez Gantar
- 28 VZEMIMO SI ČAS
- 28 SPOMINI NA SOCIALIZEM IN
JUGOSLAVIJO
- 29 KAKO SEM POSTAL ZAVRAČAN
- 30 DUŠCA
STRAN ZA NAJMLAJŠE
- 31 URE PRAVLJIC
ŠOLSKE STRANI
- 32 PRVI VTISI Z GIMNAZIJE
- 32 NEPRIČAKOVAN OBISK
- 33 ŽIVJO, PRADED!
- 33 DRAGI DOMAČI
- 34 ŽIVJO, ANDREJČEK
- 34 POZDRAVLJENI MARSOVCI
- 36 DOMIŠLJIJSKI SPIS
- 36 POZDRAVLJENI DOMAČI
- 36 SEM DAMJAN
- 37 MOJA VAS
- 37 RECEPT ZA KROKODILA, KI GA BOLI
ZOB
ŠPORT
- 38 PRVI POHOD NA KOVK - V SNEGU
- 39 NAJSEVERNEJŠA TOČKA EVRQPE:
NORDKAAP
RAZVEDRILO
- 40 ŠALE IN ANEKDOTE
- 42 KUHARSKI NASVETI
- 42 SLOVARČEK ZAVRAŠKIH BESED
- 43 KRIŽANKA
- 44 POSLOVNE STRANI

Ljubezen, mir, veselje

Živimo v času, ki je poln gibanja, nenehnih sprememb in nemira. Prisluhimo le našim govoricam "mudi se mi", "že grem", hitro pojdimo",... Pred časom mi je rekla znanka: "Včasih smo hodili peš, pa smo se spotoma še pri znancih ustavili. Danes se vozimo z avtomobili, vendar ni nikoli časa za kaj takega." Pa se nam res tako mudi?

Dragi naši bralci! Vse, kar nam daje narava ali smo od koga prejeli, smo že večinoma pozabili. Zunaj ni več toliko dela, večeri so dolgi in nas tudi ne mika, da bi zapustili topel dom. Ali si znamo vzeti čas in koga obiskati, ki je osamljen in ostarel in nima nikogar, ki bi ga razveselil in mu prinesel iskrico svetlobe v njegovo življenje ter upanje v njegovo pričakovanje. Ni čudno, da je naš pesnik zapisal, da "se v strup prebrača vse, kar srce si sladkega obeta,..." In vendar ne moremo živeti brez pričakovanja in upanja.

Pred nami so prazniki, ki so nam blizu, nam domači in povezani z družino in v katerih še toliko bolj občutimo ali pogrešamo toplino src. Zato si prizadevamo, da bomo gradili prijetna domača ognjišča, v katerih bo vladalo prijateljstvo, razumevanje, spoštovanje, ljubezen, veselje do življenja in še marsikaj. S temi besedami vam v svojem imenu in imenu uredništva voščim za božične praznike in novo leto, ki naj bo polno Božjega blagoslova in miru.

Jože Lazar, Z. 16

OGLAR, letnik 4, št. 2, december 2003

Glasilo izdaja Kulturno društvo Zavratac dvakrat letno

Uredniški odbor:

Nataša Pintar (*glavni in odgovorni urednik, jezikovna dodelava*), Alenka Kotar, Renata Kogovšek, Jožef Lazar, Andrej Mivšek, Robert Rijavec, Darko Bogataj, Mojca Mivšek, Kristina Bogataj, Anita Tavčar, Tomaž Mivšek, Polona Gantar

Naslovna in zadnja stran: Andrej Mivšek

Fotografija: Robert Rijavec

Tisk in oblikovanje: ABC Merkur d.o.o. Idrija

Naklada: 300 izvodov

NAGOVOR ŽUPANA OBČINE IDRIJA

Dragi prijatelji revije OGLAR – spoštovani občani Zavrataca!

Obljubiti ali ne, zagotoviti ali ne, in kako udejaniti? – so bile misli, ki so mi rojile po glavi še pred letom dni.

Danes se s temi mislimi ne ukvarjam več, ampak od mojih sodelavcev in akterjev financiranja zahtevam realizacijo planiranih ciljev v korist naše občinske skupnosti.

Načrtovane zadeve smo uspešno zastavili, podpora, ki ju živim v občinskem svetu in idrijskem gospodarstvu, mi daje novih moči za nadaljevanje.

Nekaj o sebi:

Rodil sem se pred 53. leti mami Kraševki, očetu Idrijčanu, po osnovnem poklicu sem gradbeni tehnik. Življenjska pot me je vodila skozi številne zahtevnosti življenja, naj bo to šola v Ljubljani, vojska v Bileči, gradbena operativa na Zidgradu, projektiva na Ateljeju, investicije na Kolektorju, ali mesto predsednika uprave Eltos-a in sedanje kot župana občine Idrija. Vedno so bile pred mano zahtevne naloge, ki so v meni izoblikovale nek poseben odnos do dela in odgovornosti.

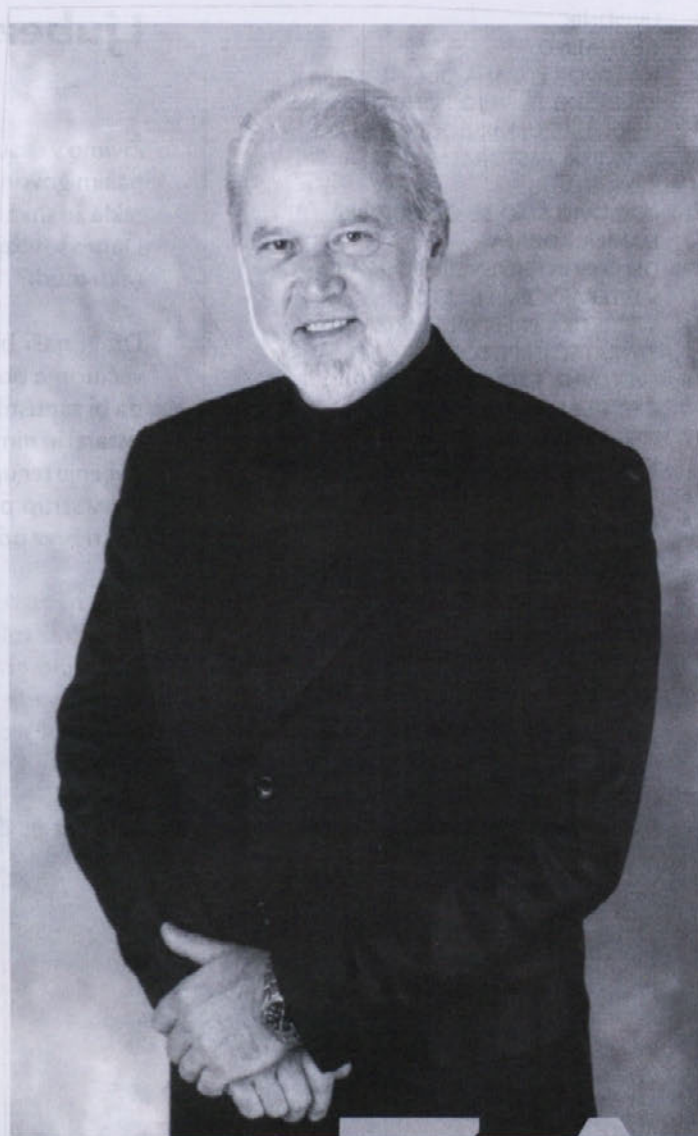
Izkušnje na projektih Kolektorja v ZDA in Koreji so dodale kanček novih znanj v mozaik mojega dela, bile so uspešne in zato toliko bolj dragocene.

Družinski status imam urejen, moja družina je slovenska, poročen sem z ženo Sonjo računovodkinjo na Centru za socialno delo v Idriji. Imava dve hčerki, starejša Irena je profesor slovenskega jezika in poučuje na Škofijski gimnaziji v Vipavi, mlajša Irma pa je študentka fakultete za arhitekturo v Ljubljani.

Kako sem razmišljal?

Pri svojem delu sem se pogosto srečeval s problematiko urejanja prostora. Opazoval sem delo občinskega sveta in uprave. Mnogokrat sem pomislil, da bi se dalo določene stvari poenostaviti in omogočiti ljudem bolj pristopno upravo in enostavnejše vodenje občine. O tem sem se pogovarjal s kolegi in dozorela je misel, da za volitve 2002 sestavimo Listo za občino Idrija. Prvič sem o tem pisal v Komunitatorju pod naslovom »O čem danes razmišljamo v družbi Eltos.« Ta razmišljanja, sestavljena v prvem osnutku, sem ponudil na vpogled poslovodstvu Kolektorja, predsedniku g. Petriču, in objavil na Internetu za vse, ki so želeli nov pogled v tej smeri. Nepričakovano je bil odziv zelo ugoden, zato smo nadaljevali in dokončno sestavili Listo za občino Idrija, ki je na volitvah požela izjemen uspeh. Občini Idrija smo ponudili to, kar so ljudje že prej pričakovali.

Da vam danes lahko pišem kot župan, gre zasluga Vam, številnim

občankam in občanom, ki ste zaupali in razumeli moja hotenja ter videli v njih priložnost za dvig standarda javnega življenja v občini.

Moja vizija:

Moje opazovanje preteklega desetletnega obdobja mi je ponudilo izhodišča v razmišljanju za bodoče. Življenje v idrijski kotlini ni več nudilo tistega, kar bi si kot občan želel, postajalo je nekoliko dolgočasno in zaprto.

Brez aktivnega sodelovanja Idrije se nekoč v deželi Kranjski ni nič zgodilo, danes pa se dogodki na mnogih področjih izogibajo Idrije in kot da je v slovenskem merilu ni, razen pri davčnih obremenitvah gospodarstva. Tu mislim na regionalizacijo, prometno zelo zahtevno infrastrukturo, posledice rudarjenja tako na komunalijah kot tudi na zdravju ljudi, vodnogospodarsko situacijo, ipd.

Naj zapišem imenitno misel našega rojaka gospoda Tomaža Pavšiča: »Idrijčanu se zdi tudi nekolikanj za malo – in v tem ima čisto prav, - da bi se moral potopiti v katerokoli pokrajinskost,

ko pa je v preteklosti občeval z deželnim glavarjem, ki je bil največkrat ne le vojvoda, temveč kar cesar.«

Želel bi poudariti, da smo Idrijčani prevečkrat tiho, ko gre na državnem nivoju za usklajevanje regionalizacije, delitev denarja in pokrivanje potreb v tistih panogah, ki bi jih morala pokriti država v celoti. Ne moremo se zadovoljiti s tem, da se v idrijsko občino vrača dobra desetina pobranega denarja od našega gospodarstva. Z eno besedo naj poudarim, da prosimo za večji vložek svojega denarja in ne za pomoč drugih.

V preteklih mesecih smo izdelali strokovno podlago - Elaborat primerne porabe - za razgovore na državnem nivoju o financiranju občine Idrija in dokazali, da smo glede na realne potrebe ohranjanja premoženja in primerne nivoja življenjskega standarda podhranjeni za približno 40% vsakoletne primerne porabe, ki jo občini namenja država. To je zelo težko breme, ki ga nosi občina kot posledico preteklega slabega gospodarjenja, zato upamo na uspeh pri sistemskih spremembah Zakona o financiranju občin ali pa na vzporedno pomoč države preko programov, ki jih pripravljamo za naslednje leto.

Da ne bi pozabili na mednarodne finančne institucije, ki v mnogih primerih namenjajo velika sredstva za razvoj pokrajine in različnih panog, se združujemo v večje projekte z drugimi sorodnimi občinami in tako načrtujemo v naslednjih letih razvoj na področju turizma, ekologije (vodovodi, kanalizacije, čistilne naprave), cestnega omrežja, energetike ipd. Ta sredstva bodo oplemenitila občinski proračun, vendar so projekti silno zahtevni, zato bo potrebno veliko časa za njihovo realizacijo. Poleg tega pa bomo morali imeti dovolj tudi lastnih sredstev, da bi si lahko izborili sredstva mednarodnih skladov.

To je moj pogled na prihodkovni strani, na odhodkovni pa so zadeve mnogo bolj enostavne.

Bližamo se koncu prvega leta mojega mandata, ko je nastopil čas, da si povemo, kaj smo dobrega naredili v letošnjem letu za občino Idrija.

Začetek je bil tak, kot smo ga načrtovali, se pravi, izdelali smo posnetek stanja z vidika potreb občine in določili pristopne prioritete za nadaljnje delo.

Takoj smo opazili, da bo za bodoče investiranje potrebno najprej doreči delitveno bilanco z občino Cerkno, ki se vleče že deset let in je ovira za pridobivanje kreditnih sredstev s strani bank. Delo je potekalo na več zaporednih sejah in v medsebojnem konstruktivnem vzdušju. Oboji smo si namreč želeli prekiniti z dosedanjo prakso neuspehov in zaključiti to zahtevno delo. To se je kmalu zgodilo, občini imata sedaj dorečeno stanje, v nadaljevanju pa bo potrebno to delitev vpisati še v zemljiško knjigo.

Opravljen je bilo veliko delo, zato se pogajalcem na tem mestu še enkrat zahvaljujem, kot tudi županu občine Cerkno gospodu Juriju Kavčiču.

Za nadaljevanje dela pa je bilo potrebno urediti nekatere kadrovske zadeve predvsem z vidika organizacije poslovanja na širšem komunalnem področju v občini. Tu smo izvedli kadrovske reorganizacije v Komunali, na občinski upravi pa dopolnjujemo mesta z ustreznimi kadri s prerezporeditvijo.

Projekti:

Naj naštejem nekatere najvažnejše projekte, na katerih delamo:

- OŠ Idrija in ŠDI do danes še nimata uporabnih dovoljenj, zato smo k temu takoj pristopili in je to sedaj v zaključni fazi.
- Zaradi relativno slabe in drage trgovske ponudbe v Idriji in okolici smo preizkusili »košarico dobrin« in ugotovili, da Idrija plačuje približno za 15% dražje artikle kot npr. v Ljubljani. Ukrepali smo pri Mercatorju in ostalih večjih trgovskih hišah za znižanje cen in dodatno ponudbo v naši občini. Tu smo naredili odločen korak v tej smeri in pogovori, ki jih vodimo z nekaj trgovskimi hišami, nam dajejo upanje, da bo v naslednjih letih zgrajen v Idriji nov trgovski center.
- Projekt Doma upokojencev, ki ga vodi Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve, občina pa pri tem sodeluje, poteka po načrtih, tako da pričakujemo pričetek gradnje v drugi polovici leta 2004 in 2005.
- OŠ Godovič je v izgradnji, zaključek del in vselitev pričakujemo v novem šolskem letu 2004.
- Pošta Idrija je objekt, ki se bo gradil v letu 2004, trenutno je v fazi izdelave projekta in urejanja urbanistične prostorske dokumentacije.
- Rudniška dvorana Idrija. Objekt je bil do pred kratkim v lasti države, trenutno poteka priprava pogodbe in podpis za brezplačno vračilo občini. Potreben bo temeljite prenove, ki pa bo v izvedbi v naslednjih letih iz sredstev proračuna občine, mogoče tudi iz kulturnega tolarja, ko bo pripravljen finančni načrt.
- Za obrtnike pripravlja družba Eltos d.o.o. Idrija izgradnjo poslovno proizvodnega objekta BR - 2 na Arkovi ulici v Idriji.
- Gimnazija Jurija Vege Idrija. Njena rekonstrukcija se pripravlja za leto 2004 in 2005, trenutno je v fazi izdelave projektov, vodilo pa jo bo Ministrstvo za šolstvo v sodelovanju z občino.
- Popotresna obnova objektov je v zaključni fazi, nedokončan nam je ostal le most Gačnik v Idriji in poslovno stanovanjska stavba na mestnem trgu v Idriji, ki bosta v izvedbi v letu 2004 in 2005.
- Cestna mreža občine Idrija je v izgradnji na štirih večjih gradbiščih in nekoliko manjših na lokalnih cestah. Tu naj naštejem odsek Col - Črni vrh ureditev brežin, odsek v Zali prav tako ureditev brežin, križišče Likarca v Idriji in asfaltacija ceste Oblakov vrh - Kanomlja. Pri tem moram poudariti, da je v pripravi 10 identifikacijskih projektov na cestni mreži občine Idrija za naslednja leta.
- OŠ Sp. Idrija je bila adaptirana v letošnjem letu, dela so se izvajala na strehi in v okolici, v naslednjem letu bomo izvedli dokončno ureditev okolice z asfaltacijo.
- Otroški vrtec v Idriji - sanacija škodljivih vplivov radona je

v fazi izdelave projektov za nov vrtec in pridobivanje ustreznih soglasij za gradnjo.

- Sodelujemo v skupnem projektu občin »ČISTA SOČA« na povodju Soče s pritoki, da bi si v naslednjih letih zagotovili sredstva iz mednarodnih skladov za vodovode, kanalizacije, čistilne naprave in vse, kar sodi k temu projektu.
- Izvajamo mnoge manjše projekte v sodelovanju s krajevnimi skupnostmi – vodovodi, kanalizacije, ceste, ureditve mestnih in vaških jeder, pokopališč ipd. Nekaj takih nalog je tudi v Zavratacu, kjer krajevna skupnost načrtuje ureditev vaškega jedra – centra ob cerkvi, vodovod, skupna komunalna raba in podobno, kar v skupnih sredstvih pomeni cca 3.00 mio sit. Koriščenje teh sredstev je mogoče samo skozi izdelane in sprejete projekte na KS Zavratac.
- Poleg teh projektov je gasilsko društvo Zavratac letos pridobilo opremljeno gasilsko vozilo za najnujnejše protipožarne potrebe.
- S KS Idrija delamo na ureditvi sakralne dediščine na kripti sv. Barbare v Idriji, asfaltacijah mestnih ulic in sanacijah infrastrukturne mreže.
- Adaptacija občinske stavbe, obnova fasade, delno strehe in instalacij.
- S Komunalno Idrija sodelujemo na projektih komunalnih odpadkov, vodooskrbe, kanalizacij, čiščenja odpadkov, ureditve razmer v Krajinskem parku zgornja Idrijca – Bela, Rake v Idriji ipd,...
- S Petrolom izvajamo plinifikacijo Idrije in se dogovarjamo, da bi iz Kalc v Godovič, Idrijo in Sp. Idrijo pripeljali zemeljski plin kot najcenejši energent.
- Spodbuditi želimo Telekom, da bi se dejavno vključil v priključevanje kabelske televizije, ISDN in ADSL za primerno ceno glede na že izdelano kabelsko kanalizacijo mesta Idrije.
- Spodbujamo, organiziramo in financiramo številne kulturno-zabavne in etnografske prireditve v občini, vključno z našo največjo prireditvijo - Čipkarskim festivalom, ki je imel letos mednarodno udeležbo.

Naslednje področje dela, ki smo se ga lotili, je bila projektna dokumentacija za bodoča leta po srednjeročnem razvojnem načrtu, tako v gospodarskih javnih službah kot tudi družbenih dejavnostih.

Resna investicijska dejavnost zahteva nekajletno obdobje, če jo gledamo kot sistemsko. Za posamezne projekte pa je to lahko tudi krajša doba. Občina Idrija v sedanjih situaciji potrebuje nekajletno obdobje, da bo dosegla ustrezen investicijski nivo ter zagotovila denarni tok, ki ga za te projekte potrebuje. Osnova vsemu bo urejena prostorsko urbanistična dokumentacija in kvalitetno izdelani elaborati in projekti za določene investicije. Posebej zahtevno delo nas čaka na projektih, financiranih z mednarodnimi sredstvi.

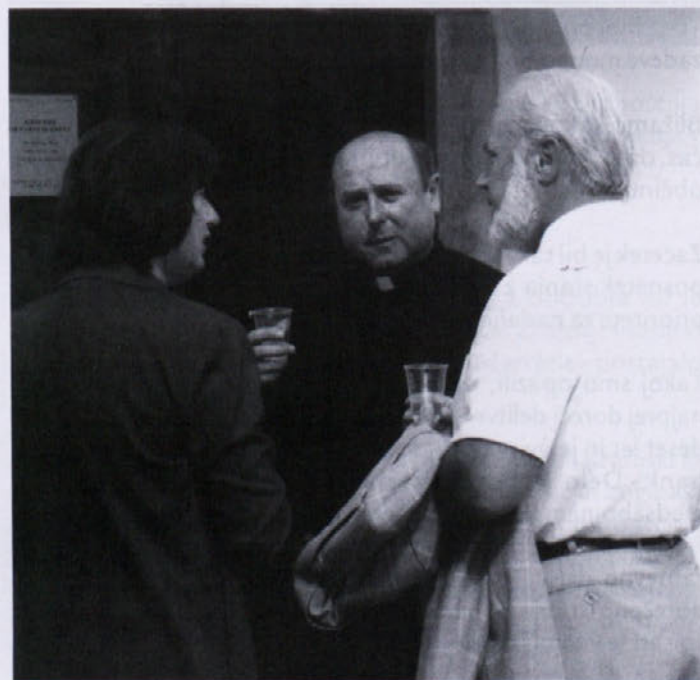
Zaključek:

Sobivanje v občini je temeljni pogoj kakovostnega življenja. Tu se ne moremo ločevati na mestno in kmečko prebivalstvo, kar nekaterim, ki želijo ustvarjati negativno klimo, tudi ustreza. Kot primer bom še enkrat navedel, kako smo odvisni eni od drugih. Sistem vodooskrbe je osnovno vodilo, kako bomo morali strpno in sistemsko reševati to problematiko, sicer bomo čez nekaj let vsi pili onesnaženo vodo, da ne rečem »gnojnico«. Ti problemi se pojavljajo že danes ne glede na zajem vode v nizko ležečih izvirih ali globinskih vrtinah. Onesnaženje s strani visoko ležečih kmečkih domačij, gnojenja, onesnaženih atmosferilij in še veliko črnih deponij odpadkov bo povzročilo onesnaženo vodo v vsakem vodovodnem sistemu, naj bo to v dolini ali pa na planoti. To naj bo vodilo vsem, da bi se izognili občutku prikrajšanosti in posluš za podeželje ne more in ne sme biti več vprašljiv.

Moje pisanje bi želel zaključiti z mislijo na družino Menegatti iz Zavrataca, ker se je tako hrabro postavila po robu nesreči, ki jo je doletela v začetku leta, prav tako tudi vsem krajanom, ki so pomagali pri sanaciji razmer. Želim vsem njihovim družinskim članom in otročičkom veliko uspehov v šoli, atiju in mami pa uspešno delo in obilo zdravja. Mislim, da je bil moj obisk pri njih takoj v dneh po nesreči spodbuda za premagovanje težav, v katerih so se znašli, in da so nakazana denarna sredstva in brezobrestni kredit s strani občine Idrija pomagala premostiti začetne težave.

Lepe pozdrave v Zavratac, od župana Damjana Krapša!

Idrija 04.11.2003

Koncerta ob farnem dnevu se je udeležil tudi župan Damjan Krapš, Foto: Jože Lazar

ZAVRAŠKO ŽUPNIJO PONOVO UPRAVLJA ŽUPNIK BOGDAN BERCE

Intervju je pripravil Marjan Drmota

»Že takoj po tistih prvih jesenskih dneh, ko sem prišel v Zavratac, so nekatere stvari postale nepozabne«, pravi župnik Bogdan Berce za svoj prvi prihod v župnijo leta 1972.

Po petindvajsetih letih je ponovno dušni pastir, le da sedaj biva v Godoviču. Danes pravi: »Imam občutek, da črpam iz starega razpoloženja, da mi je vedno prijetno priti med ljudi, ker jih poznam.«

Na začetku najinega pogovora bi vas prosil, če nam lahko na kratko opišete vašo duhovniško pot do letošnjega prihoda v godoviško župnijo, od koder boste opravljali tudi službo dušnega pastirja za zavraško župnijo s podružnico Medvedjega Brda!

Ko sem se odpravil na moje prvo službovanje, sem se mimogrede ustavil pri mojem bratu v Otaležu, kjer je on služboval. Moj brat je namreč tudi duhovnik. Povprašal me je, kam sem namenjen in povedal sem mu, da tja, kamor me je napolnil gospod škof. To je bil Kobarid. Razmišljal sem o primerjavi z Gregorčičem, le da je v mojem primeru šlo za obratno pot. Jaz sem pod trto bival prej, zdaj bom pod Krmom. Tu sem ostal le dva meseca in se nato preselil v drugi kraj ob Soči – Deskle, kjer sem ostal eno leto. Srečal sem se z zelo pomembnim duhovnikom Vinkom Kobalom, ki je takrat začel z zbiranjem mladine in tako tudi mene navdušil za tako delovanje, čeprav nisem nikoli v popolnosti osvojil njegovega načina dela, ki ga je vodil v okviru gibanja Pot.

Za naslednji dve leti sem prišel v Idrijo. Tukaj se je pravzaprav začelo nekaj, za kar od začetka nisem dobro vedel, kaj delam. Treba se je bilo prilagajati stanju, v kateri je bila župnija, oziroma skupine v župniji. Nepričakovano sem tam našel tri mladinske skupine, dva zbora in skupino zakoncev. Najbolj me je okupirala prav ta, ker nisem imel materiala. Veselje pa je bilo delati z mladimi. Pomembno je, da si z njimi in to je največ in tako smo se na ta način zblíževali med seboj. Organizirali smo izlete, tudi dekan jih je zelo rad organiziral, vsi smo šli skupaj, bile so velike skupine, zmeraj čez dvajset, petindvajset ljudi.

Po službovanju v Idriji se je pot nadaljevala v drugačen raj. Že takoj po tistih prvih jesenskih dneh, ko sem prišel v Zavratac, so nekatere stvari postale nepozabne. Vračanje iz Potoka oziroma iz Medvedjega Brda v Zavratac, ko se je začel spuščati mrak. Triglav, neverjetno blizu, vse tisto pogorje okrog Blegošja in tja čez Jelovico. Vse je bilo kot na dlani, v nekih neverjetnih podobah, ki so ustvarjale res tisti cankarjevski pojem, da nas je Bog postavil v raj pod Triglavom. To je bilo res neverjetno. Zato je bil tudi čas, ko sem ga tukaj preživel, kot da bi bil v stalnem transu. Živiš v svetu, ki je neponovljiv in se res tudi ni ponovil.

Drugače je bilo tu kot v Idriji, bili smo še bolj skupaj. Tam sem

bil skupaj samo z mladinci, tukaj pa je bilo vse na kupu, bil sem skupaj skoraj z vsakim posameznikom, ker nas je bilo malo, kot nas je še danes.

Kaj me je takrat motilo?

Posebno me je motilo to, da so bila mladinska srečanja ob nedeljah. Jaz sem si želel, da bi bila srečanja v soboto ali petek, vendar nekako niso bili za to. Vse je bilo skoncentrirano na nedeljo. To pa se mi je zdelo nepravilno. Ni bilo prave priprave na nedeljo.

Po šestih letih bivanja v Zavratacu ste se preselili v Ilirsko Bistrico. Tu ste, verjetno lahko tako rečem, preživel najbolj ustvarjalno obdobje vašega življenja. Gre namreč za obdobje petindvajsetih let. Kaj je pustilo pečat temu obdobju?

Nedvomno. V človeku je več zrelosti, treznosti. Vendar je do večjih premikov prišlo po letu 1985, ko se je dejansko šele začelo rojevanje župnije. Prej pravzaprav nismo vedeli, kaj župnija je, čeprav smo bili v župniji trije duhovniki. Imeli smo star princip pogleda na župnijo. Kljub temu, da smo imeli verouk, mladinske skupine, zbore, župnije ni bilo. Težava je bila v tem, da je to veliko območje, kjer ni bilo mogoče ustvariti prepričanja, da smo župnija kristjani iz prepričanja, ki vemo, kaj hočemo. Po tem obdobju je prišlo do drugačnega pojmovanja župnije, po drugi strani pa so se bližale tudi spremembe v naši družbeni ureditvi. To pa je navrglo ogromno novega, drugačnega dela. Popolnoma nov način dela.

Ali ocenjujete, da je s spremembo družbene ureditve prišlo tudi do sprememb v ljudeh pri pojmovanju verskega življenja?

Popolnoma je sovpadalo. Do izraza pride dejstvo, da lahko vsak misli in dela, kakor hoče in da se je zanj treba boriti. To zahteva tudi drugačen pristop pri vseh opravilih. Nikjer ni več šlo po tradiciji. Nobena stvar. Te spremembe so zelo vplivale na versko življenje kristjana.

To pa je prineslo močne psihične obremenitve, kako pristopiti in kaj dati ljudem, kaj ponuditi. To je za seboj potegnilo ogromno dela. Omenim naj za primer priprave za starše: na krst – šest srečanj, na birmo – dvanajst, priprava na sv. obhajilo – šestnajst srečanj in seveda to vsako leto. Priprav na zakon prej sploh ni bilo. Sedaj pa se je izkazalo, da je ena izmed zahtevnejših priprav. Z leta v leto se spreminjajo pogledi in mišljenje mladih na zakon in temu spremenjenemu pogledu je bilo potrebno slediti. Model prejšnjega leta ni veljal za prihodnje leto. Do izraza je prišlo dejstvo, da pride v družbi do negativnega odziva do vseh struktur. Tu Cerkev ni izjema in vera ne odigra nobenega povezovalnega akta. Vendar to dejstvo ni bilo prisotno samo v mestu (Ilirska Bistrica op.p.) ampak tudi v vaseh. Bližina mesta je delala za vse enako. Tu (mišljena je zavraška fara op. p.) je malo drugače.

Kako pa danes ocenjujete stanje, ko verjetno lahko rečeva, da je tranzicijski čas mimo?

Se vam zdi, da je plod vašega dela pustil pozitivne spremembe in usmeritve v verskem življenju?

Ta trud je ustvarjal župnijo tudi takrat, ko se tega nismo preveč zavedali. Predvsem smo si mislili, da mora pri bogoslužju, ko pride največ ljudi skupaj, vsak imeti svoje zadoščenje. V tem najdejo res to, kar je najpomembnejše, da najdejo srečanje z

Bogom, drug z drugim in z nami.

Drugo je bilo, da so skupine gradile zavest župnije. Čeprav smo v samem bistvu delovali le bolj za skupine, pa so te potrjevale in gradile tudi župnijo. Najmočnejša je bila skupina Karitas in skupina Živega rožnega venca, ki je štela čez 200 ljudi, razdeljenih v 10 skupin. Srečali smo se dvakrat letno, ker pa so bili razkropljeni po celi župniji, je to zelo povezovalo. Ta njihov močan vpliv prej nisem niti tako občutil, kot sedaj, ko sem odhajal.

Potem pa je prišla odločitev gospoda škofa, da vas premesti v novo okolje. Kako ste to sprejeli?

Vse okoliščine za tako odločitev niso niti poznane ali pa morda niso za javnost, ampak obrazložitev je bila, da me bo na ta način zaradi zdravstvenih težav razbremenil. Nič pa si ni predstavljaj, kaj pomeni priti iz ene urejene župnije na dve povsem različni župniji, ki sta tudi urejeni, ampak različni. Potem jih je potrebno upravljati iz obrobja, zlasti Zavratac, nikoli nisem res tu.

Morda je pozitivno dejstvo, da ste v Zavratacu že enkrat bili in smo vas sprejeli, kot da bi bil samo ta čas odsoten in se sedaj vračate, pa čeprav niste tu nameščen.

To je prav gotovo eno izmed presenečenj tudi zame. Zgodilo se je celo to, da je v obdobju, ko je bilo že znano, da pridem sem, nekdo iz Medvedjega Brda klical in govoril s kaplanom ter mu naročil, naj mi sporoči, da naj se nič ne bojim, da me dobro poznajo in da komaj čakajo, da pridem nazaj k njim. Glede odločitve, po kateri si prej spraševal, ti moram reči, da je bilo v začetku predvideno, da pridem samo v Godovič. Že z vidika, da naj bi prišel sem, da bi se razbremenil, ni logično, da sedaj upravljam dve župniji. Tam sem imel 5 ur verouka, tu jih imam 16 ur in to na treh lokacijah.

Prišlo pa je do spremembe v škofiji, ko je duhovnik iz Podbrdo odšel v tujino, gospod Danilo iz Gor pa je bil premeščen v Podbrdo. Gore so potem bile dane v upravljanje v Idrijo, medtem ko je bila zavraška župnija dodeljena meni. Tako sem na koncu iz prvotno predvidene razbremenitve dobil še več aktivnosti, kot sem jih imel prej. Z vidika zavraške župnije je to zelo sporno, saj v primeru, da se meni kaj zgodi – Bog ne daj – zavraška župnija nima duhovnika v soseščini.

Kako se počutite in kakšni občutki vas obdajajo po prvih treh mesecih?

Imam občutek, da črpam iz starega razpoloženja, da mi je vedno v veselje priti med ljudi, ker jih poznam. To se mi zdi zelo prijetno, pa čeprav nisem stalno tu. Drugo pa je Godovič. Tudi če sem tam, ljudi zelo malo poznam in imam zelo malo časa, da bi jih spoznal.

Ste odkrili pri zavraških faranih še kaj ostankov vašega dela izpred petindvajsetih let?

Ne. To je predolgo obdobje, kjer se vsak posameznik preveč spremeni. Imam občutek, da se med sabo poznamo, vendar pa je občutek za področje delovanja sedaj tak, kot bi bil pri drugih ljudeh. Področje dela je premaknjeno. Ravno iz vidika vprašanja poslanstva. Kam to poslanstvo postaviti? Soočamo se s po eni strani z močnim svetovnim povezovanjem, lahko

rečemo tudi z bliževanjem, ampak predvsem v materialnem smislu, medtem ko se pa v duhovnem smislu vse bolj razhajamo, zato tudi vojne. Tak proces se hočeš ali nočeš odvija tudi tukaj v tem okolju, samo v manjših skupinah, lahko bi rekel v vsaki družini.

Dotaknili ste se ključnega vprašanja današnjega časa, povezovanja sveta in ljudi zaradi ekonomskih interesov in kapitala, po drugi strani pa kriza vrednot, duhovnosti in razumevanje smisla življenja. Kako v okviru takih razmer vi razumete duhovniško poslanstvo?

Stvari so zapletene, ampak iz svetopisemskega pogleda jih ne smemo še bolj zapletati. Ker Sveto pismo nosi v sebi izredno enostaven pristop k vsakdanjemu življenju. »Hodi za menoj!« Zelo enostaven. Ampak z obzirom na toliko okoliščin, ki se pojavljajo zdaj pri enem človeku, potem pri drugem, pa potem pri skupinah, ki nekatere kar bruhnejo z novosti ali z drugačnimi pogledi in zanikanjem vrednot, je ta stvar strahotno zapletena. Zato je poslanstvo duhovnika vedno aktualno, čeprav žal nikoli ne bo popolnoma sprejeto; aktualno v tem smislu, da blaži te napetosti, ki se pojavljajo v posamezniku in v družbi.

Kje vidite glavne ovire, da ni sprejeto?

Sprejeto ni zato, ker ne nudi enakega mišljenja, kot ga ponuja družba oziroma tisti, ki želijo voditi družbo. Družba se danes ne vodi več s kakšnim -izmom, ampak v glavnem iz materialistično-ekonomskega vidika. Posebno mladi so proti sprejemanju kakršnihkoli omejitev, kakor so tudi proti globalizaciji, obenem pa sprejemajo vse tisto, kar jim daje občutek svobode, blagostanja in udobja. Tega nobena duhovna razsežnost ne more ponuditi. Tu lahko rečemo, kot je rekel Jezus: »Vzemi križ na svoje rame«, a kdo bo to sprejel? V tem si navidezno nasprotujemo drug drugemu, čeprav v svojem bistvu vemo vsi, da je to rešitev.

Razprave, ki se vrtijo tudi v političnih krogih o vrednotah, se prav vse dotikajo bistva teh vrednot. Obstaja pa grozna nevarnost, ki ga predstavlja liberalizem, ki v podzavesti prihaja v ljudi. To je zelo pereče dejstvo, da se potem človek sicer zaveda potrebe odreditve in vsi vemo, da jo nujno potrebujemo, po njej pa ne sežemo. Ta proces je zapisan v pojavu globalizacije, ki je zapisan v posamezniku, ki ga kar srka vase, čeprav govori proti njemu.

Če bi citiral pokojnega profesorja Strleta, potem bi rekel: »Satan je tu! Satan je tu!«

Tisti duh, ki ni dober, se poslužuje vsega tistega, ki ne ohranja dobrega. Kapital ne ohranja dobrega. Vedno segamo po nečem večjem in nismo nikoli zadovoljni.

Gospod Bogdan! Obdelala sva zahtevno vprašanje in ob koncu najinega pogovora je prav, da se dotakneva tudi bolj vesele vsebine. Bliža se mesec, v katerem praznujemo lepe praznike. Še posebno v teh okoljih imamo možnost, da jih dojemamo na pristen in celo malo romantičen način. Kaj lahko o tem rečete vi?

To je res, da v tem okolju zaenkrat še lahko govorimo o romantičnem načinu doživljanja. Večja težava je v tem, koliko je te pristnosti v družinah. **Sporočilo tega meseca naj bo, da moramo družini dati dušo.** Praznik božiča ima tako krščanski

kot tudi splošni pomen. Ima dve izrazni obliki; notranjo in zunanjo. Vendar mi lahko obesimo različne obeske, narejene od Kitajske do Kalifornije, če v nas samih ni pravega razumevanja, je vse to nično. Družine morajo zavestno vedeti, da se posameznik lahko zgubi, zato moramo eden drugemu nekaj dati, toda ne materialnega, temveč notranjega, duhovnega razpoloženja.

Še zadnje vprašanje, ki se vam bo morda zdelo malo vsiljivo, nas pa vse zanima. Kako se počutite v zdravstvenem smislu? Zaenkrat se počutim odlično, kljub obsegu dela, ki ga opravljam. Želim si, da bi lahko dobro in koristno delal za vse v krščanskem smislu. Seveda si želim, da bi še posebej skupaj z župnijskim svetom udeležali tiste stvari, za katere menimo, da so potrebne in pravilne in da bi vsi skupaj začutili, da delamo dobro.

ŽUPNIJSKI PASTORALNI SVET ZAVRATEC

Samo Čuk

Župnijski pastoralni svet (ŽPS) je župnijsko posvetovalno in delovno telo, katerega namen je načrtovanje, usklajevanje in spodbujanje pastoralnega dela v župniji. Sestavljen je iz članov, ki zastopajo interese vseh župljanov. Svet se sestaja po potrebi ali na predlog članov. ŽPS ima izvoljenega predsednika, tajnika in člana, ki župnijo zastopa na Dekanijskem pastoralnem svetu.

Pregled dela v letu 2003.

Člani Župnijskega pastoralnega sveta župnije Zavratac so se v letu 2003 zbrali na petih rednih sejah, ki so bile sklicane na podlagi predsednika sveta ali ostalih članov sveta.

Vsaka seja ŽPS je razdeljena v tri sklope in sicer: uvodno razmišljanje in meditacija, pastoralni ter gospodarski del. V uvod nas popelje poglobljeno razmišljanje ob branju skrbno izbranega določenega odlomka iz Svetega pisma, ki ga običajno izbere duhovnik. Uvodno razmišljanje nas samodejno vpne v pastoralni del, ki se ukvarja predvsem s problematiko odnosov vernikov do cerkve, posameznikov in nas samih. Gospodarski del pa zavzema skrb za gospodarno ravnanje z imetjem in dobrinami, s katerimi župnija razpolaga, in to tako v Zavratacu kot na Medvedjem Brdu.

Gospodarski del:

V letu 2002 in v začetku letošnjega koledarskega leta je bilo zelo veliko poudarka na obnovi zunanosti cerkve v Zavratacu in okolici pokopališča. Dela so se sicer v celoti zaključila, vendar stroški vsaj na začetku leta še niso bili v celoti pokriti, zato so se člani ŽPS vedno znova srečevali s problematiko financiranja izvedenih del. Z velikimi naporji je župljanom uspelo zbrati zadostno količino sredstev, tako da so bili stroški investicije ob odhodu duhovnika Danila Kobala v celoti pokriti.

Takoj v spomladanskih mesecih so se pričela dela na vzdrževanju in adaptaciji cerkve na Medvedjem Brdu. Že na prvi seji dne 16.03.2003 je bilo ugotovljeno, da vlaga in dotrajanost sten zahtevata, da se v čim krajšem času izvedejo v cerkvi najnujnejša gradbena dela t.j. odstraniti omet v notranjosti, kar bi omogočilo izsuševanje sten, in glede na strokovne ocene ustreznih institucij izvesti kvalitetne izolacijske posege, kar bi stavbo za daljši rok zaščitilo pred propadanjem.

Vsa začetna gradbena dela so bila izvedena.

Glede na tehnologijo izvedbe del je bilo dogovorjeno, da se z nadaljevanjem del prične šele v letu 2004, ko naj bi zadostili vsem pogojem, ki jih zahteva strokovna javnost. Po končanih gradbenih delih na izolaciji sten pa se nadaljuje s pleskanjem in obnovo nekaterih svetnikov, ki so v zelo slabem stanju. Za kvalitetno izvedbo del pa bo potrebno zbrati določena finančna

sredstva, ki naj bi jih prispevali župljani celotne župnije, ker je bilo ugotovljeno, da so denarno pomoč za obnovo cerkve v Zavrvcu darovali tako prebivalci Medvedjega Brda kot tudi ostali župljani.

Dolg župnije do Dijaškega doma Škofijske klasične gimnazije v Vipavi. Po podatkih, s katerim je bil seznanjen ŽPS, dolguje župnija za izgradnjo dijaškega doma Škofijske klasične gimnazije v Vipavi še 9600 evrov. Svet se je soglasno odločil, da se vloži prošnja za odlog plačila in sicer za dobo petih let. V tem času pa se uvede redna mesečna darovanja, ki bodo namenjena zgolj za zbiranje sredstev za potrebe kritja zapadlega dolga. Omenjeno darovanje pa naj se ne izvede v tistih mesecih, ki so že namenjeni darovanjem za druge namene.

Predlog nekaterih članov je, naj se ta način zbiranja sredstev uvede tudi za potrebe domačih cerkva.

ŽPS se je pozitivno odzval tudi na odločitev vodstva Krajevne skupnosti Zavrtec na ureditev pokopališča in nadaljevanje urejanja širše okolice cerkve, ki naj bi v prihodnje pod vodstvo krajinarjev in arhitektov dobilo mesto osrednjega trga.

Delo naj bi se nadaljevalo z ureditvijo zakristije v Zavrvcu in na delni obnovi veroučne učilnice v župnišču. Ugotovljeno je bilo, da je potrebno delo za strokovno in stilno ureditev zakristije prepustiti stroki, ki naj poda strokovno oceno in predloge za ureditev prostora. Nova ureditev prostora naj bi služila duhovniku in spremnemu osebju za nemoteno pripravo na obred. Drugi del prostora pa naj služi kot priročni prostor za shranjevanje predmetov in opreme, ki služijo pri obredu.

V cerkvi v Zavrvcu naj bi bilo v bodoče ponovno izvedeno ozvočenje. Vendar je bilo ugotovljeno, da je to precejšen finančni zalogaj, v kolikor želimo kvalitetno in strokovno izvedbo. ŽPS se je odločil, da gre v postopno nabavo posamezne opreme.

Pastoralni del:

Na seji ŽPS je bilo na predlog duhovnika Danila Kobala potrjeno, da se izvede vsakoletno romanje župljanov k znamenjem v naši župniji. Glede na to, da je duhovnik opravljal službo tudi v župniji Gore, naj bi k tem romanju pritegnili tudi njih, kar se je v letošnjem letu tudi zgodilo in sicer na majsko nedeljo, 25. maja 2003. Sklep ŽPS je bil, naj se omenjena romanja nadaljujejo tudi v prihodnjih letih.

Stara razglednica Zavrca iz leta 1906

V prihajajočem adventnem času se po sklepu ŽPS pričakuje spremembe pri obredih svete maše. Cerkev na Slovenskem že od pomladnih mesecev uvaja poenotenja nekaterih drž pri posameznih obredih. ŽPS se je na predlog duhovnika odločil, da se novitete uvajajo postopoma, z začetkom v adventnem času.

Poseben poudarek bo tudi na molitvi v cerkvi. Molitev v cerkvi naj bo zbrana, poudarjena na glasju in predvsem razumna in razločna.

Tudi bralci beril, prošenj in drugi oblikovalci bogoslužja morajo biti pozorni na interpretacijo besedila ter z svojim nastopom vnašati lik osebnosti. Glede na to, da se naj bi k sodelovanju pritegnilo nove bralce in sodelavce pri oblikovanju bogoslužja, bi bilo potrebno razmišljati o uvedbi predavanj s področja retorike.

Del srečanja ŽPS je namenjen tudi problematiki mladih, predvsem veroučencev, bolnih in ostarelih, glede obiska na domu, karikativna dejavnost v župniji. Posamezna problematika je obravnavana glede na potrebe in čas in predloge članov sveta.

Člani Župnijskega pastoralnega sveta, ki zastopajo interese vseh župljanov, so pripravljene prisluhniti vsakemu predlogu in pobudi vernikov v župniji, ki bi s svojim delom in mišljenjem želi prispevati k izboljšanju kakovosti življenja v naši župniji.

POSLOVILI SMO SE OD ŽUPNIKA DANILA KOBALA

Darja Kogovšek

V današnjem času je župnija ob velikem pomanjkanju duhovnikov lahko prav vesela, če ima svojega župnika. In zavraška fara se s tem lahko pohvali, čeprav župnik ne stanuje v našem župnišču.

Po več letih pa je bila naša župnija med tistimi, ki jih je škof izbral, da bodo zamenjala svojega dušnega pastirja. In v nedeljo, 17. avgusta, se je naš župnik, Danilo Kobal, vsaj za enkrat, poslovil od svojih faranov.

Bila je lepa nedelja in sonce se je na nebu prav prešerno smejalo kot da bi vedelo, da je v Zavratacu nekaj drugače. Ker smo imeli župnika radi, smo mu pripravili prav posebno mašo. Pri njej smo sodelovali z branjem beril ter z raznimi drugimi govori. Na koncu pa smo mu podarili tudi skromno darilo z željo, da bi ga vedno spominjalo na kraje, kjer je kar nekaj let preživel ter skrbel za nas kakor za svoje ovce. Predvsem po njegovi zaslugi je dobila cerkev sv. Urha svojo lepo zunanjo podobo.

Popoldne pa smo se zbrali še na Gorah ob litanijah. Tudi tu je cerkev sijala v vsej svoji lepoti. Iz nje pa so prihajali čudoviti glasovi gorskih in zavraških pevcev. Pri bogoslužju so sodelovali tudi drugi župniki. Po končanih obredih smo se posedli po pripravljenih klopeh ter ob kozarčku vina in ob sladkih dobrotah, ki so jih napekle pridne gospodinje, še malo poklepetali.

Kljub temu, da se z našim prejšnjim župnikom ne bomo več videvali ob nedeljskih svetih mašah, mislim, da bomo še naprej povezani z molitvijo.

Zahvala g. Danilu Kobalu, prebrana pri njegovi zadnji maši v fari

Marjan Drmota

Spoštovani gospod Danilo Kobal!

V naši zavraški župniji ste pastirovali celih dvanjast let. Gojili in spremljali ste našo duhovno rast in zorenje v vseh teh letih slovenske zgodovine.

V času teh dvanajstih let se je veliko zgodilo. Globoko ste zaznamovali svojo sled. Bilo je to predano in vestno župnikovanje, kjer se je izrazila vaša organizacijska in gospodarska sposobnost in čut za kulturo.

Naš božji hram je dobil v celoti novo zunanjo podobo in lepoto. S kora se sliši ubrana pesem. Med župljani celotne župnije se čuti močna povezanost.

Spoštovani gospod Danilo!

Vsi smo vam za vse hvaležni iz srca in duše. Imejte nas v lepem spominu, vse, otroke, mlade, odrasle, starejše. Skupaj smo prepotovali dvanajst uspešnih let.

Kadarkoli bo mogoče, se radi vrnite med nas. Veseli vas bomo.

Za vas bomo molili, da boste še naprej uspešno opravljali poklic, vas pa prosimo, da se nas spominjate v vaši molitvi.

Peli bodo zavraški zvonovi. Peli v čast Bogu, zahvalo vam, nam pa v spodbudo in ohranjenje zvestobe veri.

Bog je z vami, ki vas spremlja in vas vodi. Bodite bogato poplačani.

(Zavratac, 17. avgust 2003)

DELO IN INTERVENCIJE PGD ZAVRATEC V IZTEKAJOČEM SE LETU

*Andrej Mivšek (Z.32),
poveljnik PGD Zavratac*

Presenečenje! Po večdnevih praznikih, polnih veselja, radosti pijače in jedače in po večletnem molku gasilske sirene nas je v ranem jutru 16. januarja dobesedno vrglo v "luft". Lahko bi rekli tudi "prisilna vstaja", sicer pa silovita moč rdečega petelina.

Okrog 6. ure zjutraj je lastnik lesno-predelovalnega objekta Rado Menegatti pozval bližnje sosede na pomoč. Vnela se je namreč delavnica in skladišče suhega lesa. Člani in vodstvo gasilskega društva smo takoj aktivirali sireno, sklicali ostale člane in pričeli akcijo z vso opremo, ki jo premoremo. Kmalu smo ugotovili, da močnim plamenom ne bomo kos, zato smo poklicali na pomoč GD Rovte, Brekovice, Dole, Idrija. Zopet se je potrdil rek: V slogi in skupnem delu je moč! Skupaj je sodelovalo 48 gasilcev, popoldne pa se je pridružila še ekipa gasilskega društva iz Medvedjega Brda.

Da je bil požar zares velikega obsega, priča tudi dejstvo, da se je porabilo preko 200000 m³ vode. Spraznili smo hidrantno omrežje, Slatetov vodnjak, več cistern vode pa je bilo dodatno pripeljanih iz smeri Idrije in Rovt. Poleg tega smo porabili tudi 180 kg penila in 18 jeklen kisika za dihalne aparate. Na tem mestu bi posebej izpostavil pogum tistih gasilcev, ki so tvegali in šli z dihalnimi aparati in popolno zaščitno opremo v samo središče ognja.

Intervencija je trajala do večernih ur, požarna straža pa je ostala prav do naslednjega dne. Pogled na pogorišče zjutraj ni bil ravno optimističen, kljub temu pa smo vsi sodelujoči pri tem imeli občutek, da smo storili vse, kar je bilo v naših močeh. Treba pa je vedeti, da v našem kraju (kot se zmeraj znova izkaže) delo gasilcev še ni zaključeno z zadušitvijo ognja, pač pa šele z novo streho nad glavo. Skupaj z domačimi in drugimi dobrimi ljudmi iz sosednjih krajev smo v naslednjih tednih kljub mrazu vztrajno gradili na novo in 2. marca za "likof" veselo zasmučali po Birtovih strminah.

Vsem, ki so kakorkoli pomagali pri gašenju požara in kasneje, se v imenu PGD Zavratac iz srca zahvaljujem!

Ta nasrečni dogodek pa je po drugi strani prinesel tudi nekaj dobrega: V naslednjih mesecih smo nekatere obstoječe hidrante opremili z omaricami s pripadajočimi cevmi in ročniki, kar bo v prihodnosti pripomoglo k še hitrejši in učinkovitejši morebitni akciji.

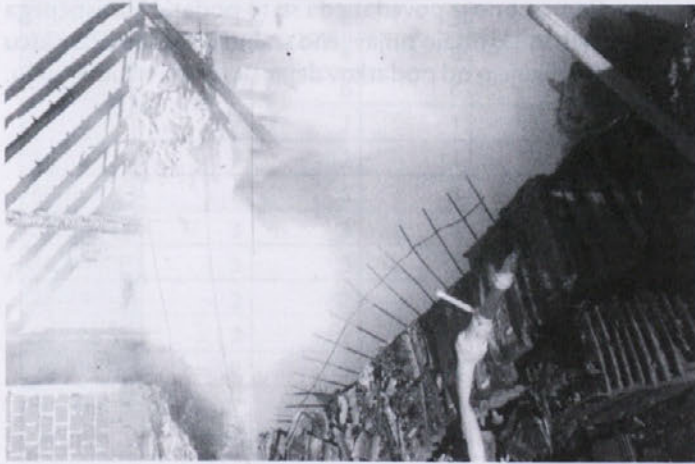
V ognju, foto Jože Lazar, z.16

V aprilu 2003 smo pripravili tudi redni občni zbor. Zamenjali smo nekatere člane vodstva. Novi predsednik je postal Srečo Rejc, poveljnik pa Andrej Mivšek (Z.32). Ob tem osebno upam, da bo novo izvoljeno vodstvo nekoliko bolj delavno in bo vestnejše opravljalo funkcije, za katere je odgovorno in zadolženo.

Po avgustovski vročini in čofanju na morju, ki smo ga kot vsako leto organizirali tudi letos, smo v oktobru, mesecu požarne varnosti, učencem OŠ Zavratac posvetili nekaj časa ter jim predstavili gasilske pripomočke, ki so nujno potrebni pri gašenju, se pogovorili o vzrokih požara in načinih gašenja ter tudi preizkusili gašenje z gasilskim ročnim aparatom. V oktobru smo izvedli tudi akcijo pregleda gasilnih aparatov. Nekateri premiki so opazni tudi na zunanem videzu našega gasilskega doma - naredili smo novo ograjo na terasi in prebelili notranje prostore doma in dvorane. Skupaj s KS in KD Zavratac pa imamo v načrtu izdelavo skupnega prostora na podstrešju Doma gasilcev. Služil bo za potrebe vseh treh društev, ki delujejo v kraju. Tudi v tem primeru in kar tako, ob koncu tega leta pa še naše vabilo in opozorilo, ki vedno "zažge":

NA POMOČ!

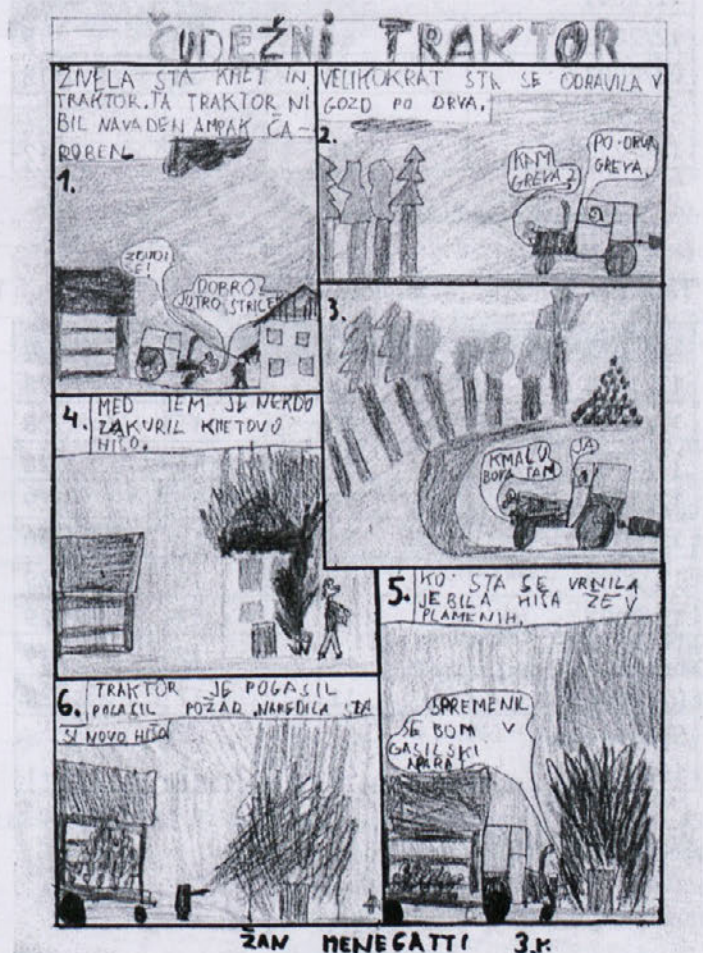

Pospravljanje pogorišča, foto Jože Lazar, z.16

Vsem, ki ste nam v tako težkih dneh,
predvsem v trenutkih,
ko je ogenj požiral naše delo,
stali ob strani in brez odlašanja
priskočili na pomoč,
iz vsega srca izrekamo svojo hvaležnost.

V nesreči spoznaš prijatelja;
kar veliko se jih je razkrilo, bližnjih in daljnih,
tudi takih, katerih niti ne poznamo.
Hvala za nov začetek, za vaše sočutje in dobroto;
naj spremljata tudi vas, seveda brez nesreč.

Družina Menegatti

STATISTIKA PREBIVALSTVA ZA VAS ZAVRATEC IN POTOK

Marjeta Rijavec

Že od nekdanj me je zanimalo, koliko prebivalcev ima naš Zavratac in že kot majhna punčka sem nas popisovala in se vselej veselila, če je med dvema 'popisoma' številka morda narasla, v nasprotnem primeru pa sem bila prav potrta. Zdelo se mi je pomembno, da nas je več, da bi nam bilo tako bolje in vas ne bi postala prazna. To seveda ni daleč od resnice in še vedno sem vesela vsakega rojstva oz. priselitve.

Za časopis Oglar sem zbrala nekaj podatkov in jih v nadaljevanju preglejmo. Pomembno je povedati, da so to podatki Statističnega urada RS, ki so oblikovani na podlagi vpisa v matične knjige občin, v njih so zajeti vsi, ki imajo prijavljeno stalno bivališče v Zavrtaču oz. Potoku, ni pa nujno, da tu zares živijo, zato se mogoče ti podatki nekoliko razlikujejo od podatkov dejansko živečih ljudi v kraju.

Koliko nas je v zadnjih devetih letih?

Tabela št. 1: Število prebivalcev in razmejitev po spolu v letih 1995 – 2003 za vas Zavratac:

LETO	MOŠKI	ŽENSKE	SKUPAJ
12/1995	51	55	106
12/1996	54	53	107
12/1997	55	51	106
12/1998	55	50	105
12/1999	57	50	107
12/2000	58	51	109
12/2001	64	55	119
12/2002	65	53	118
03/2003	65	53	118
Sprememba 1995/2003	+14	-2	+12

Vir: Statistični urad Republike Slovenije

Tabela št. 2: Število prebivalcev in razmejitev po spolu v letih 1995 – 2003 za vas Potok:

LETO	MOŠKI	ŽENSKE	SKUPAJ
12/1995	13	15	28
12/1996	13	15	28
12/1997	13	15	28
12/1998	13	16	29
12/1999	13	17	30
12/2000	13	16	29
12/2001	12	17	29
12/2002	12	17	29
03/2003	12	17	29
Sprememba 1995/2003	-1	+2	+1

Vir: Statistični urad RS

Podatki v tabeli so kar razveseljivi. Vidimo, da se število prebivalcev v zadnjih nekaj letih povečuje, največ prebivalcev je imel Zavratac konec decembra leta 2001, ko se je število skoraj približalo magični meji 120. Največji poskok je bil ravno iz leta 2000 na 2001 – kar za 10 prebivalcev.

Leta 1995 so v Zavrtaču še prevladovali ženske, od leta 1996 naprej pa so v vodstvu moški in marca leta 2003 vodijo že za 12.

Podatki za Potok kažejo, da je število prebivalcev precej konstantno in se giblje okrog 30 – toliko prebivalcev je bilo v letu 1999, kar je največ v zadnjih devetih letih.

Vse od leta 1995 prevladujejo v kraju ženske, največ v zadnjih 3 letih – kar za 5 prebivalcev.

Tabela št. 3: Razmejitev prebivalcev po starostnih skupinah za Zavratac po letih:

Leta	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	3/2003
0-4	7	9	11	14	13	14	17	15	15
5-9	6	6	4	4	7	7	9	11	10
10-14	10	7	7	6	6	6	6	4	5
15-19	8	11	13	12	11	10	7	7	7
20-24	14	16	12	11	7	6	8	10	9
25-29	10	8	9	12	15	15	17	13	11
30-34	1	2	4	5	7	10	9	9	12
35-39	5	5	5	3	2	-	2	5	5
40-44	5	6	6	5	4	5	4	4	3
45-49	6	6	6	6	5	5	6	6	7
50-54	7	2	1	3	5	6	6	6	6
55-59	7	12	11	8	8	7	4	2	2
60-64	6	5	5	7	7	7	12	12	12
65-69	3	3	5	4	5	5	4	4	4
70-74	3	3	1	2	2	2	3	5	5
75-79	2	2	2	1	1	1	2	2	2
80-84	2	2		1	1	2	2	2	2
85-89	2	1	3	1	1	-	-	-	-
90-95	2	1	1			1	1	1	1
SKUPAJ	106	107	106	105	107	109	119	118	118

Vir: Statistični urad Republike Slovenije

Tabela št. 4: Razmejitev prebivalcev po starostnih skupinah po letih za vas Potok:

LETA	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	3/2003
0-4	1	1	1	1	1	1	2	2	2
5-9	5	3	3	2	2	1	1	1	1
10-14	3	3	2	3	4	5	3	3	3
15-19	3	3	4	3	3	3	3	2	2
20-24	2	4	3	5	4	3	3	4	4
25-29	1	1	2	1	2	3	4	3	3
30-34	-	-	-	1	1	1	1	2	1
35-39	1	1	1	1	1	-	-	-	1
40-44	-	-	-	-	-	1	1	1	1
45-49	2	2	2	2	1	-	-	-	-
50-54	3	1	1	1	2	2	2	2	2
55-59	1	3	3	2	2	3	1	1	1
60-64	-	-	-	1	1	1	3	3	3
65-69	1	1	1	1	-	-	-	-	-
70-74	3	3	2	1	1	1	1	1	1
75-79	2	2	3	3	4	3	3	2	1
80-84	-	-	-	1	1	1	1	2	3
85-89	-	-	-	-	-	-	-	-	-
90-94	-	-	-	-	-	-	-	-	-
SKUPAJ	28	28	28	29	30	29	29	29	29

Vir: Statistični urad RS

Tabela št. 5: Povprečna starost prebivalstva za Zavratac in Potok za leti 1998 in 2003:

MESEC/LETO	12/1998	3/2003
Zavratac	32,04	33,58
Potok	37,45	38,00

V tabeli sem osenčila starostne skupine, katerim pripada največje število prebivalcev po letih in vidimo, da je največ prebivalcev v mlajših skupinah. To je za vas dobro, saj napoveduje lepo prihodnost kraju.

Starejših prebivalcev je razmeroma malo – nad 80 let jih je bilo največ leta 1995 – 6 ljudi, potem pa se je število spreminjalo do marca 2003, ko jih je bilo še 3. Povedati je treba tudi to, da so vse starejše od 80 let ženske. Lepo je videti, da imamo med sabo tudi človeka, ki je dočkal častitljiva leta preko 90.

Tudi v tabeli za Potok sem označila najštevilčnejše zastopane starostne skupine in tudi v Potoku so to skupine pod 30 let starosti.

Število prebivalcev nad 80 let se povečuje – od leta 1995, ko ni bilo nobenega, pa do marca 2003, ko je njihovo število naraslo na 3. Tudi v Potoku med starejšimi prevladujejo ženske, vendar jim je v 80 letu starosti pridružen tudi 1 moški.

Takšna je naša povprečna starost. Po popisu 2002 je bila povprečna starost prebivalcev Slovenije 39,5 let. Torej smo Zavratačani in Potočani v povprečju mlajši od povprečnega Slovenca.

SVETOVNA EKOLOGIJA

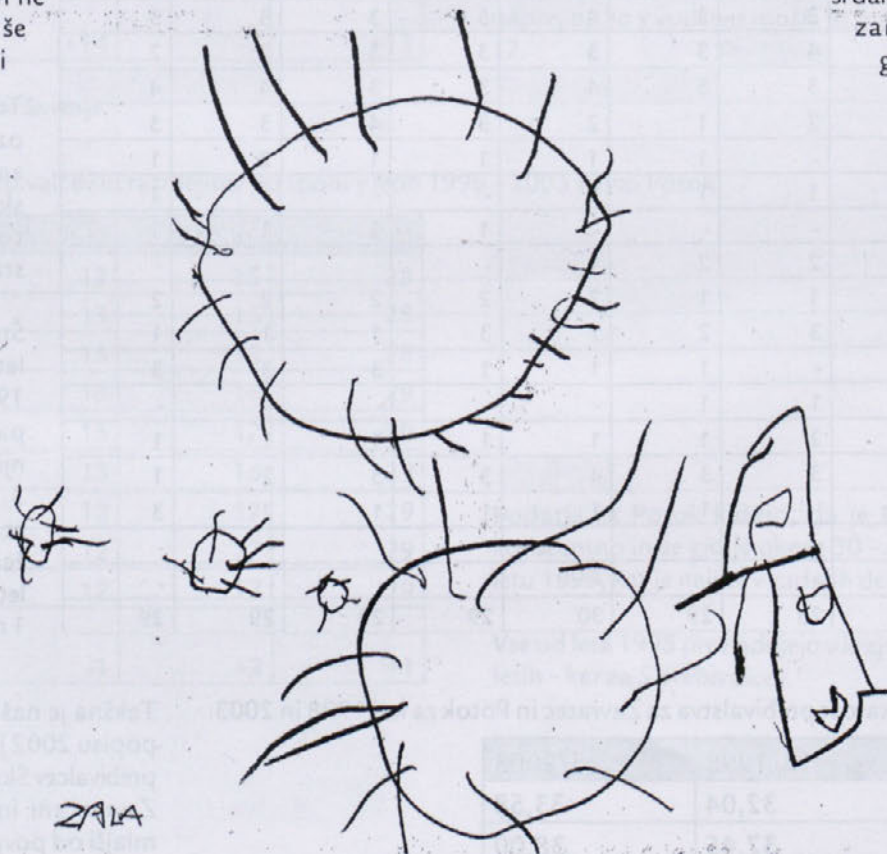
Tomaž Mivšek

Pa ga imamo! Terorista namreč. Eno samcato grozilno pisemce na medmrežju je doseglo gospoda Busha ter še poprej CIO in začel se je lov na prvaka teroristov v Sloveniji. Vključili so se vsi satelitski sistemi in ga izsledili. V Črncih v Apaški dolini tretja hiša desno, drugo nadstropje, vrata levo. Po dvojčkovima napadoma se vsaka stvar jemlje smrtno resno in krepkega Slovencevna je treba obtožiti in mu dati dobro lekcijo za prihodnje. Da bo znal pravilno uporabljati elektronske medije.

In čemu tako nezadovoljstvo nad ZDA, če revica ne more sprejeti in uresničevati podpisanega Kjotskega sporazuma. Emisije gor ali dol, Amerika mora preživeti. Vendar so samočistilne sposobnosti našega planeta omejene. Povprečno pripada na glavo Američana okoli dvajset ton ogljika. Slovenija pa Ameriki zgledno sledi s skoraj osmimi tonami emisij ogljika na prebivalca. Večina ogljika se v ozračje emisira iz izgorevanjem, torej CO₂. Naša zemljica pa nam za naše dodatke ne ostaja dolžna. Antropogeni toplogredni plini v atmosferi povečujejo učinek tople grede in naše ozračje segrevajo. Rezultat segrevanja pa ni viden samo v dvigu temperature, temveč tudi v dinamiki atmosferskih procesov. Tako se sedaj dogaja, da smo priča poletjem z neprestanim dežjem ali tako kot letos, ko smo imeli vroče in suho poletje, kot bi bili na Malti. Če ne bi imeli pravih zim na vsakih pet let, bi lahko našim prekmurskim kmetom še svetovali naj začno gojiti oljko, pa tartufe... Pa kaj, Evropa slovenskega Janezka s kravico Sivko ne mara in ne potrebuje, zakaj bi torej še kmetovali. Lahko bi pričeli s safarijem na medvede, volkove in ostale zverinice, ki jih v naših gozdovih mrgoli nepregledna množica. Urbanizirana območja bi ogradili, ostalo pa prepustili gozdu in žvalem. Veliko ograjevati resnici na ljubo ne bi bilo potrebno, ker šumijo gozdovi domači že na 60% Slovenije.

In kje je tu povezava s terorizmom, rakom kapitalizma? Tomi Sluga je samo na nevljuden način, v hlapnem stanju, prosil gospoda Busha, naj vendar spoštuje kak mednarodni dokument. Vendar gre pri tem sporazumu za obstoj naše civilizacije! ZDA pa k propadu skupaj z ostalim svetom prispevajo mnogo. Vendar politika nagrajuje svoje podperne člane v Washingtonu kot v Idriji. Gospod Bush mora tako izprazniti zaloge vojaških artiklov, ki so se nabirali v skladiščih po vsej Ameriki, obnoviti in okrepiti ameriško gospodarstvo in mu priskrbeti nova območja potrošnje. Cena za nafto je previsoka, pa še biološkega orožja ni nikjer. Zgodovina pa se ponavlja, Vietnam se ponovno odvija v Iraku. Okupatorske sile se vse pogosteje vračajo domov v krstah k žalujočim svojcem. Islamski fundamentalizem ne pozna meril zahodne civilizacije, ko zagledajo ameriško zastavo sredi Bagdada ali Carigrada, ponorijo in se branijo z edinim možnim sredstvom, gverilskimi akcijami. Gospod Bush pa brani svojo domovino v imenu multi nacionalk. Je mednarodni terorizem res upor proti zahodu ali izgovor za preživetje kapitalizma ali oboje? Tega ne moremo rešiti na tem listu papirja.

Morda bi iz preteklih vrstic sklepali, da je članek napisal nek zadrt ekolog in antiglobalist. Zato naj za konec, izberem treznejše misli. Si predstavljate življenje v teh rovtah brez avtomobila in brez dvanajst kilometrov oddaljenega Merkatorja? Brez črnega zlata si današnje ureditve ne moremo zamisliti. Vendar pa je groteskno, da vsaj v tem primeru znanost noče in ne more igrati svojega poslanstva. Ogromno je bilo že predlogov in inovacij na področju notranjega izgorevanja, vode in drugih sonaravno obnovljivih virov, ki ostajajo neizkoriščeni le zaradi poslovnih želja vodilnih usmerjalcev svetovnega razvoja.

NOTRANJSKE NOVICE SE PREDSTAVIJO

Intervju je pripravil Darko Bogataj

NE ZAPIRAJMO SE V DOMAČI »VRTIČEK«

Časopis Notranjske novice izhaja že dve leti. Prebirajo ga v občinah Logatec, Cerknica, Loška dolina in Bloke, svoje naročnike pa ima tudi v drugih krajih. Vsake štirinajst dni Notranjske novice prinašajo sveže vesti, obenem pa nudijo dovolj zanimivega branja o ljudeh in krajih na Notranjskem. O nastajanju časopisa, sodelavcih ter načrtih sem se pogovarjal z direktorjem časopisa Dušanom Černigojem, ki so ga logaški občinski svetniki novembra izbrali tudi za podžupana občine Logatec.

Dve leti je že, odkar so pričele izhajati Notranjske novice. Kakšen je odziv bralcev?

»Za nami bosta dve leti in 44 številčk časopisa, ki so ga bralci – to sedaj že lahko rečem – sprejeli za svojega. Veseli smo tako kritik kot pohval, saj je mnenje bralcev za naše delo zelo dragoceno.

Njihovo zaupanje nas opogumlja, skoraj 5000 prodanih izvodov časopisa pa potrjuje, da smo na pravi poti. Zavedamo se, da regijski časopis oziroma časopis, ki pokriva več občin hkrati, ne more popolnoma zadovoljiti prav vsakega, še posebno, ker je naše poslanstvo posredovati bralcem objektivne, ažurne in politično nepristranske informacije o dogajanju na Notranjskem. Bralci pa lahko dogodke preko Pisem bralcev tudi sami komentirajo.«

Od kje ideja izdajati časopis, ki izhaja v več občinah?

»Dejstvo je, da se naši kraji le redko pojavijo v nacionalnih medijih, razen kadar se zgodi kaj slabega. O siceršnjem aktualnem dogajanju, o delovanju občinskih uprav ali krajevnih skupnosti, pa o naših zanimivih ljudeh in krajih, so bralci obveščeni v glavnem le preko lokalnih glasil, ki večinoma izidejo le nekajkrat na leto.

Želimo ustvariti takšen časopis, ki bo pripomogel, da se tukaj, na Notranjskem živijo ljudje, ki živimo odmaknjeni od centrov političnega in gospodarskega dogajanja, medsebojno bolj spoznamo. To se mi zdi še posebno pomembno sedaj, ko nam država pripravlja novo razdelitev Slovenije na pokrajine. Čas je, da se prenehamo zapirati v domači »vrtiček«. Z več medsebojnega sodelovanja, izmenjavo informacij, izkušenj in znanja, bomo enakopravneje vstopili tudi na evropski zemljevid.«

Ekipo Notranjskih novic je bilo poleti videti tudi na marsikaterih kmečkih igrah.

Direktor Dušan Černigoj s sodelavci ob preselitvi v nove prostore na Tržaško 148 v Gornjem Logatcu.

»Pri nastajanju časopisa sodelujejo dopisniki in sodelavci vseh starosti in iz vseh občin, v katerih izhajamo: iz logaške, cerkniške, bloške in loške, pa tudi iz vrhniške in postojnske. Veseli me, da smo sodelavci med seboj tudi prijatelji, ki se radi družimo. Zato ni nič čudnega, da naša ekipa sodeluje na raznih prireditvah. Na kmečkih igrah na Medvedjem Brdu je bilo avgusta letos prav prijetno in zabavno. Bili smo zelo zadovoljni, ker smo dosegli 2. mesto, saj se iger nismo udeležili zaradi želje po zmagi.«

Bodo Notranjske novice lahko kmalu brali tudi v drugih krajih?

»Prisotnost v širši Notranjski regiji je naš dolgoročni cilj, ki se mu s premišljenimi koraki počasi približujemo. Sicer pa imamo že danes mnogo bralcev in naročnikov iz drugih krajev Slovenije in tujine, celo iz daljne Argentine.«

Hvala za pogovor.

KONCERT OB FARNEM DNEVU

Kristina Bogataj

Na dan svetega Urha, zavetnika zavraške župnije, ki goduje 6. julija, se je v cerkvi odvil slavnostni koncert. Prisluhnilo smo flavtistki Martini Ruch, organistki Poloni Gantar in Cerkvenemu pevskeemu zboru Zavratac. Prireditve so se udeležili tudi povabljeni gostje, med drugimi župan občine Idrija g. Damjan Krapš, g. Cveto Koder in sponzorji glasila Oglar.

Nastopajoča gostja Martina Ruch se je rodila v Celovcu in že z enajstimi leti začela igrati prečno flavto pri prof. Roswithi Krainer na glasbeni šoli Velikovec. Študirala je flavto na Koroškem deželnem konzervatoriju v Celovcu pri prof. Johannesu Kalchreuthu. Opravila je državni učiteljski poklic in študirala na Univerzi za glasbo in upodabljalno umetnost v Gradcu, najprej pri prof. Gottfriedu Hechtlu, kasneje pri dr. Dietru Fluryju, pri katerem je letos tudi magistrirala.

Zaigrala nam je skladbe:

Krystof Zgraja:	<i>Virtuozna Flamenco študija,</i>
Jules Massenet:	<i>Meditacija iz opere Thais,</i>
Camile Saint-Saens:	<i>Labod in</i>
Eugene Bozza:	<i>Image za flavto solo.</i>

Organistka Polona Gantar, ki hkrati tudi vodi Cerkveni pevski zbor, je diplomirala na oddelku za glasbeno pedagogiko na Akademiji za glasbo v Ljubljani. Študirala je orgle na Koroškem deželnem konzervatoriju v Celovcu in pri prof. Klausu Kuchlingu diplomirala z odliko. Nadaljevala je študij orgel na Univerzi za

Čestitke flavtistki Martini Ruch in organistki Poloni Gantar, Foto: Bernhard Ruch

glasbo in upodabljalno umetnost na Dunaju pri prof. Petru Planyavskemu in letos tudi magistrirala.

Skupaj s flavtistko sta nam predstavili:

Georg Friederich Handel: *Sonata v F- duru, op. 1, št. 11*

- Larghetto
- Allegro
- Siciliana.

Cerkveni pevski zbor pa je zapel pesmi:

- Franz Schoepf: *Lepa si, Marija* s solistkama Marjeto Rijavec in Mojco Mivšek,
- Peter Planyavsky: *Gospod, tvoja ljubezen* s solistom Robertom Rijavcem,
- Franz X. Engelhart: *Dajte mi zlatih strun* s solistko Renato Kogovšek in
- Giulio Caccini: *Ave Marija* s solistom Gabrijelom Rejcem.

Dogajanje v cerkvi sta s tekočo besedo povezovala Renata Kogovšek in Tomaž Mivšek. Predstavila sta zgodovino Zavratac ter njegove cerkve z zavetnikom in ob koncu koncerta povabila poslušalce na ogled likovne razstave del slikarja Andreja Mivška v »Galerijo Farovšč«.

Obiskovalci so bili navdušeni nad izvedbo koncerta, ki je bila na zavidljivi ravni. Upamo na čimveč podobnih prireditev.

KAKO KAJ CERKVENI MEŠANI PEVSKI ZBOR ZAVRATEC?

Jasmina Kogovšek

Rek pravi, da se navadni ljudje trudijo, da jim čas hitreje mine, nadarjeni pa se ga trudijo koristno izrabiti. In če je naš zbor vsaj malo nadarjen za petje, lahko rečemo, da spadamo med tiste zборе, ki ne pustijo, da gre čas mimo, saj smo izkoristili vse pevске prilike, ki so nam prišle naproti.

Po pevsko barvitom začetku leta smo enako dinamično nadaljevali tudi v poletnem času. Po nastopu na Urhovo nedeljo smo na vajah pridno prepevali in mimogrede je bil tu mesec avgust, ko se je zvrstilo kar nekaj zanimivih dogodkov in z njimi povezanih nastopov.

15. 8. smo se odzvali povabilu vokalne skupine iz Slavine pri Postojni na **Koncert po lipo**. Spet smo se srečali znanci, s katerimi smo se spoznali na skupnem nastopu na Nabrežinah. V večernem času smo se zbrali v njihovi vasi pred lepim številom poslušalcev, zapeli svoj program in na koncu pritegnili Slakovi pesmi, spremljani s harmoniko in pevci vseh treh nastopajočih zborov. Večer se je končal kot se za priliko spodobi z golažem in prepevanjem pod lipo.

Avgust je bil med drugimi tudi mesec velikih sprememb v naši fari. 17. 8. smo se pevci na **Gorah poslovili od našega župnika**

Danila Kobala. Z nami je bil kar precej let, skupaj smo preživeli veliko nedelj, razmišljali o njegovih besedah v pridigah in se skupaj z njim nasmejali. Težko se je posloviti od ljudi, katere rad srečuješ. Kljub ganljivo odpeti popevki Ostani z nami, ga je pot in njegovo poslanstvo peljalo dalje. Ker je na srečo Slovenija pristrčno majhna, ni strahu, da se nam poti ne bi križale več. Torej ne "zbogom!", temveč "nasvidenje".

V nedeljo **24. 8.** pa smo še pred nedeljsko mašo in sprejemom novega župnika odpeli **pol urni program** (do sedaj je to naš najdaljši nastop) **v Idriji na Ahacijevem trgu v sklopu Čipkarskega festivala.** No, pri maši pa smo z enako močnimi čustvi in kančkom radovednosti in pričakovanju novega sprejeli medse novega župnika Bogdana Berceta. Glasba in petje sta mu očitno pri srcu, pozneje nas je obiskal tudi na pevskih vajah, in zdi se, da bomo s skupnimi idejami in veseljem še naprej bogatili nedeljsko bogoslužje.

Zadnji nastop, ki smo ga imeli in na katerega smo se resno pripravljali, je bil **5. 12.** na **koncertu najboljših izbranih zborov severno-primorske regije.** Kot že večkrat smo zapeli v konkurenci še dveh izbranih zborov v Idriji; tokrat z Vokalno skupino Vinika iz Goriških Brd ter z moškim oktetom Simon Gregorčič iz Kobarida. Predstavili smo se s šestimi novimi pesmimi, zagotovo presenetili z izvedbo dinamične afriške pesmi ter tudi z ostalimi, nič manj zanimivimi.

Kot vsako leto se bomo trudili, da bomo tudi letošnji božič pričakali z najlepšimi melodijami o veliko sreči, veselju in blagoslovu, katerega smo deležni vsi kristjani. Kadar pa je človekovo srce polno sreče, poje lepo samo od sebe. No, ker pa Polona vztraja, da imamo vseeno pevske vaje, vam lepo petje ne uide.

PREGLED LIKOVNE DEJAVNOSTI KULTURNEGA DRUŠTVA ZAVRATEC V LETU 2003

28. februar: **odprtje razstave del likovne kolonije »Zavrtec 2002« Pri črnem orlu v Idriji**

Kratko predstavitev likovnih del in kolonije je popestril tudi zavraški cerkveni mešani pevski zbor s prepevanjem

20. april: **velikonočna razstava pirhov v galeriji Farovž v Zavrtecu**

Razstava pirhov povezuje vse vasi in zaselke zavraške župnije, ki s svojimi prispevki razkrivajo neverjetno ustvarjalnost in domiselnost.

6. julij: **razstava slik Andreja Mivška ob Urhovi nedelji in občinskem prazniku v galeriji Farovž**

Še enkrat več smo se imeli možnost srečati s slikarskimi navdih domačega slikarja v domači galeriji.

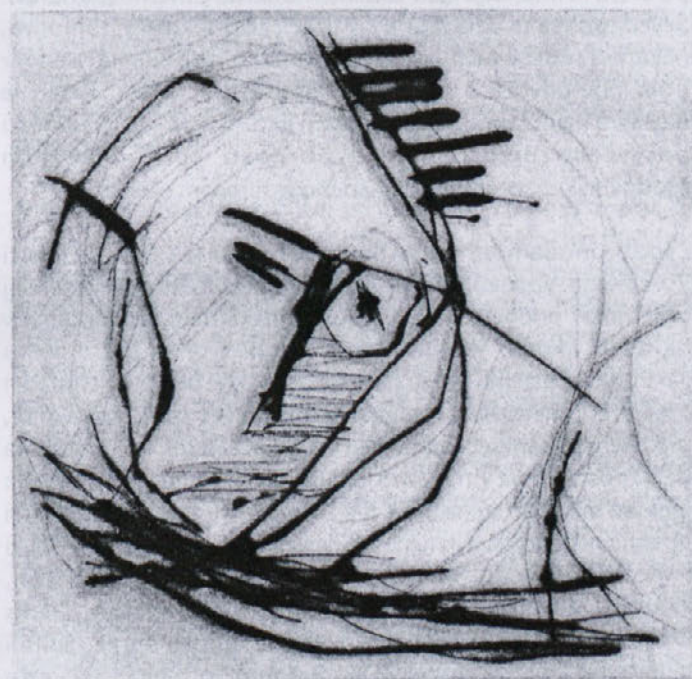
RAZSTAVA RISB IN GRAFIK

Irma Gnezda

Razstavo Andreja Mivška smo si lahko ogledali še v zadnjih dneh novembra v čajnici **Pri črnem orlu v Idriji.** Sama razstavljenega dela, risbe in grafike, so nastala v njegovem študijskem obdobju na Pedagoški fakulteti (večina v letih 1998-99).

Nekatera so plod neposrednega opazovanja narave, v tem primeru ženskega akta, pri drugih pa se počasi oddaljuje od sveta prepoznavnih oblik. Sprošča svojo risbo in se prepušča spontanemu raziskovanju svoje notranjosti, ki jo izraža predvsem z uporabo linije kot enega osnovnih likovnih elementov.

Opazujemo lahko različne karakterje linij – sledi, katere za seboj pušča ustvarjalčeva roka. Čutimo lahko moč poteze, ki izraža nekakšno notranjo pisavo, v katerih se pojavljajo in oblikujejo znaki, ki nimajo prepoznavne oblike realnega sveta. Izvirajo iz notranjega sveta spomina, intimnega sveta ustvarjalca.

orig. slika iz 3/5 = PORTRET XV3 = A. Mivšek 1998

UMETNOST V NARAVI – LAND ART

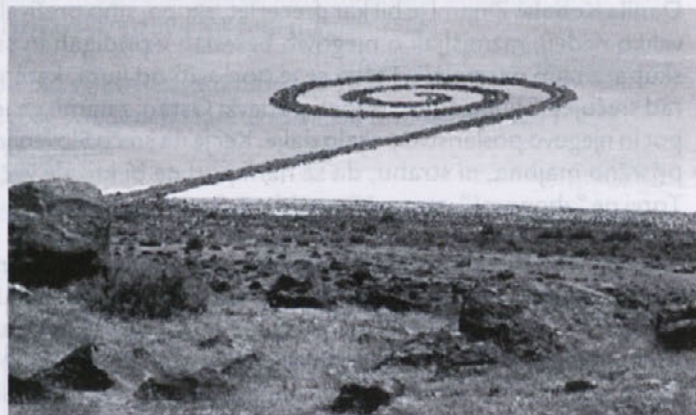
Mirko Kavčič, Poljubinj

Velike in razsežne človeške stvaritve so zmeraj vzbujale pozornost, če pa so le te premogle še veliko mero estetike, so postale prava paša za oči. To pravilo velja tudi zame, saj sem ravno iz zanimanja za obsežne zgodovinske objekte prišel v stik z umetnostjo v naravi in land art-om. To pa je bila kasneje tudi spodbuda za moje diplomsko delo, na podlagi katerega je nastal ta članek na pobudo prijatelja in sošolca A. Mivška, člana kulturnega društva Zavratac.

Za umetnost v naravi bi lahko označili umetniške intervencije in objekte, ki se nahajajo v odprem prostoru, predvsem v naravi ter s svojo okolico tvorijo skupno vizualno in vsebinsko celoto. Seveda je umetnost v naravi lahko še marsikaj drugega, na primer idejni koncept, performans, fotografija, meditativno ali telepatsko povezovanje misli ali dejanj. Vse to pa se je lahko pojavilo šele v moderni umetnosti s pojavom konceptualne umetnosti.

Umetnost v naravi pa ni izum moderne umetnosti 20. stoletja, ki je ta način izražanja le ponovno oživila in mu dala nove razsežnosti. Sicer pa se umetnost v naravi pojavlja praktično povsod in različnih obdobjih. Najbolj znane so nam razne arhitektonske in obredne stvaritve kot so razne piramide, svetišča kot neolitski 'Stonehenge'. Zraven štejejo tudi talne risbe velikih dimenzij, odkrite v južni in severni Ameriki in v Angliji. Še posebej zanimiva pa je vrtna umetnost, ki se pojavlja povsod po svetu in ima velik vpliv tudi na moderno umetnost v naravi. Seveda so vsa ta dela starih civilizacij zelo slikovita, zanimiva, nekatera tudi še ne povsem raziskana in razumljena. Vendar bom raje govoril o moderni umetnosti v naravi, kateri je navkljub njeni zanimivosti, lepoti in aktualnosti, v širši javnosti posvečeno precej manj pozornosti kot omenjenim zgodovinskim, predvsem turistično zanimivim objektom.

Zgodba moderne umetnosti v naravi se začne v drugi polovici 20. stoletja. V začetku 60-ih let se na pobudo mlajših generacij umetnikov pričnejo pojavljati umetniška dela, postavljena v naravno okolje. Vodilna ideja je upor proti klasičnemu galerizmu in sistemu umetniških ustanov, ki je po mnenju mladih omejeval umetniški potencial in bil preveč tržno naravnano, predvsem pa sam sebi namenjen in odvrčal publiko. Umetniška dela, postavljena v naravno okolje, so se na ta način otresla ujetosti med štiri stene in z navadno velikimi razsežnostmi tudi postala nedosegljiva in nepraktična za trgovanje, razen v obliki njihovih fotografij. Mladi umetniki kot Robert Smithson, Walter De Maria, Robert Morris, Michael Heizer, Denis Openheim so si za realizacijo svojih zamisli sprva izbirali nenaseljena prostranstva ZDA. S pomočjo mehanizacije so naredili nekatera izredno zanimiva dela tako v svoji pojavnosti kot po vsebinskem značaju. Nekatera so postala zelo znana in medijsko predstavljena, med njimi: "Spiral Jetty" R. Smithson 1970, "Lightning Field" W. De Maria 1974 in "Running Fence"

R. Smithson; Spiral Jetty, 1970

ter "Surrounded Islands" Christo 1972 ter 1983. Kmalu je to umetniško gibanje dobilo nov naziv "land art" in postalo dokaj popularno predvsem med mlado populacijo. Čeprav dela uvrščamo pod enotnim imenom land art, pa so si bila lahko zelo različna zlasti po vsebinskem kontekstu, kar je posledica različnih avtorskih pristopov. Avtorji so namreč v svojih delih združevali nekatere zamisli, prenesene iz njihovega prejšnjega ustvarjanja, predvsem minimalističnega kiparstva in drugih podvrsti sodobne konceptualne umetnosti. Vsi ti različni znanstveno umetniški pristopi so bili pogoj za pestrost in raznolikost land art-ovske produkcije, ki je tako bolj delovala kot umetniško gibanje kot pa smer ali izem. Celoto je kot že rečeno združeval uporniški duh 60-ih let, ki se kaže v umiku v naravo in kritiki tedanje rastoče kapitalistične potrošniške družbe. Nov svež način umetniškega izražanja pa je poleg novih privrženecv kmalu privabil tudi mecene in pokrovitelje, ki so v land art-u kmalu videli novo tržno nišo. S tem so se mnogi umetniki ujeli v vajeti tržnega kapitalizma, njihovo delo pa se je znašlo v kontradiktivnem položaju, v kar jih je večinoma prisil finančni zalogaj, potreben za realizacijo velikih del.

R. Long; A Circle in Alaska, 1981

Tej pasti so se izognili evropski, predvsem britanski umetniki land art-a, saj so njihova dela v večini manjših dimenzij in navadno ročno izdelana. Ta razlika v fizičnem obsegu del je posledica prostorskih pogojev in historične tradicije v krajinskem slikarstvu, kerv Evropi in na otoku ni na razpolago neizkoriščenih prostranih površin kot v ZDA in ker je tradicija krajinskega slikarstva in vrtno umetnosti stremela k ohranjanju deviške pokrajine. Tako so Richard Long, David Nash in sodobniki z upoštevanjem lirične tradicije in minimalnimi posegi v naravi na svojstven način dosegali podobne učinke kot njihovi ameriški kolegi. S polaganjem naravnih materialov v preproste oblike ali puščanjem lastnih sledi v naravi in beleženjem prisodob v naravi z fotografijo so naravno krajino nadgradili z lastno idejo in zgodbo. Prav zaradi preproste pristnosti so njihova dela zelo prepričljiva in nazorno kažejo na vzajemno potrebo človeka in narave po pristnem stiku in odnosu. V nekoliko arhaični podobi povečujejo naravo kot sveti kraj in s tem s pomočjo določenih detajlov in gest posredno opozarjajo na neodgovorno izrabljanje naravnih danosti v sodobnem času. Na ta način so vzpodbudili ekološko vprašanje v umetniških delih in nastanek ekološke umetnosti, ki je nekako otrok umetnosti land art-a. A o tem malo kasneje, saj ob pojavu land art-a v ZDA in zahodni Evropi ne smemo spregledati dogajanja na naših tleh. Da smo imeli tudi v Sloveniji in bivši Jugi razvito land art ter konceptualno umetnost na sploh, gre zahvala skupini OHO. Skupina je v času umetniškega delovanja povsem dostojno zastopala konceptualno umetnost v Jugoslaviji, v nekaterih pogledih so celo zasenčili svoje zahodne sosedje. V minimalističnih poskusih dematerializacije umetniškega objekta so dosegli polno umetniško izraznost tudi s popolno odsotnostjo materialnega objekta. V land art-u so delovali le kratek čas, saj so se, ob spoznanju o povezavi tržne politike in land art-a v ZDA, raje umaknili iz uradne umetnostne javnosti v zasebne sfere ustvarjanja in življenja z naravo. Kasneje Marko Pogačnik, član skupine OHO, nadaljuje delo na področju umetnosti v naravi s svojim novim konceptom, osnovanim še v skupini. "Zdravljenje zemlje" je neverjetno razsežen koncept o delovanju naravnih sil in energijski povezanosti celotnega planeta. Umetnik delo izvaja z rahločutnim, skoraj religioznim odnosom do matere narave.

Umik v naravo je bila zelo dobra prisproda uporaba proti širjenju reprodukcije in potrošniške družbe ter vojni industriji, zato ne čudi, da je land art svoj vzpon doživela prav v času revolucionarnih uporniških gibanj "otrok cvetja", katere so še posebej spodbudili hladna ter vietnamska vojna in rasne nestrpnosti v ZDA. Narava je služila kot zanimiv objekt za umetniška dela tudi v drugih obdobjih moderne umetnosti, tudi v rokah nekaterih svetovno znanih umetnikov kot sta Constantin Brancusi in Joseph Beuys. A kot rečeno je največjo produkcijo land art doživel v ZDA, kjer so bili tudi najboljše pogoji. Po začetnem trudu prvih avtorjev je namreč sledilo veliko zanimanje med zbiratelji in trgovino umetnosti, podpora land art projektom je odobrila celo nacionalna ustanova za umetnost. S pojavom takega finančnega ozadja pa je v land art-u zvođenel prvotni uporniški duh, pojavila pa se je v umetniških delih nova snov, ki obravnava kritiko družbe, to je naravovarstvo in ekologija. Ta tematika, ki se je pojavljala že v začetkih land art-a, je tedaj stopila v ospredje in postala eno

Christo; Surrounded Islands, 1983

glavnih vodil umetnosti v naravi. Druženja umetnosti in ekologije seveda oblasti zahodne civilizacije v svoji liberalni in demokratijski državi niso zatrlje, zato se je to precej razširilo in se v taki obliki pojavlja tudi danes v večini primerov umetniških posegov v naravi.

Moderna umetnost v naravi je tako prehodila pot od uporniškega protesta proti trgovini z umetnostjo in kritike kapitalizma, preko osebnega poglobljanja v naravne zakonitosti do vse svetovne zavesti o ekoloških problemih in reševanja le teh s sodelovanjem umetnikov in znanstvenikov z naravoslovnih področji. Današnja umetnost v naravi je v poplavi umetniških zvrsti in tehnik nekoliko neopazna, a se pojavlja večinoma v povezavi z ekologijo, spogleduje pa se tudi z informacijsko tehnologijo, na primer z uporabo satelitske navigacije (GPS), ki nudi veliko možnosti uporabe v krajinski umetnosti. V dobi informacijske in virtualne tehnologije, ki je trenutno najbolj aktualna in popularna tudi v umetnosti, se zdi stik z rodno grudo res zanemarljiva izkušnja, vendar zna prav poplava neosebnega elektronskega odtujevanja v nas v prihodnosti spet spodbuditi potrebo po pristnem neolitsko prizemljenem doživljanju snovnega in energijskega še vedno edinega vira življenja.

Sicer pa, "zgodovina se ponavlja".

POSKUS KRONIKE ŽUPNIJE SV. URHA V ZAVRATCU IV. DEL

Izbral Darko Bogataj

Z nadaljevanjem zanimivejših odsekov kronike, ki jo je na osnovi oznaniil napisal pokojni g. Ivan Kobal, se preselimo v leta po II. sv. vojni do sedemdesetih let.

11.3.1956 je bilo oznanjeno, da so Mohorjevke že na razpolago in da je število Mohorjevok ponos župnije.

Post pred obhajilom - 3 ure prej ne jesti in 1 uro ne piti.

Na veliko nedeljo bo ob 6. uri zjutraj vstajenjska procesija in nato sv. maša.

20.5.1956 je bilo darovanje za novo streho. Nabralo se je za 18 m² pločevine, potrebno pa jih bo 288 m².

24.6.1956 se prekrnje le najbolj nujne dele strehe.

4.8.1957 so začeli moliti za starše po sv. maši.

Na Katarinino nedeljo leta 1957 ni bilo sv. maše na Medvedjem Brdu, ker je bil na angelsko nedeljo javni ples.

28.4.1958 je padlo še 25 cm snega.

Od 14.3 - 29.3.1960 je bil g. Žakelj zaprt v Solkanu, ker je "vzbujal versko nestrpnost", ker je bral pravila o modi v cerkvi.

Statistika 1960: Prebivalcev 534 + 17 dijakov + 15 vojakov. 11 rojenih, 7 pogrebov, 2 poroki, okoli 40 jih ne hodi k maši

21.6.1961 upravo župnije prevzame g. Marc iz Godoviča.

18.7.1962 je sprejem novega župnika Antona Lazar.

30.8.1962 je zgorel kozolec pri Rupniku. Zgorelo je veliko žita, komaj je bil otet hlev.

Procesije na Markovo leta 1963 ni bilo, ker je g. župnik prepozno vložil prošnjo.

7.7.1963 je umrl ljubljanski nadškof Vovk. Prebrana je bila njegova duhovna oporoka.

28.3.1965 oznanjeno prefaranje za Nivarja, Lomarja, Sopota in Lenevše.

13.6.1966 je Poldetu Mivšek strela uničila kozolec.

21.8.1966 je bil sprejem novega župnika v Črnem Vrhu. Ivan Kobal za Ivanom Kobalom.

12.1.1969 je bilo oznanjeno: Nabavili se bodo novi zvonovi in sicer 2 zvona s težo 1000 kg, kar bi stalo 5 starih milijonov. Bogatejši naj bi prispevali 200 - 300 tisoč, srednje bogati 100 - 150 tisoč in revni 50 tisoč.

1.5.1969 je bila posvečena nova cerkev v Idriji.

22.9.1969 je umrl g. Likar na Gorah.

28.9.1969 je bilo posvečenje novih zvonov. Poleg škofa je bilo še 12 duhovnikov in 7 bogoslovcev. Za to priliko so postavili 12 mlajev.

Po veliki noči 1972 je bil obnovljen prezbiterij in postavljen oltar obrnjen k ljudstvu. Načrte sta izdelala arhitekta Tone Bitenc in Jože Kregar. Dela je opravil kamnosek Stane Vodnik.

Oltar iz hotaveljskega marmorja je bil posvečen na vnebohod 11.5.1972. Oltar je posvečen Mariji Kraljici sveta, vanj pa so vzdane relikvije sv. Virginija, sv. Dorencina, ter kosti iz groba sv. Nazarja.

Zaradi obstrukcije Medvejcev je bilo več tujih ljudi kot domačih.

5.9.1972 prejme g. Lazar pismo, da je razrešen službe v Zavrattu.

Na rožnovensko nedeljo 1.10.1972 je bil ob 16. uri sprejem novega dušnega pastirja g. Bogdana Berce.

22.10.1972 je bilo izrečeno priporočilo, naj se uredi pokopališče.

7.1.1973 je oznanjeno, da je postala "Družina" tednik.

3.6.1973 je g. župnik poromal s pevci v Log pri Vipavi.

14.7.1973 je bilo peš romanje mladih na Sveto Goro.

17.2.1974 g. župnik priporoča sodelovanje pri petju tudi nepevcem. Izrečeno je bilo prvo oznanilo o nabavi zvona na Medvedjem Brdu.

14.7.1974 pomoč Kozjanskemu po potresu. Puščica bo ob oltarju.

30.6.1974 blagoslov zvona na Medvedjem Brdu.

26.1.1975 je bila zaplenjena Družina.

6.7.1975 je bila nova maša g. Janeza Kržišnik.

30.11.1975 je bilo jesensko štetje nedeljnikov. Našteli so 77 moških, 92 žensk in 52 otrok.

7.7.1976 so pri čiščenju cerkve za beljenje odkrili 10 fresk. 27.7.1976 je Emilijan Cevc ogledal fresk, potrdil vrednost in ugotovil, da so iz začetka 18. stol..

27.7.1976 sta Ivan in Lojze Kogovšek v okviru obnove cerkve podrla stopnice na kor. Do 31.7.1976 je bila dokončana obnova notranjosti cerkve.

29.8.1976 so bile postavljene nove luči.

26.9.1976 je bila prodana mežnarja.

7.8.1977 je bil organiziran pohod na Triglav.

Saurazzi - razglednica Zavrataca, ki je bila leta 1935 poslana v Firenze Zavračanu vojaku Francu Gantarju.

Zavrac.

Župnija šteje 687 duš; ravno toliko šolska občina. V tem šolskem okolišu je rečica Sora, ki pride od jugo-vzhoda ter se potem vije proti severu in se izliva v Savo. Tudi potokov se ne manjka, ti so: Potok, Jakopnik, Božičnik, Črna, Klokoč, Sovražna grapu, Čemšič, Dobec, Rudnik. Izvirajo na severo-zahodu in se po četrt- ali polurnem teku izlivajo v Soro.

Stoječih vodâ ni tukaj, vsaj na površji ne; sicer so pa tla votla in tod so stoječe podzemeljske vode, kar spričujejo ribe, ki o deževji pridejo na svitlo in so bolj temne barve.

Njiv, travnikov in gozdov je okoli dve tretjini; ena tretjina je pašnikov in neobdelanega prostora, ker le skalovje kaže gola rebra. Imen lastnih nimajo, temuč se imenujejo le po vaseh, pri katerih ležijo.

Ljudstvo se marljivo pečâ in živi večidel s poljedelstvom, postransko pa še z živinorejo; gozdov je le malo ter imajo le posamezni korist od njih, to je taki, ki so ž njimi pametno, varčno ravnali.

Gorâ ni, le srednje veliko hribovje molî proti nebu in to je: Kovk, Konjski vrh, Hrečovec, Jesni vrh, Rozkovec, Kúcelj, Grintovec, Drevišnjik, Mačji grič, Kogelj, Ilovča, Jeličje, Kisovec, Tabor, Sivka, Jagodni grič, Krog, Kržišc, Medvedov grič.

Dolini se nahajate dve: Potok in Sora.

Poti so zeló slabe in grde, razun ceste, ki pelje iz Rovt proti Idriji; pa je dobro upanje, da se bode v kratkem na boljše obrnilo. Gmotno stanje ljudstva je še povoljno ter ni

96

treba nobenemu kruha stradati, ker žita se obilno pridelâ, prodana živina pa donâša lepe svotice, da imajo ljudje za davke in druga opravila. Izobraženo pa ljudstvo ni posebno, le nekateri, ki so drugje šolo obiskovali, znajo brati, pisati, računati; to se bode sčasoma zboljšalo, odkar se je tû šola napravila. Za napredek pa so ljudje zeló vneti v vsakem oziru.

Za vsakdanjo šolo bilo je

godnih	dečkov leta 1889	22,
"	deklic " "	30,
obiskujočih	dečkov leta " "	20,
"	deklic " "	27,

Vasi v tej župniji je sedem: Črna, Dole, Izgorje, Podklanec, Potok, Ravne in Zavrac. Sel je tudi nekaj; Mravljiše, Brdo, Malavice, Zapotok, Sopotje, Rovt, Zakovk.

Cerkev je le v Zavracu. Gradov ni. Znamenite so „Matijažve kamre“. To so podzemeljske votline, katere je v starodavnih časih voda izdolbila. Te votline so bile za časov rogoviljenja Turkov po teh krajih zavetje ljudem, ki so notri spravljali in skrivali blago v varnost. Imele so železna vrata, katere je dala napraviti Loška grajščina, ki je imela te pokrajine v fevd. Ko so časi postajali varni in mirni, so se ta vrata kot nepotrebna, odpravila. V teh votlinah so se skrivali beguni vojaški sosebno leta 1833.

Daleč po Žirovski dolini notri do Hlevnega vrha v Vrhovski župniji, toraj mimo te župnije, se je razprostiralo obširno jezero; ko so pa nek hrib prekopalî, se je jezero razgubilo; tako se pripoveduje. Ali ima ta govor kaj podlage, ali ne, ne morem razsoditi; mikavno je to za geologe.

Tukajšnja župnijska cerkev sv. Urha ima, tako sem slišal, svoj začetek že v časih, ko so Brizinski vladike imeli Loko v lasti (fevd). Bila je sprvega kapela, še le s časoma je nastala cerkev. Nad vhodom ima zvonik letno št. 1647, pod zvonovi pa 1747, kar kaže, da je čez 250 let, odkar se je zvonik (30 m visok) dodelal. Strop v cerkvi je bil prej raven, začetkom tega stoletja se je obokal.

97

Do leta 1788 bila je cerkev podružnica Žirovske župnije, prej še Loške. Omenjeno leto je postala župnijska, samostojna cerkev. Farovž se je postavil leta 1789, sto let od tega.

Župniki so tukaj pastirovali ti gg.: Anton Grošelj (1788—94), Jernej Snoj (1804—1801), Jernej Božič (1801—1804), Štefan Trpin (1804—1808), Karol Žirovec (1808—12), Simon Hladnik (1812—19), Andrej Kodermac (1819—24), Jakob Dežman (1824—34), Štefan Kobal (1834—45), Janez Zaverl (1845—49), Janez Habe (1849—64), Janez Pivk (1864—84), Jakob Ferjančič od 1885 naprej.

Šola se je začela leta 1886 meseca novembra.

Ta kraj je spadal nekdanj pod Loško grajščino, dandanes pod politični okraj Logaški, pod okrajno sodnijo Idrijsko.

zapisal Jakob Ferjančič, župnik v Zavracu, leta 1889

Vir in literatura: Logaško okrajno glavarstvo, uredil Vojteh Ribnikar, 1889

zbral Rado Gantar (Z.21)

SONARAVNO KMETOVANJE

Jože Mivšek

Kmetovalci, ki so se vključili v slovenski kmetijski "Okoljski program", so omejeni z obtežbo z živino na gospodarstvu, ki ne sme preseči 1,9 GVŽ/ha. Količina uporabljenega organskega dušika pa mora biti manjša od 170 kg/ha letno.

Da bi lažje sestavili obvezni letni gnojilni načrt, sem zbral nekaj osnovnih podatkov o naravnih gnojilih, ki so na razpolago na kmetijah.

Hlevski gnoj

500 kg težka goveja žival (1 GVŽ) da z izločki na leto po precej enotnih podatkih ob upoštevanju 15% izgub dušika (N) v hlevu oz. na gnojišču:

-70 kg N
-30 kg P (P2O5)

-100 kg K (K2O)

Te številke veljajo tako za gnojnico (15 m³ / leto x 5 / 2 / 7 = 75 / 30 / 100), kot za hlevski gnoj (9 t x 5 / 3 / 5 = 45 / 27 / 45 plus 6,5 t x 3,5 / 0,1 - 0,2 / 9,5 = 23 / 1 / 62) kar da skupaj 70 kg / 30 kg / 105 kg.

1 GVŽ prašičev, da na leto:

- 85 kg N
- 55 kg P
- 50 kg K

Te podatke rabimo zato, da lahko izračunamo, koliko gnojil so živali same vnesle v zemljišče, na katerih so se pasle.

Še nekaj podatkov:

Na leto dobimo od 1 GVŽ od 8 do 12 t hlevskega gnoja
1 m³ gnoja = cca 800 kg

10t gnoja vsebuje:

50 kg N = 100 kg KAN-a

25 kg P = 140 kg superfosfata

60 kg K = 100 kg kalijeve soli

60 kg CaO = 100 kg apnenca

0,3 - 0,5 kg Mn

0,2 - 0,5 g Cu

cca 2 g Co

do 5 g B

Konjski gnoj: 1 m³ 6,5 kg N, 3,5,kg P, 6 kg K

Kurji suhi gnoj: 1 m³ 20 kg N, 50 kg P, 23 kg K

Hlevski gnoj ugaja okopavinam: krompirju, koruzi in pesi, zelenjavi na vrtu in polju kot so kapusnice, kumare, zelena in tudi listnati zelenjavi.

Hlevski gnoj ne ugaja korenovkam, kot so čebula, por, česen, paradižnik itd.

Gnojnica: 1 m³ gnojnice vsebuje 1,5 - 2,5 kg N, 0,1-0,2 kg P, 3 - 6 kg K

Pepel: 6-10% K, 2% P, do 30% Ca

Kompost: Na kompost sodi vse, kar je rastlinskega izvora, vse kar bo po krajšem ali daljšem obdobju strohnelo in se razkrojilo. Na kompost ne sodi različna plastika, ostanki zdravil in strupov, odpadna olja itd. Kompostiranje pospešimo in kompost izboljšamo, če rastlinskim ostankom primešamo zemljo in gnoj.

Šota: Vsebuje malo ali pa nič rastlinskih hranil, je pa zelo dobra kot rezervoar za vodo in za rastlinska hranila. Šota, pomešana z zemljo in različnimi gnojili, rabi za različne namene kot sadilni substrat, cvetlično in vrtno prst ter podobno.

Razlikujemo *šoto visokega barja* (bela in črna), ki je zelo kislja (pH 3), brez hranil z veliko vpojnostjo za vodo, zelo uporabna je za "kulturne substrate" in *šoto nižinskega barja*, ki ima manj organske snovi pa več hranil, nevtralnno reakcijo (pH 6 -7) in je uporabnejša kot direktno organsko gnojilo, manj pa za kulturne substrate.

Tovarna Ruše izdeluje oz. uvaža BIOPOST (iz vinskih tropin, kurjekov, ipd,...) in uvaža ORGANO, ki je sestavljen iz steriliziranih ostankov od proizvodnje penicilina in dodatke mineralnih gnojil.

Večina ostalih substratov, ki so na razpolago na tržišču, so za biopridelavo manj primerni, ker so izdelani iz ostankov, ki nastajajo v čistilnih napravah.

Zgoraj zbrani podatki naj služijo za lažjo sestavo gnojilnega načrta in morda bodo koristni tudi pri pridelavi zdrave hrane.

KROMPIR, PRIDELAN PO ENOSTAVNI BIOLOŠKI METODI

Jože Mivšek

Mnogi manjši pridelovalci krompirja in vrtičkarji imajo težave s pripravo zemlje za sajenje krompirja, pa tudi kasneje s pletvijo in osipanjem. Ročno delo je težko in zamudno, primernih strojev pa nimajo.

Vsem tem priporočam tako imenovan "francoski" način pridelave krompirja, in sicer:

Spomladi, ko je zemlja topla vsaj 10°C, položimo zdrav semenski krompir kar na površino željene njive ali travnika v vrste 25 - 30 cm x 40 - 50 cm. Pokrijemo ga s preperelo slamo ali senom okrog 20 cm na debelo. Če nimamo dovolj slame ali sena, je dobro v pokrivni sloj dodati hlevski gnoj ali pa kompost. Cima krompirja zraste na površino nekaj pozneje, vendar kasneje lepo bujno raste, vegetacija pa je za kakšen mesec daljša. Plevel in okopavanje nista potrebna.

Izkop krompirja je enostaven. Razgrebemo zastirko in pobereemo krompir, ki je običajno zelo čist in gladek. Če je zastirka pretanka, je možno, da del gomoljev pozeleni.

S takšnim načinom sajenja smo se izognili stroškom oranja, brananja, kopanja grabnov, zasipanja, pletvi in osipanju. Pridelak pa je skoraj enak, včasih pa celo večji in kar je bistveno - bolj zdrav!

MALO O DOMAČI OBRTI PRI NAS IN DRUGOD

Vojko Česnik

Slovenija je v širšem pogledu dokaj majhna država po površini in po številu prebivalcev. Ne glede na dejstvo, da smo majhni, Slovenija premore nešteto obrti, ki nam pomagajo ohranjati našo identiteto. Pri Obrtni zbornici Slovenije je registrirano preko štirideset dejavnosti, ki sodijo v okvir domače oziroma umetnostne obrti. Za boljše razumevanje, za kakšne izdelke pravzaprav gre, omenjam le nekatere kot so: lončarstvo, pletarstvo, tkalstvo, medicinarstvo, sedlarstvo, slarnikarstvo, vrvarstvo, oglarstvo, klekljana čipka, ročno pletenje in še bi lahko našteval. Spomini našega otroštva se ustavijo ob misli na starega očeta, ki plete koš za seno. Koliko možakarjev poznate, ki še znajo splesti koš, cajno? Posamezniki, čeprav že v letih, še gojijo tradicijo, da pozimi, ko ni več dela zunaj, popravijo grablje, pokrpajo kmečko posodje za na njivo. Prav

presenečen sem bil, ko sem lansko leto srečal možakarja, ki izdeluje grablje. Ob pogovoru sem se nekako zavedel, da tako preprosto orodje kot so grablje ni tako enostavno izdelati. Že samo vprašanje mojstra, kakšne grablje rabim, me je presenetilo. Grablje so grablje, je bil moj prav idiotski odgovor. Pa me le poduči, da se razlikujejo med seboj po namembnosti. Grablje za ravnino so daljše in širše, za strmino so spet drugačnega ustroja. Tako se lahko zapletemo kar pri večini domačih izdelkov. Saj poznate tisto Prešernovo «le čevlje sodi naj Kopitar». Žal domača obrt izumira, vendar ne povesod.

V naših krajih je na prvem mestu klekljanje. Ta stara umetnost je prišla k nam od daleč. Menda je v Idrijo prišel češki uradnik in z njim njegova soproga, ki je obvladala klekljanje. Tako se je začelo in traja še danes. Ni moj namen pisati o klekljanju, ker tudi moje vedenje o tej spretnosti stoji na bolj trhljih nogah. Ta uradnikova gospa je s seboj prinesla tudi blazino - *bulo*, *jurčk*, *pouštr*, klekeljne, *klince* in košaro *jerbas*, *košek*, *cajno*. Idričanke pa niso mogle premagati svojega firbca in so počasi pričele osvajati spretnosti klekljanja, seveda ob pomoči gospe od tam zunaj. Prav kmalu so knapi *scimpral draksl m pa padrakslet* klekeljne za nove klekljarice. No, verjetno so bili ti prvi klekeljni podobni motikam, ki so jih žene dopoldne vihte po *lehah* okoli hiš. Še sedaj imajo kmečke žene rajši malo bolj velike in debelejša klekeljne. Imel sem priliko obiskati čipkarski festival na Danskem, ki spominja na našega, le da ni tekmovalnega značaja, bolj komercialno usmerjen. Takrat sem prvič dobil lekcijo o klekeljnih, ki jih uporabljajo drugod po Evropi. Ta prostor je res širok, saj sega od Španije, Italije, Portugalske na jugu pa do omenjene Danske, Anglije, če omenim samo največje. Povsod izdelujejo pribor za klekljanje podobno kot pri nas. So posamezniki, ki še vedno delajo bolj ali manj ročno. Nekateri izdelki pa mejijo na umetnost. Naj omenim možakarja, ki slika motive na klekeljne. To niso enostavni motivi, ampak filigransko naslikani šopki rož, pokrajine z vsemi pripadajočimi napisi, podpisi, ki sodijo zraven. Seveda so take umetnije izredno drage in imajo zgolj spominski značaj. Tudi les, s katerega stružijo, je zelo različen po poreklu. Uporabljajo od lipe, oreha, bukve, javorja do meni neznanih vrst lesa. Vmes so tudi koščičarji, kar je lastnost naših klekeljnov. Posebno mesto imajo klekeljni iz stekla, ebenovine in slonove kosti. Seveda se ne uporabljajo za delo. Verjetno se nihče ne bi branil primerka iz tako eksotičnih materialov. Po obliki pa so naši klekeljni zelo enostavni. Angleži so pravi »šminker« pri okraševanju. Vsi klekeljni so okrašeni z raznimi perlami različnih velikosti. Pojasnjeno mi je bilo, da perle s svojo težo skrbijo za zategovanje sukanca. Še veliko je utrinkov, a jih je težko izluščiti iz spomina.

Po mnogo čem se razlikujemo od ostalih dežel. Ali bomo znali ohraniti svojo pristnost, ali nas bodo veliki pohrustali, kar se nekateri bojijo?

PESNIK SE PREDSTAVI

Evgen Gantar deluje kot župnik v Grahovem (Baška grapa) in je upravitelj še treh župnij - Kneža, Rut in Podmelc. Otroštvo, mladost in novo mašo je pel v Zavrattu, zato smo še posebej veseli in ponosni, da se je odzval našemu povabilu. Želimo mu še veliko pastoralnih in pesniških uspehov!

###

V zgodnjem jutru kličem dan
na to ravan in širo plan.
Da bi ne bil zaman
vsak trud in žuljev dlan,
blagoslova prosim vam.

Ponosna naj bo kretnja,
ki življenje ti oznanja,
beseda srčno izgovorjena,
ker to beseda je Boga
med nami učlovečena.

Tako naj večno prosi bron,
njegova pesem
druži z našo se molitvijo:
Bog varuj v veri
rod naš in naš dom.

###

Noč, prikrita temina oken,
kdo ve, še gori v srcu ogenj,
ki je vznetil ugaslo ognjišče,
s toplino razgrel dom samote?

Noč, ležem utrujen k počitku.
Kdo ve, bo še sreča ob svitu
na pragu te hiše sedela
al žalosti luč bo brlela?

Noč, sklenem dlani v molitev.
Kdo ve, morda je to kletev,
da zate sem tarnal in prosil
pred Bogom, kot berač vzdihoval?

Noč sanje in želje prekrije.
Kdo ve, bo pozabljen dan al ne,
ko je pesem polnila srce
in duh si iskal srečne zarje?

###

Ko pesmi zven se izgubi
na pragu več mladosti ni.
Le tukaj davnosti vsa slast
pozabljena je veselost.

Vem, kdo vrata je zaprl,
pogled v nebesa mi zastrl.
Ne bom se jokal, ne smejal
le Tebi zvest bi rad ostal.

Naj vsi valovi reke dro
prek vseh bregov, me ne podro.
Ostaja brv z večnostjo,
vrvi na njej z gotovostjo.

###

Kdo ve,
kje pomnik bo stal,
da popotnik bo ob njem obstal?
Ni treba rož
in ne prižganih sveč!
Le tiho, zbrano
zmoli Oče naš.
In "amen" naj bo prošnjaja
zame, zate,
ki čakava ozare zlate.

###

Daj prijatelj
zdaj nalijva si
v kozarce vina
in izijva
ga do dna
na zdravje vseh,
k so blagega srca.

Ne vem,
je resnica
v prepolni kupi,
al' govornica
človeških besedi
nesmislov in laži?

Do dna prijatelj
zdaj izpijva,
srce naj govori
resnico.

O, da! Življenje rad imam,
ga za noben bokal ne dam.
In če bi smel ljubiti -
še to čašo ti izpij!

EJ ŽIVLJENJE

Veronika Hatlak

Vsak ima svojega;
vsak drugačnega;
vsak ga svojstveno sprejema;
vsak ga po svoje dojema.

Veliko je življenj, ko res trpijo,
zato, da na njihov račun drugi
brez najmanjše slabe vesti dobro živijo.

Življenje nam veselje, obilje ponuja,
poiskati je treba pota domača ali tuja.

Vse preveč nas malenkosti zavedejo,
zato nam velike reči uidejo.

Življenje nam je dano, da se spoštujemo,
ne pa da vidne in nevidne zanke
drug drugemu nastavljamo.

Čustva so naši cvetovi,
so različna, kot morja valovi.

Kako se bodo zanamci od nas učili,
če bomo sami med sabo prevare gojili.

Naj nam bo naša vsakdanja fraza:
Dolgo, zdravo, srečno bomo živeli -
namesto strahu, zavisti, prezira
iščimo mira,
pa se bomo lahko radi imeli.

ZELENA PESEM

Janez Gantar

Zelena so polja,
zelena so morja.
Zelene so mačje oči,
zelen je vojak, ki na straži stoji.
Zelen je kuščar v grmovju,
zelen je gozd na dobrovlju.

V BOLNIŠNICI

Janez Gantar

Tu lepe so deklina,
naj si bodo pacientke ali asistentke.
So zares skrbne in pridne zelo,
da se ni treba brigat za to.
Vmes pa pride še študent iz faksa,
da te vpraša,
kak je kej bolniška praksa.

NA PLAŽI

Janez Gantar

Šel sem dol na plažo,
kjer je itak vse važno.
Vprašal sem dekle za cigaret,
a ona odvrnila je že spet:
"Tu na plaži se ne kadi,
ker lahko celo plažo zastrupiš ti.
Pojdi tja v trafiko,
kjer imel boš izbiro veliko!"

VZEMIMO SI ČAS

Franc BOGATAJ

Letni časi se menjajo in z njimi tudi naš vsakdan. Dočakali smo krajše dneve in hladna jutra. Za krajšanje dolgih večerov imamo televizijo, radio, zgoščanke, vabijo nas knjige, prirejajo se kulturne prireditve in še nešteto drugih možnosti je za popestritev našega vsakdana.

Ja, res je. Od mojega zadnjega zapisa v Oglarju je minilo že skoraj leto. Tega človek skoraj verjeti ne more. Kljub temu pa čas tako neusmiljeno beži v neznano, kar moramo sprejeti. Živimo paradoksalno življenje. Delamo, služimo, obenem pa se oddaljujemo drug od drugega, ne da bi to sploh opazili. Čas pa uhaja in ga ne moremo obvladovati. Čeprav imamo za delo vse mogoče pripomočke, nimamo zaradi tega nič več časa. Morda še manj, ker si ga pač ne vzamemo. Malenkost preostalega časa pa večinoma preživimo ob televizorju ali računalniku. Zelo malo časa pa prebijemo ob branju dobre knjige.

V preteklem stoletju je človek stopil na luno, elektrificirala so se gospodinjska in druga dela, na poljih in njivah brnijo traktorji, vozimo se v hitrih avtomobilih, kot ptice letimo nad oblaki, sprehajamo se po svetovnih spletih, preklaplamo TV kanale in se pogovarjamo po brezžičnih telefonih. Pri tem pa pozabljamo na naravo, kjer nam ob sprehodu v gozdu v lepih sončnih dneh lijejo mavrični prameni svetlobe, blagodejno tišino pa prekinja le petje ptic, šelestenje povzročajo krošnje dreves, ki se pozibavajo v vetru. Po nogami nam šumi zlatorumeno listje. To pa je tisto, kar nam prinaša mir in zadovoljstvo.

Za zadovoljitev naših želja potrebujemo denar, ki ga nikdar ni dovolj. Saj niti ne opazimo, da postajamo vedno bolj zahtevni. Dan za dnem se porajajo nove želje, ko se izpolni ena, se pojavi nova in še večja. Čas, naš nevidni gospodar, pa nas obvladuje in polzi mimo nas in na naših obrazih pušča sledi, čeprav neradi to priznamo.

Poskušajmo ustaviti ta nori ritem. Poskrbimo za to, da si razširimo obzorja, da bo zimski čas lep ne samo na zunaj, temveč tudi znotraj nas samih.

Ne nadaljujmo v novem letu s tem norim tempom. S preobiljem nezdrave, mastne in preveč začinjene hrane, alkoholnih pijač in cigaret.

Naš svet in naša sreča sta odvisna od nas samih in tudi tistih, ki nam delajo naš vsakdan lepši.

Sreča je pravzaprav v veselju, ki ga doživiš le tam, kjer je mir. Ta naj napolni srca vsem tistim, ki ga iščejo sredi hrupa in nemira. Zato si vzemimo čas za vse lepo.

Lepe praznike vam želim.

Logatec, 11. nov. 2002

SPOMINI NA SOCIALIZEM IN JUGOSLAVIJO

Darko Bogataj

Letos smo praznovali že dvanajsti rojstni dan države Slovenije. Občutek imam, da nismo prav dosti ponosni na svojo državo, kar je zelo žalostno. Vsak državljan mora biti najprej ponosen na svojo državo, da jo lahko spoštuje in ceni. Veselje in vzhičenost nad samostojno državo sta bili na višku prav na začetku samostojnosti, pred dvanajstimi leti, kasneje, ko se je oblikovala in stabilizirala država, pa je navdušenje kar nekako izplahtelo. Vsak dan spremljamo politična trenja med strankami, obtoževanja, razburjamo se nad davki in drago državo, toda to so teme vseh ljudi, ne glede na to, v kateri državi živijo. Radi vidimo, kako plapolna naša zastava na najvišjem mestu na mednarodnih športnih tekmovanjih, prav tako spremljamo uspehe naših tovarn v mednarodnem merilu. Res smo majhna, a zelo raznolika in lepa država s pridnimi in delavnimi ljudmi.

Skoraj smo že pozabili na naše življenje v Jugoslaviji, ki ni trajalo niti pet desetletij. Sam sem se zavedal njenih zadnjih deset let in doživel njen konec kot vojak stare "jugo vojske". Jugoslavija je bila država, ki je združevala ljudi različnih nacionalnosti in ver. Ideologija socializma ter bratstva in enotnosti pod budnim očesom in ušesom partije je bila osnova, da je lahko tako pisana družina sploh lahko živela skupaj. Socializem nas je prepričeval, da smo vsi enaki, teorija bratstva in enotnosti pa da lahko živimo skupaj.

Vse je navzven dokaj dobro delovalo, kdor pa je poznal zakulisje, je vedel, da ni teorije socializma in bratstva brez režima, ki je neusmiljen z nasprotniki ideologije. Mnogi so to dobro okusili na svoji koži. Kot sem že dejal, bi rad opisal nekaj utrinkov z mojega doživljanja zadnjih let stare države.

Do osnovne šole me je prav figo zanimalo, kje in v katerem družbenem redu živim. Moja država so bili hiša, hlev, kozolec in potoške doline. Danes se zavedam, da smo bili tudi že kot otroci nevede pod vplivom režima preko medijev. Partizanski filmi, ki so bili pogosto na televiziji, so nam predstavljali junake, ki smo jih radi posnemali. Vsak je imel doma pravo orožarno lesenih pušk in bomb. Okoli hiše je ropotalo, kot da smo sredi bitke na Neretvi. Edina težava je bila, da smo vsi hoteli biti partizani in nihče Nemeč.

Kmalu so minila brezskrbna otroška leta brez šole. V šoli smo bili prvo leto sprejeti med pionirje. Ruta in kapa sta nam bili v veliki ponos. Peli smo partizanke pesmi in deklamirali o velikih junaštvi. Sošolec iz Ljubljane mi je pripovedoval, kako je na dan, ko je bil sprejet v pionirje, ponosno prišel domov in pozvonil pred vrati. Odpreti mu je prišel oče, pred katerim je strumno salutiral, kot so ga naučili v šoli. Oče je v trenutku ves rdeč od jeze prijel kapo in mu strgal ruto okrog vratu. Na veliko žalost sošolca sta končali ruta in kapa v peči. Tega dejanja kot otrok ni mogel razumeti, vendar je kasneje, ko mu je oče

pripovedoval, kaj je doživel med vojno in po njej, ko so nacionalizirali celotno premoženje očeta, razumel. To dokazuje, kako smo bili kot otroci razpeti med tem, kar so nas učili v šoli in tem, kar smo doma naskrivaj ujeli iz pogovorov odraslih. Spominjam se tudi govorne vaje o praznovanju novega leta. Učiteljica je pričakovala, da bomo govoril o tem, kako smo postavljali in krasili jelko ter čakali daril, a pri nas je bila jelka le postranska stvar. Glavne so bile jaslice, hoja okrog vogla in polnočnica. Ko sem govoril o postavljanju jaslic, me je učiteljica prekinila in mi dejala, da o tem ni potrebno govoriti, naj raje govorim o jelki in lepih okraskih. Takrat sem onemel, saj nisem imel kaj povedati. Prestrašen sem nemo gledal gledal učiteljico, ki je hitro razumela mojo zadrego. Poslala me je v klop in dejala, naj se drugič bolje pripravim.

Pred koncem osnovne šole smo bili sprejeti med mladince. Uradno se je organizacija imenovala Zveza socialistične mladine. Spominjam se, da smo dobili nagelj in rdečo knjižico, ki je imela na prvi strani Titove izreke o mladih.

Srednjo šolo sem obiskoval v Ljubljani. V prvem letniku je bil najtežji predmet Samoupravljanje s temelji marksizma. Učil nas je strogi, nepopustljivi učitelj, ki sedaj zaseda pomembno mesto na ministrstvu za šolstvo. V enem letu smo napisali štiri zvezke in vse smo morali znati na pamet. Večina od nas ni niti dobro vedela, kaj govori, še manj, kaj to pomeni. Učitelj je bil prepričan v svetost ideje svojega predmeta in to je zahteval tudi od nas, ki smo se prišli učiti obdelave lesa, ne pa marksizma.

Posebno obdobje je bilo obdobje vojske, ki sem jo služil v Bosni in Črni gori. Šele takrat sem spoznal, kako smo narodi med sabo različni. Vojska, ki je veljala za nepremagljivo, smo sestavljali mladi osemnajstletni fantje, ki smo najraje gledali zjutraj risanke, popoldne videospote in sanjari o civilnem življenju. Za razliko od predhodnih generacij, ki so morale gledati dnevnik, nam tega ni bilo potrebno, saj je bilo to obdobje zametkov prihajajoče demokracije, ustanavljanja strank in rušenja partije. Prav to so prikazovali mediji, kar pa ni bilo primerno za mlado vojsko. Uradno naj bi brali Narodno armijo, ki je bila pol v latinici pol pa v cirilici. Obdobje je zaznamovalo ustanavljanje strank in vedno večji poudarki na nacionalnih interesih. Priljubljeno geslo "Slovenija moje dežela" je bilo smatrano kot rušenje države najhujše vrste. Pri najmanjšem namigu si bil označen za nacionalista. Pregledovali so nam omarice in pobirali sporne priponke, kartice in knjige. Spominjam se, da smo morali odnesti pred kasarno vezane plošče iz postelj na pregled. Radi smo ležali na postelji pograda in risali na zgornjo ploščo. Poleg imen deklet, aktov in drugih neumnosti, ki niso bila kazniva, so bili preganjani razni nacionalni napisi. Slovenci smo risali lipove liste in pisali slogane o Sloveniji, hrvaški fantje so se navduševali nad prvo stranko HDZ, Srbi so risali grbe s štirimi črkami S, Albanci so pisali o republiki Kosovo, Bošnjaki so se navduševali nas stranko SDA in podobno. Takrat smo za kazen celo popoldne barvali plošče in prekrivali napise.

Ko so se začeli boji v Plitvicah, so se povečala trenja med Hrvati in Srbi. Nekoč enotna država je pokala po vseh živih. Mi naj bi

jo kot vojaki skupne države čuvali pred zunanjim sovražnikom, sama pa se je rušila znotraj.

Še posebno težko sem doživel vojno v Sloveniji. Poročila o vojni v Sloveniji so bila čustveno nabita in teritorialna obramba je bila predstavljena kot vojska plačanih ubijalcev. Pri poročilih so najbolj zagreti pljuvali v televizor, če se je pokazal na ekranu Janez Janša, so vojaki začeli metati v televizor copate in preklinjati njegovo mater. Bil sem edini Slovenec v kasarni in pazili so name kot na majhnega otroka. Nikamor nisem smel sam in tudi v mesto so me peljali, da ne bi dobil skušnjave in dezertiral. Za razliko od drugih sošolcev, ki so sodelovali v bojih in bili nekateri celo ranjeni, meni ni bilo treba na bojišče. Imel sem majhno delavnico, kjer sem mizaril in opravljal razna popravila pohištva in opreme.

Nekega dne mi reče oficir: "No, dragi Darko, danes lahko greš takoj domov." Prav začudeno sem ga pogledal, on mi je potrdil in hkrati dejal, da mi tega ravno ne priporoča, saj je Slovenija v vojni z Italijo in Avstrijo. Dosti se nisem zmenil za njegove nasvete in čez tri dni sem presrečen zagledal potoško dolino.

To je le nekaj utrinkov življenja v stari državi. V desetih letih sem lahko doživel njene dobre čase in tudi razpad in propad. Vsekakor se veseli, da se je vse skupaj (vsaj za nas) dokaj srečno končalo in da smo lahko na novo zaživel v državi, ki smo si jo že davno želeli.

KAKO SEM POSTAL ZAVRAČAN

Sašo Pintar

Na enem izmed sestankov kulturnega društva me je nič hudega slutečega doletela naloga, naj napišem, kako sem postal Zavračan. Kar zavrtelo se mi je, ko sem pomislil na križev pot, ki sem ga prehodil. Bilo pa je takole.

Najprej je bilo potrebno prepričati Zavračanko, mojo sedanjo ženo, o poslanstvu, ki mi je bilo namenjeno – namreč po njeni zasluzi postati Zavračan. Vendar je bil tukaj rahel problem. Kje je vendar Zavratac? Po avtomobilski registraciji GO sodeč nekje v Vipavski dolini. Da temu ni tako, sem "pogruntal" nekega dne, ko sem se po čudnem naključju znašel na Gorah, tam stoji tudi smerokaz Zavratac. A ja, tukaj je. No, ko smo že tako blizu pa v akcijo, na obisk k "pupi" v Zavratac. Ta ni pa ni "skužila", kaj jaz vendarle delam tukaj. Dolgo časa sem se potrpežljivo trudil, občasno rabil avtomobilske gume po zavraških asfaltiranih kolovozih, enkrat skozi Rovte, drugič iz Idrije, povsod ista žalost, klanec pri klanecu, ovinke pa raje ne štejem, vsaj take so se mi takrat zdele ceste, meni, rojenemu Ljubljancu, vajenemu širokih ravnih cest, kjer potrebuješ prvo prestavo edino pri speljevanju, potem pa lahko pozabiš nanjo. Ko sem pridobil obilo vozniških izkušenj, se je njej nazadnje le

zazdelo, da le ne more biti drugače, da bo Zavratac brez mene trpel strašno izgubo. Meni so se ob spoznavanju pristnih zavraških vrlin svoje trmaste punce ljubljanske navade zazdele smešno puhle. Tako sem se počasi domačil v Zavratacu, a Dolu sem se odtujeval. Pa je prišel dan, ko sem tudi uradno postal Zavračan.

Že prvo leto sem spremenil prometni zakon, zimske pnevmatike so tukaj obvezne skoraj celo leto. Spoznaval sem zimsko vožnjo. Drsenje po klancu do Loga, opazil sem, da imajo tukaj celo avtobus, ki se ga srečal ravno tam, kjer ni treba. V glavnem "nastradal" že takoj na začetku. Počasi sem celo poimenoval ovinke, nad Žvižgovcem, v Zajelah, Cestah in ne samo pri "ta prvi in pri ta drugi gostilni".

S tem pa še zdaleč ni bilo konec tega težkega procesa, kajti po popravkih svoje žene sem osvajal Zavratac tudi jezikovno. Bolj ko sem se trudil pravilno izgovarjati domača imena kot so Korčel, Češmel, bolj se mi je smejala, da sem bil prav jezen v sebi. Učiteljica pač, pa saj ni sama kriva. Pa sva se pogovarjala o strehah in nisem vedel natančno, kakšne vrste ptič je frčada, nazadnje mi je le kapnilo, da ima v mislih kukrle. Tudi mi smo ga namreč imeli doma. Tako sem bil zmeden, da sem šel celo vprašat mojo mamo, če je tisto okno pri nas na strehi kukrle. Seveda, je odgovorila. Zdaj že dolgo razumem tudi to, kaj je to frčada.

Z Zavračani je pa tako, občasno težko, ko ti obesijo kakšen članek osebnoizpovedni. Včasih te kdo mimogrede kam pošlje, na primer na banko plačat račun za Oglarja. To niso male šale. Trenutno pa se nahajam v strašni stiski, ki mi grozi s strani dotične osebe, ki bi me rada spravila med svoje tenorje, da je moja žena, sumim, že malo ljubosumna. Ma raje se ne bom spuščal v to zadevo, sedaj, ko sem jo, svojo ženo namreč, končno prepričal, da sem Zavračan.

Ne vem pa, kaj si Zavračani mislijo o meni, ko se tako rinem v ospredje, posebej v nedeljo, ko spodrivam vse zavraške bralce beril. Vedno grem pravočasno k maši, da me ne bi slučajno kdo prehitel, a se ni za bati.

Tako torej. Opisal sem malce za šalo malce za res, kako se je preseliti iz mestne kotline v hribovsko vas. Spoznal se, da je Zavratac prav prijetna vas, še brez reklamnih panojev in trgovin, kot da se je civilizacija ni dotaknila. Vsak dan znova se mi je po dolgi poti iz službe prav prijetno vrniti domov, kjer se odpočijem in si kdaj pa kdaj privoščim tudi kakšen sprehod po gozdu in ne po BTC-ju, kar postaja na žalost praksa Ljubljančanov. Upam, da bomo vas prebivalci še dolgo ohranili takšno kot je. Nanjo smo lahko kar ponosni. Resnično lahko rečem, da je zdaj tu moj dom.

DUŠCA

Veronika Hatlak

Bilo je. Ne vem, katerega leta, niti meseca, ko je moja mama rekla za ANČKO VRHOVSKO: "Vendar je ta reva le v svojem trpljenju spustila svojo dušco." Ančka je namreč v velikih mukah kar dolgo umirala za rakom.

Vem, da je veliko ljudi v mukah umrlo. Predvsem smo vaščani molili za verne duše v vicah. Po teh molitvah sem najraje šla v našo zgornjo hišo, kjer je bila naslikana podoba; spodaj v peklu je gorelo, vmes so bile naslikane podobe ljudi z obrnjenimi očmi v višino k pomoči angelov, da bi prišli v nebesa. To je ponazarjalo trpljenje v vicah. Meni je bilo to zelo skeleče nerazumljivo. Mama mi je pametno odgovorila: "Saj ni treba, da vse razumeš, veruj, moli in delaj pošteno!"

Ko se vračam v moj spokojni Zavratac, me obide neverjetna ljubezen do te pokrajine, do vseh živih in mrtvih – to mislim, da je moja duša. Vsak se po svoje trudi na njivah, v gozdu, v knjigah. Vsak se išče in verjetno tudi težko najde zanesljiv odgovor za razmišljanje in prizadevnost. V sebi marsikdaj nosi mnogo zmede, pa vendar vztraja z instinktom, katerega ga je prejel od svojih prednikov. Išče nove vzorce, da bi sebi in sosedu polepšal življenje. Vendar duša je čista ljubezen, medtem ko razum razjeda dušo, kjer jo le more. Obsoja jo, zmerja, grize, mori, da težko čez dan dela, ponoči pa ne more spati.

Predvsem pa sem spoštovala te ljudi, da so vedno vedeli, kaj smejo govoriti in kaj ne. Temu bi danes rekli moderno PIAR (to pomeni, kaj sme v javnost in kaj ne). Vem samo to: Ljubezen je v naših srcih, razum pa v glavah. To dvojje se že v samem človeku pogosto skrega med seboj, kaj šele, če je veliko ljudi.

Želela bi, da bi naše duše bile čim večkrat radostne, razum pa bolj krotak. Tako bomo vsak na svoj skrivnostni način spustili svojo dušco, razum pa bo zanamce vodil v medsebojno prijateljstvo ali pa na različna dokazovanja od lastnega doma, gostilne sodišč, oblasti, ne bi vedela, kje se bo ustavil. Tako kot ima vsak svojo dušo, ima namreč tudi vsak svoj "Prav", le da se to ne da uskladiti v enem telesu, kaj šele v eni družini, v eni vasi, v eni državi. Vendar zaradi nas svet stoji in odgovorni smo, da je čim lepši.

Naši pokojniki pa naj uživajo zaslužen mir in naše spoštovanje.

URE PRAVLJIC

Mojca Mivšek

Tudi letos, že tretje leto zapored, smo se odločili, da bomo nekaj časa posvetili najmlajšim. Ure pravljic smo prevzele Cirila Gantar, Tina Kogovšek in Mojca Mivšek. Kot interesna dejavnost so namenjene otrokom do četrtega razreda, pa tudi predšolskim in njihovim staršem. Ure pravljic potekajo vsako drugo soboto v mesecu v prostorih POŠ Zavratac. Pričnejo se ob 9h in trajajo približno dve uri.

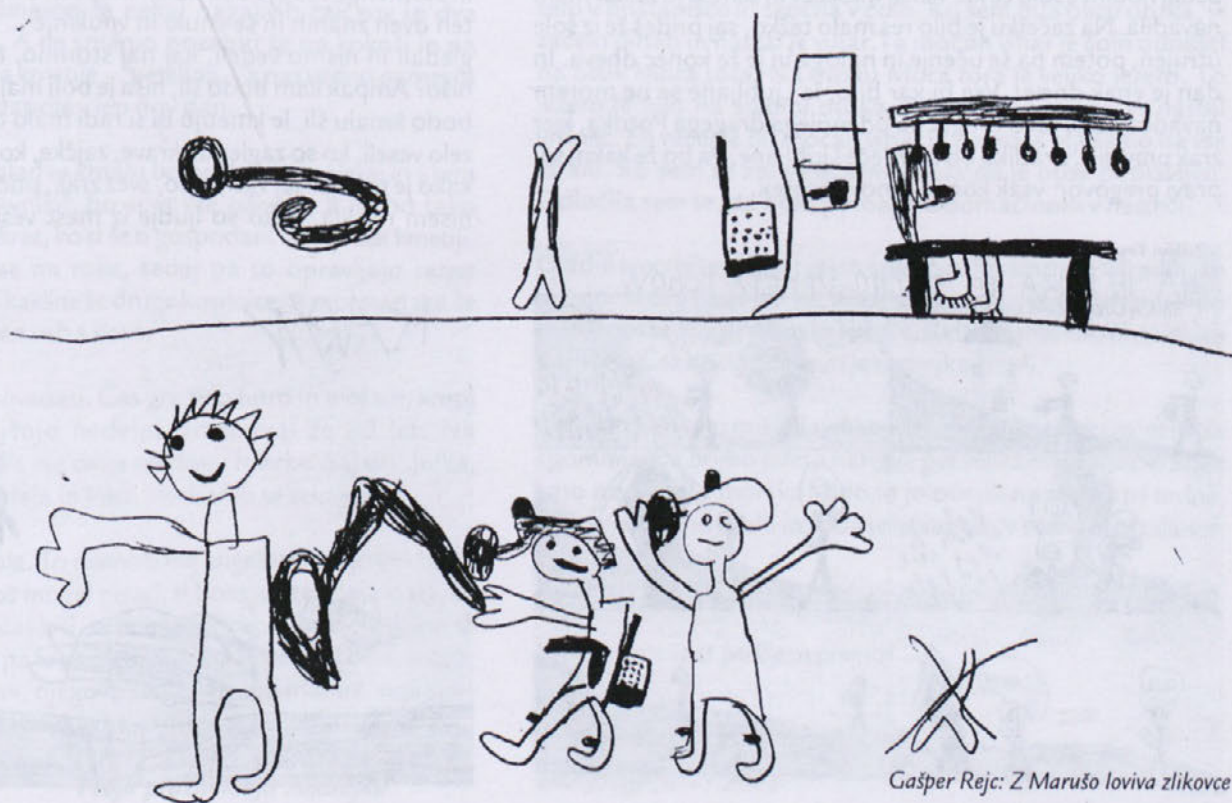
Ko se vsi zberemo, zapojemo kakšno pesmico, se pogovorimo o temi, ki se nanaša na pravljico, in preberemo pravljico. Potem obnovimo vsebino pravljice in začnemo ustvarjati izdelke iz različnih materialov. Ko otroci končajo svoje izdelke, se še malo poigramo, pospravimo za sabo in odidemo domov.

Ure pravljic so priložnost, da se zberemo skupaj, prisluhnemo pravljici, se poveselimo in kaj lepega ustvarimo. Otroci in starši jih radi obiskujejo, saj učilnico vedno napolnijo, njihovi domiselni izdelki, prav spretno narejeni, pa krasijo njihove domove, saj jih otroci vedno ponosno odnesejo s seboj.

Lepo vabljeni!

Poglejte mojega ježka!, Foto Nataša Pintar

Gašper Rejc: Z Marušo loviva zlikovce

PRVI VTISI Z GIMNAZIJE

Darja Kogovšek

1. september! Mislim, da vsak šolar ve, kaj ta datum pomeni - začetek šole, seveda. Tudi sama sodim v tisto skupino otrok, ki ne marajo preveč šole. Sploh letos bi najraje videla, da bi se mesec avgust kar nadaljeval in da ga sploh ne bi bilo konec. A ker čas teče, čeprav bi ga mi mnogokrat najraje vstavili, je vseeno prišel tisti tako (ne)pričakovani dan. Mislim, da mi je bilo takrat prav tako kot nekemu prvarčku, pa saj sem tudi bila, le da sem šla v 1. letnik gimnazije, namesto v 1. razred.

Ko sem se zjutraj zbudila, je sonce že oznanjalo lep, sončen dan, kljub temu pa sem se počutila tako čudno. Saj ne da bi bila bolna, le tako čudno mi je bilo pri srcu. V meni se je mešalo polno nekih čudnih občutkov, saj nisem vedela, kaj je pred mano. Bilo pa me je tudi malo strah, no, kar velik je bil in kar ni hotel oditi. Tako rada bi odšla v šolo kar v Rovte, ne pa v Ljubljano, ki komaj vem, da sploh obstaja. Še dobro, da gre na isto šolo moja prejšnja sošolka. Tolažila sem se z mislijo, da je vsak začetek težak. Odpeljali smo se proti beli Ljubljani, čeprav se mi je takrat zdela prav siva in pusta. Izstopila sem. Okoli mene so hiteli ljudje, vsak po svojih opravkih. Naenkrat se mi je zazdelo, da sem kot kapljica v morju ljudi. S sošolko sva odšli proti najini šoli. Pred njo sva za kratek čas obstali, nato pa plašno vstopili. V njej je bilo kot v čebelnjaku. Odpravili sva se v razred. Prav hitro smo se spoznali z novimi sošolci. Potem se je začel pouk, no, ne čisto pravi. Bila je le nekakšna uvodna pridiga, kaj vse smemo in kaj vse moramo narediti. Prav kmalu sva se že peljali proti svojemu domu.

Sedaj hodim v šolo že kar nekaj mesecev in sem se jo že kar malo navadila. Na začetku je bilo res malo težko, saj prideš že iz šole utrujen, potem pa še učenje in naloga in je že konec dneva. In dan je enak dnevu. Vse bi kar bilo, le Ljubljanec se ne morem navaditi, saj je tako drugačna od mojega dragega Potoka, kjer zrak prav diši, z razliko od smrdeče Ljubljane. Pa bo že kako, saj pravi pregovor: vsak konec je nov začetek.

NEPRIČAKOVAN OBISK

Andreja Kogovšek, 6. razred

Obiskali so nas, ko smo najmanj pričakovali. Pri nas je ponavadi tako, da vedno kdo pride, kadar je hiša najbolj v neredu. Ko pa vse pospravimo, ni nikogar.

Bila je lepa sončna julijska nedelja. Zunaj smo vsi člani naše družine pekli hrenovke. K nam je prišel še stric in skupaj smo jedli. Hrenovke so bile zelo dobre in kar same so te vabile, da jih poskusiš. Tako je dišalo, da so še mačke prilezle pod mizo in čakale, kdaj bodo dobile kaj prigrizka.

Takrat pa se pripelje na naše dvorišče velik »noblih« avto. Ustavi. Za njim pride še eden, pa še eden, pa še eden ... Vsi zaprepadeni strmimo. Kaj pa sedaj to pomeni? Mar tile avtomobili padajo kar z Marsa? Začudeno sem gledala, kajti na našem dvorišču še nikoli nisem videla toliko avtomobilov. Tudi stric je strmel in sploh ne vem, kdaj se je kar se da tiho izmuznil domov. Tisti neznani ljudje so drug za drugim stopali iz svojih avtomobilov. Prepričani smo bili, da so se pač zmotili, da so verjetno hoteli k »Šinkovc« ali pa v »Narto« na kosilo ali že celo večerjo. Niti malo nismo posumili, da imamo toliko neznane »žlahte«....

Ati jim je šel naproti in namignil, da so verjetno zašli. »Ooo, nič nismo zašli, če prav vem, se tukaj pravi pri Svetlik!« »Res se tako pravi, ampak jaz vas prav nič ne poznam!« je odgovoril ati.

Potem pa je prišel moj stari ata in prepoznal sestrično in bratranca. Govorili so, da sta ta dva živela, že dolgo nazaj, v naši »tastari hiši«. Drugih pa tudi ata ni poznal, samo bratranca in sestrično. Vseh je bilo kakih trideset. Bili so še sinovi in hčere teh dveh znanih in še vnuki in vnukinje ... Drug drugega smo gledali in nismo vedeli, kaj naj storimo. Naj jih povabimo v hišo? Ampak kam bodo šli, hiša je bolj majhna ... A so rekli, da bodo kmalu šli, le kmetijo bi si radi malo ogledali. Res so bili zelo veseli, ko so zagledali krave, zajčke, kokoši ... Spoznali so, kako je tukaj, v tej vasi, lepo, svež zrak, ptičje petje ... Nikdar si nisem mislila, kako so ljudje iz mest veseli, ko vidijo živali.

Postregli smo jim s piškoti, sokom ter vinom, saj drugega niso hoteli. Počasi so odšli in se veseli zahvaljevali za dobrodošlico.

Tega nepričakovanega velikega obiska ne bom nikoli pozabila in lepo je, da se stari znanci kdaj dobijo in pogovorijo o stvareh in obujajo spomine iz preteklosti. Da se res ne bi nikoli pozabili, smo se za spomin tudi slikali. Lepo je, da se stara »žlahta« nikoli ne pozabi. Imam prav?

ŽIVJO, PRADED!

Kako se imaš v nebesih?

Upam, da dobro. Te bom kar tikala, čeprav si že moj praded in te nisem nikoli poznala in niti videla te nisem nikoli (razen na sliki), kakor tudi ti mene nisi še nikoli videl »v živo« - razen, če se iz nebes vidi na Zemljo (tega pa ne vem).

Verjetno nisi še nikoli slišal zame, zato se ti moram najprej predstaviti. Sem Andreja, vnučinja tvojega sina (mojega starega ata). Upam, da uživaš in da v nebesih žanješ, ker si na zemlji sejal.

Kako rada bi odgrnila en list zgodovine nazaj in pogledala v preteklost. Moj stari ata mi je pripovedoval, da si bil dober oče in da te je doletelo poleg tega, da si že kot bolj mlad izgubil svojo ženo, še to, da ti je v vojni padel sin. Kajti takrat je tu naokoli divjala prva svetovna vojna. A nič ne morem storiti. Sedaj je, kar je.

Verjetno te zanima, kako je pri nas. Veš, tvoja velika kmetija se je dokaj zmanjšala. A v »štali« imamo še vedno štirinajst glav živine. Poleg tega imamo še nekaj nagajivih zajčkov in dva simpatična mucka. A ne smemo pozabiti še na kokoši in na glavnega gospodarja kmetije ... petelina. Ta nas vedno namesto budilke prebudi in zapoje v lep nov dan.

Nastopila je že pomlad in kmalu bo prišlo tudi poletje in s tem tudi košnja. Na travnikih bo spet vse oživel, a ne bo tako veselo, kot je bilo takrat, ko si še ti gospodaril na tej naši kmetiji. Takrat ste kosili vse na roke, sedaj pa to opravljajo razne rotacijske in ne vem kakšne še druge kosilnice. A moj stari ata še zmeraj pokosi kakšen rob s koso.

A, še to ti moram povedati. Čas gre zelo hitro in tvoj sin, »moj stari ata«, je prejšnjo nedeljo praznoval že 80 let. Na praznovanje so prišle vse tvoje »še žive« hčerke. Saj veš, Julka, Milka, Ivanka, Doroteja in Vika. Imeli smo se zelo »fajn«.

Sedaj bom pa končala. To pismo ti naj angeli odnesejo v nebesa. Ker vem, da ti ne boš mogel pisati, ti bom jaz še kdaj pisala, če pa ne, saj veš, kako čas hiti, se bova pa v nebesih videla. Lepo se imej, pozdravljamo pa te vsi člani naše družine: moj brat, sestra, moj ati - »tvoj vnuk«, njegova žena - »moja mami«, tvoj sin - »moj stari ata« in njegova žena - »moja stara mama« in jaz.

Pa lep pozdrav!

Tvoja pravnukinja Andrejka

DRAGI DOMAČI!

Pristala sem na letališču v glavnem mestu. V glavno mesto sem se peljala z avtobusom. Pred njega so skočili razbojniki in ubili šest ljudi. Mi smo se rešili.

V Braziliji sem videla veliko tropskih komarjev in veliko morje. Bila sem tudi na največjem otoku. Izbrala sem si hotel Mongo tongo. Tam sem prespala en teden. Potem sem na drevesu začela graditi hišico iz lesa. Ta drevesna hišica je bila blizu tropskega gozda in tropske plaže.

Noč je bila naporna. Celo noč so me pikali tropski komarji. Zaradi pikanja sem šla v bolnico. V bolnici so mi vsak dan dali dve veliki inekciji.

In končno sem ozdravela. Potem sem spet šla na potep.

Čez dva tedna se vidimo!

Lep pozdrav !!!!

BRAZILIJA, 5.11.2003

Lara

DRAGI DOMAČI

Ko sem se zjutraj zbudila, sem odpotovala na otok Fičo. Pohitela sem v pristanišče in skočila v čoln. Ko sem bila blizu otoka, je začelo pihati in nastal je vihar. Ta močan vihar je čoln odnesel na otok Mora tora. Na otoku Mora tora je veliko jezero. To jezero je bilo na sredini otoka. V jezeru je vsak večer nastal vrtinec. En večer je bil močan vihar in jezero je pljusvalo na vse strani. Ko sem se zbudila, sem videla, da je otok poplavljen. Odločila sem se, da bom pomagala domačinom v nesreči.

Gradili smo hiše iz lesa, vej in smrečja. Ko smo vse zgradili, so me domačini povabili na praznovanje. Na praznovanju smo jedli tropske kite in tropske kolače. Cel dan smo na mivki delali gradove. Čez nekaj dni nam je zmanjkalo soli.

Cel dan sem razmišljala, kako bi dobili sol. Potem sem se spomnila, da bomo iz lesa naredili pet velikanskih sodov. Sode smo napolnili z morskovo vodo in jo pustili na soncu tri tedne. Sonce je močno sijalo in voda je izhlapela, v sodih je ostala sol.

Ko smo vse naredili, sem se poslovila in odšla nazaj v Brazilijo.

Kmalu vam spet pošljem pismo!

Lep pozdrav!

BRAZILIJA, 8.11.2003

Lara

ŽIVJO!

Kako se imaš, Andrejček, zemeljski otrok?

Naj se ti predstavim. Star sem 399 let. Drug teden imam rojstni dan. Star bom 400 let.

Živim v oblakih ob Rimski cesti. Najraje potujem z oblakovim avtobusom. Avtobusi so iz snega in z njimi me mama pelje v park, kjer skačemo po puhastih blazinah.

Kadar piha veter, rad spuščam milne mehurčke, ki postanejo lepo pisani, ko jih obsije sonce.

Lepo bi bilo, da se spoznava. Zato te vabim k meni na počitnice. Lahko ti pošljem velik oblak, ki te bo prinesel k meni.

Lepe pozdrave ti pošilja majhna kapljica dežja, ki se včasih spremeni v majhno snežinko.

OBLAKI, 5.11.2003

Niko

ŽIVJO, ANDREJČEK!

Kako se imaš, Andrejček, zemeljski otrok?

Škoda, da se nisva videla. Veš, praznoval sem štiristoti rojstni dan. Praznovanje je trajalo en teden. Škoda, da nisi mogel priti. Naj ti opišem praznovanje:

PONEDELJEK: igrali smo se v pesku, jedli torto, lovili ribe in zidali z glino

TOREK: igrali smo na računalniku, iz lesa smo delali hišice in s strelami smo streljali na zemljo

SREDA: risali smo živali, šli smo na sprehod in srečali veliko tigrov, slonov in kač

ČETRTEK: zjutraj smo morali spustiti dež in strele na zemljo

PETEK: skrivali smo se, gledali televizijo, popoldne smo se šli kopat z oblakovim avtobusom

SOBOTA: skakali smo v višino, igrali nogomet, se igrali z legotom kockotom in pospravljali po hiši

NEDELJA: v nedeljo pa sem spal, spal in spal

Veš, Andrejček, res je bil naporen teden. Upam, da boš drugo leto prišel na moj rojstni dan.

Lepe pozdrave ti pošilja majhna kapljica dežja, ki se včasih spremeni v majhno snežinko.

OBLAKI, 6.11.2003

Niko

POZDRAVLJENI, MARSOVCI!!!

Kako ste kaj? Čez nekaj dni bom prišel na obisk.

Včeraj sem imel rojstni dan. Star sem 225 zemeljskih let. Pri nas, na Plutonu, nismo vedeli sonca že nekaj let. Zdaj je pri nas zima in na termometru pokaže tudi minus 200 C pod ničlo.

Videl sem nekaj sladkornih pošasti, ki pridejo na plan pozimi. Pa tudi poleti pridejo na plan pošasti.

Hišo imam na drevesu. Če bi jo imel na tleh, bi me lahko požrla kakšna pošast.

Jeseni dozorijo čudni plodovi. Pripraviš jih tako, da jih narežeš in popečeš. Kuhani so brez okusa. Meni so boljši popečeni. Pobrati jih moraš takoj, ko so zreli. Če si prepozen, ti jih lahko pojejo pošasti.

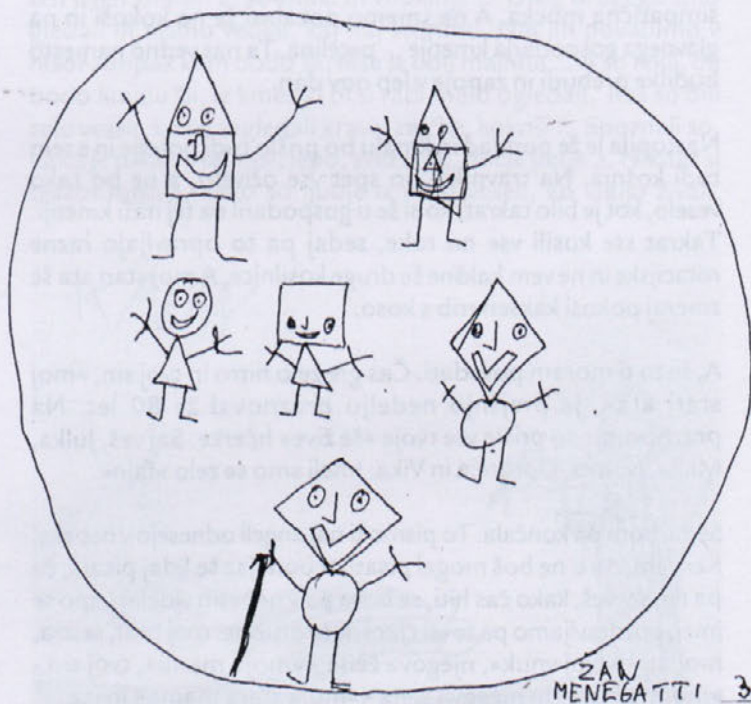
Pred nekaj tedni je prišel čez mesto močan vihar. Ruval je drevesa. Blizu mojega drevesa je vihar podrl pet borov in deset smrek. Še sreča, da ni podrl drevesa, na katerem stanujem.

Ko sem zjutraj šel na sprehod, sem videl velikega dinosavra, ki so ga jedli okostnjaki. Zelo sem se prestrašil in zbežal domov. Od tedaj naprej sem raje doma.

Lepo se imejte !!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!

PLUTON, 5.11.2003

ŽAN

POZDRAVLJENI, MARSOVCI!

Oprostite, ker nisem prišel na obisk. Moral sem popraviti plovilo.

Pomagal sem zidati mesto, ki ga je podrl vihar. Dolgo smo ga zidali in ga končno zgradili. Mesto je bilo trdnjše kot prej. Tudi iz drugih planetov so prišli pomagati. Moral sem tudi nasaditi drevesa okoli mojega drevesa.

Trenutno sem v bolnici. Včeraj je priletel komet. Priletel je naravnost na mesto, ki smo ga zgradili. Zdravnik mi je rekel, da lahko grem domov, samo da moram samo ležati.

Ko sem prišel do moje drevesne hišice, sem videl, da je prazna. Pogledal sem naokoli in videl okostnjake, ki so nosili moje stvari v neko votlino. Šel sem za njimi. Votlina je bila temna kot noč. Na sredini votline je bila čarovnica. Vse ljudi, ki so prišli v to votlino, je začarala v okostnjake. Okostnjaki so bili njeni sužnji. Ulovili so me in me odpeljali k čarovnici. Čarovnica me je hotela začarati v okostnjaka. Komaj sem jim ušel za veliko skalo. Čarovnica me je našla in začela brskati po veliki knjigi. Ko je začela izgovarjati čarobne besede, sem proti njej zalučal kamen. Kamen je priletel v knjigo in njena čarovnija se je obrnila proti njej. Slišati je bilo samo BUM. Namesto čarovnice sem videl okostnjaka.

Drug teden se gotovo vidimo.

Lep pozdrav !!!!!!!!!!!!!

PLUTON, 6.11.2003

Vaš Žan s planeta Pluton

POZDRAVLJENI, MARSOVCI!!!!!!

Spet nisem prišel na obisk.

Povedal vam, bom zakaj nisem prišel na obisk :

Zgodaj zjutraj sem odpotoval proti vam. Bil sem že čisto blizu vašega planeta, ko je mimo mene priletel komet in me posrkal. Na njem so živele izumrle živali, pa tudi nekaj ljudi, ki so prišli na komet tako kot jaz. Ustrašil sem se, da bom za vedno ostal na kometu.

Povabili so me na praznovanje rojstnega dne. Nekdo je praznoval 4000 let življenja na kometu. Na kometu je zelo vroče. Povedali so mi, da če te posrka komet, se ne vrneš več nazaj. Vprašal sem jih, kdo kraljuje temu kometu. Odgovorili so mi, da tu kraljuje zlobna vila. Na tem kometu lahko padeš v luknje, ki se nenadoma pokažejo pod teboj.

Nekega dne sem si rekel, da bom šel pogledat, kaj skriva zlobna vila v votlini. Šel sem za njo v votlino. Na sredini je imela prestol. Vsakega je začarala v zvestega služabnika. Opazila me je in s

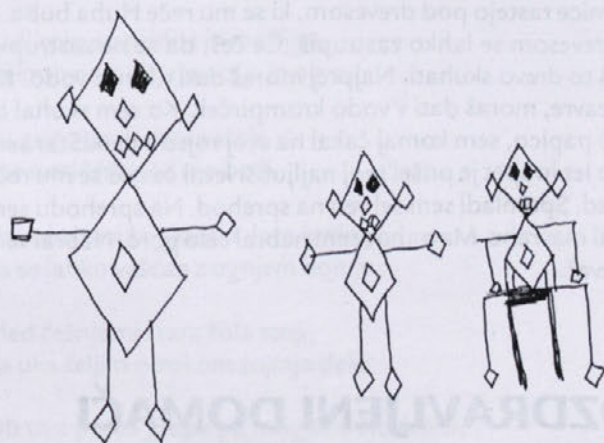
prstom pokazala name. Hotela me je začarati. Iz njenega prsta je priletela strela. Letela je proti meni. Umaknil sem se in strela je priletela v skalo. Skala se je začela premikati in govoriti.

Zbežal sem iz votline. Upam, da bom prišel s tega groznega kometa.

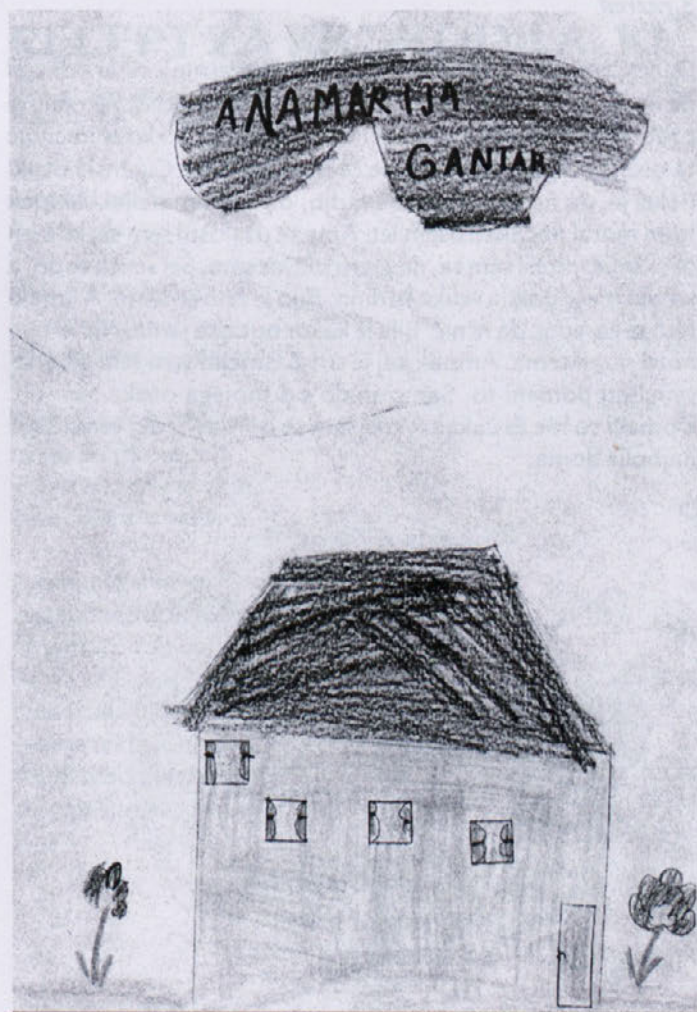
Lep pozdrav,

Vaš Žan

KOMET, 8.11.2003

LARA

DOMIŠLJIJSKI SPIS

Gašper Rejc,
1. razred devetletke

Živjo. Kako je, vesojček? Jaz živim na planetu Čira čara. Tam je veliko pošasti, ki se prikažejo na plan pozimi. Pozimi sem raje doma. Doma delam piškote, ki so narejeni iz čudnih sadežev, ki zrastejo zelo redko. Za te grem pogledati vsako leto. Vsako leto jih naberem celo košaro. Tem sadežem se reče borovnice. Borovnice rastejo pod drevesom, ki se mu reče Huba buba. S tem drevesom se lahko zastrupiš. Če češ, da se ne zastrupiš, moraš to drevo skuhati. Najprej moraš dati v lonec vodo. Ko voda zavre, moraš dati v vodo krompirček. Ko sem skuhal to čudno papico, sem komaj čakal na svoj rojstni dan. Star sem dvesto let in spet je prišel moj najljubši letni čas, ki se mu reče pomlad. Spomladi sem šel ven na sprehod. Na sprehodu sem nabiral mavrahe. Mavrahov sem nabral celo goro. Nabral sem jih preveč.

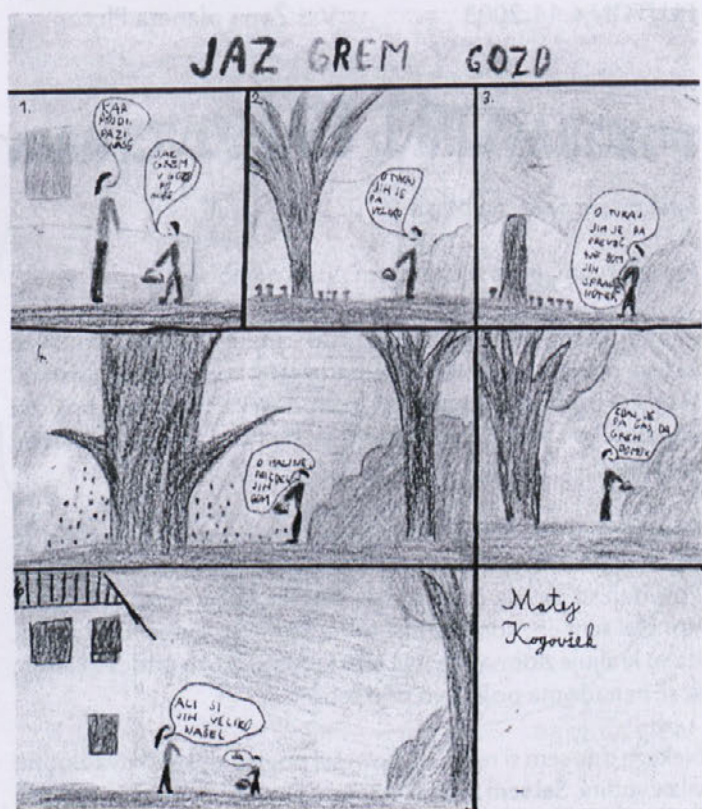
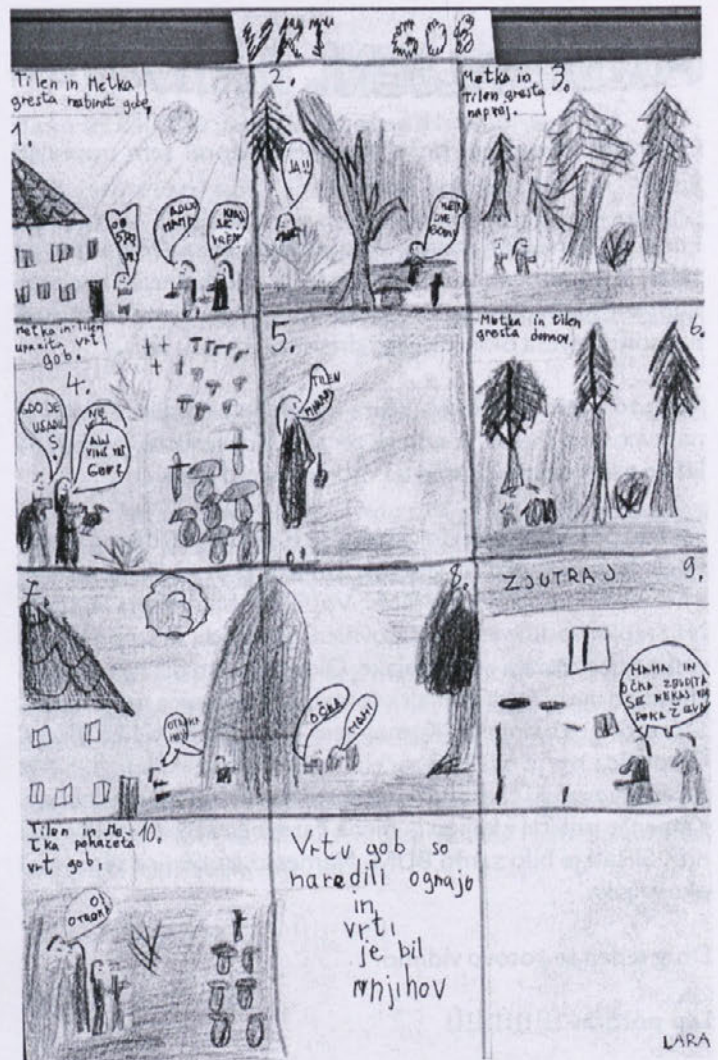
POZDRAVLJENI DOMAČI

Boštjan Kogovšek,
3. razred

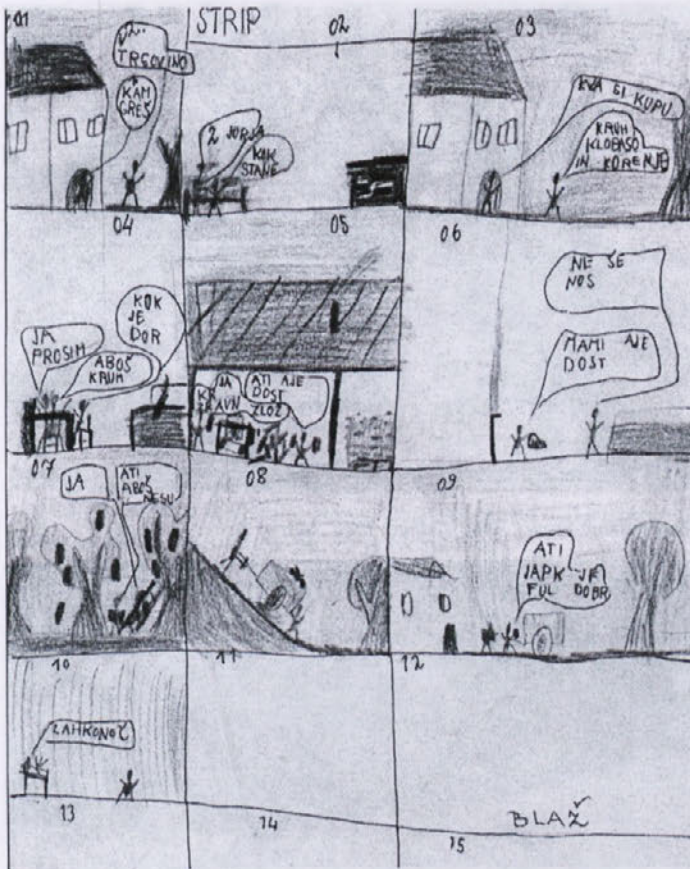
Danes sem se že zbudil ob petih zjutraj. Včeraj me je vihar odnesel na drugi otok. Nisem vedel, kam me je vihar odnesel. A kmalu je prišel mimo majhen marsovec. Vprašal sem ga, kako se imenuje ta otok? Povedal mi je, da se ta otok imenuje Ciganski otok. Rekel je, da naj počakam na ladjo, da se bom peljal. Ampak bom moral počakati osem let. Ampak užalostil sem se, ko sem to slišal. Odločil sem se, da grem plavat sam. Šel sem v vodo, a kmalu me je požrla velika votlina. Bilo je zelo strašno. A kmalu sem se zavedal, da ni nič. Bila je kakor butasta jama. Nič ni bilo notri razen tema. Ampak kaj je to! Zasmel sem se, zdaj vem, kaj pomeni to. Samo malo od mojega otoka sem bil. Domači so me že čakali. Vrnil sem se domov. Zdaj vem, da je najbolje doma.

SEM DAMJAN.
RAD POJEM.
UČI NAS POLONA.
UČI NAS LEPE
PESMI.
IMAMO JO RADI.

Damjan Kogovšek,
1. razred

MOJA VAS

Metka Lazar,
2. razred

V Zavrattu sem doma,
Kjer med sabo se vsak pozna.

Če kdo pomoč potrebuje,
hitro se najde kdo, ki mu prav svetuje.

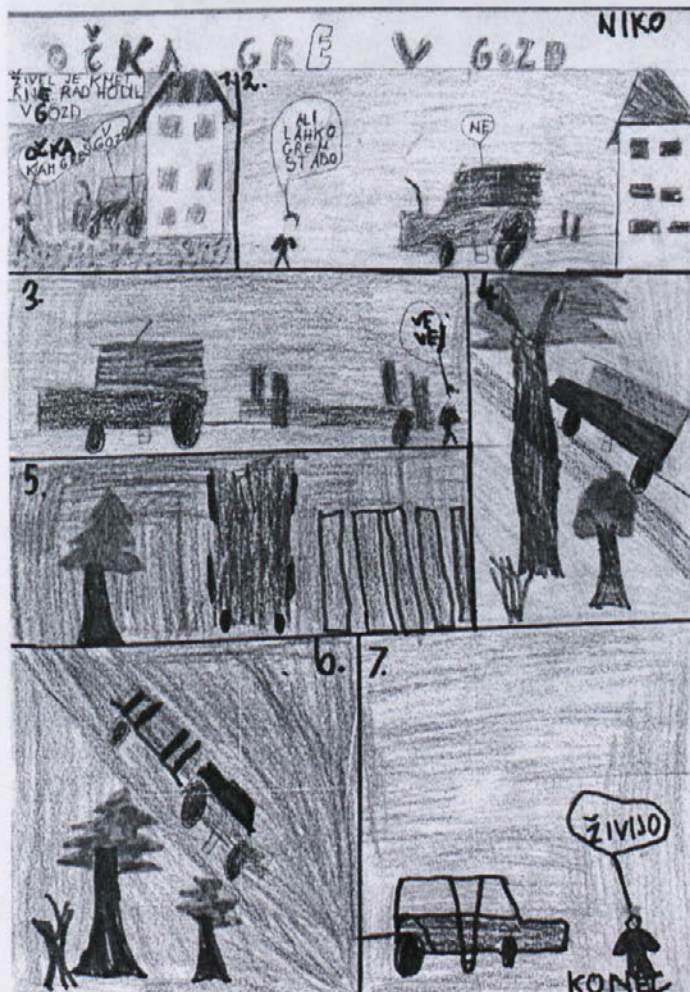
Tudi roke so pridne in marljive,
saj kruh nam dajejo polja in njive.

Na griču pa cerkva stoji,
kjer sveti Urh nad njo bedi.

Na robu vasi še gasilski dom kraljuje,
da se lahko vaščan z ognjem bojuje.

Med češnjami stara šola stoji,
da uka željim otrokom znanja deli.

Ob vasi preko grape pa mogočni Kovk leži,
kjer planinci si ob izletih nabirajo moči.

RECEPT ZA KROKODILA, KI GA BOLI ZOB

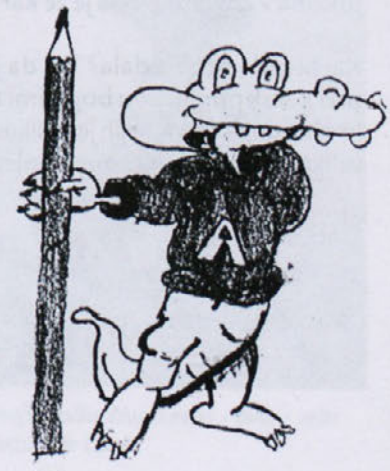
Metka Lazar,
2. razred

Krokodil Zelenko
strašno tarna in ječi.
"Joj, kako me zob boli!"

Mama dala je obkladek
in povila ga močno,
v posteljo ga položila,
čaja dala mu nato.

Krokodil Zelenko
strašno tarna in ječi.
"Mama, nič še boljše ni."

"Poklicala bom zdravnika,"
mama rekla je nato.
"Dal ti bo zdravilo pravo,
da zob spet lep kot nov."

PRVI POHOD NA KOVK – V SNEGU

Renata Kogovšek

To se je dogodilo letos, 23. februarja 2003, ko nam je mati narava predhodno nasula kar lepo bero snega.

Že nekaj časa se je ta želja porajala Alojzu Kogovšku, saj je ta hrib obiskal že velikokrat, a v tako visokem snegu še ne. In ker je veselje še večje, če ga deliš z drugimi, je to zamisel v nekaj dneh dal "na svitlo". Prišla je krasna sončna nedelja, zbralo se nas je šest po številu, ob 13. uri – odhod. To je bila prava tovarišija, vsako izmed nas je hotel in je tudi del poti gazil naprej. Jože, Franci, Jože, Andrej, Lojze, Renata. Iz Zavrataca navzdol mimo Klakoč do Bizjaka, prav pod slap, kjer se meri 524 m nad morjem. Po naravni brvi čez potok Črna smo, vnavkreber seveda, zagrizli v strmino Kovka. Prečkali smo pot Podklanec – Zakovk, namerili korak v desno do Oblakove senožeti, zaobjeli mali Kovk – kar pošteno se je "dvignila ravan", da smo prišli na vrh le-tega. Na tej poto je bilo snega, o-ho-ho, tudi do 70 cm. Za nami pa je zvesto repala zverinica Tačko in nam odganjala strah pred medvedom. Na malem Kovku pa na vrh bunkerja, nato po grebenu na veliki Kovk, 824 m nad morjem. Razgled je bil seveda krasen in jasen, saj ni bilo listja.

Že prej smo se tu in tam malo pokrepčali, tam gori pa se je naenkrat znašla na veji ena lepa in dobra salama, na veliki skali hlebček slastnega kruha, pa "flaša" vina in čaj pa sadje itd.. Pravi obed! Lojze je napisal na skalo tudi koto – nadmorsko višino. V malo beležko smo se podpisali in jo spravili pod skalo tudi za druge obiskovalce.

Čas nas je priganjal in spustili smo se do Zakovka, pa mimo Marjance na Rupi, nato z glavne poti proti Črnskemu Janezu. V prijazni hiški je gospodar Slavko, že prej je zakuril, da je bilo prav prijetno stopiti vanjo, postregel še z domačim šnopčkom. Tudi tu je na hišni vogal Lojze zapisal koto.

Od tu smo se spustili nazaj v grapo Črna po stari stezi, nato čez vodo, prečkali smo še Jarni grič in zopet v grapo. Po Koreninah smo se povzpeli gor do Brn'ka in do cilja, ki je bil naš start – do Jokelna v Zavratacu. Bila je že kar dobra tema. Konec.

Kaj bi rada še povedala? To, da je trenutek prave odločitve in prvi korak poplačan z bogatimi trenutki, ko v naravi zagledaš in občuduješ stvari, ki jih je oblikoval umetnik Čas. Tudi druženje veliko pomeni. In na koncu prijetno utrujeno zadovoljstvo.

Pripravljeni? Pozor! Zdaj! Odhod, Foto: Marko Vehar

S polno energijo čez Zabrdo, Foto: Marko Vehar

Na cilju: označba nadmorske višine - Kovk - 824 m, Foto: Jože Lazar

NAJSEVERNEJŠA TOČKA EVROPE: NORDKAAP

Jože Lazar, Z. 16

Neverjetno dolgo se je vlekle obdobje lepega vročega vremena. Poletje je bilo res vroče, tako da je marsikomu izmed nas pošteno zakuhalo. Ker je vročina pri nas še kar naprej vztrajala, sem poiskal ohladitev kar na severu Evrope. Sam si sploh nisem predstavljal, kako izgleda na severu, po domače rečeno, če nas zebe, pa niti ni tako.

Po daljših pregovarjanjih in dogovarjanjih smo se domenili, da naredimo »malo daljše« potovanje v Skandinavijo in sicer na najsevernejšo točko Evrope, to je Nordkaap.

Pravijo, da kjer ni rož, pojdi naprej. Za skandinavske države bi lahko rekli drugače. So dežele pravljic, po svojih lepotah edinstvene na evropskem kontinentu.

Država Danska, ki smo jo najprej obiskali, nas je očarala s svojo ravninsko pokrajino. Prepolna je mlinov na veter in elektrarn.

Norveška nas je navdušila s svojo divjino, z mogočnimi fjordi, s prelepimi zašiljenimi vrhovi, ledeniki. Kot zanimivost lahko povem, da je bil na nadmorski višini kot Zavratac, še sneg in to sredi poletja. Norveška je znana po Lofotih, otočju dobrih sto kilometrov južno od Norvika. Do njih smo se zapeljali s trajektom in naravnost nad našo ladjo se je dvigal mračni Trollveggen, ki sodi s svojo 1800 m visoko navpično steno med največje v Evropi. Za primerjavo: severna stena Triglava je visoka okoli 700 metrov. Črne stene, pobočja brez dreves, divje strmi vrhovi, presunljivi Lofoti so svet zase, če jih le uspete videti, kajti ne slovijo ravno po lepem vremenu.

Finska skriva nepregledne gozdne površine. Je ena najbolj gozdnatih držav v Evropi. Tu živijo severni jeleni. Finska pa je tudi dežela mnogih jezer v katerih se na vodni gladini zrcalijo podobe iz narave. Največje jezero je Inaki, ki slovi po 3000 otočjih. Si lahko mislite? Pri nas pa le Blejsko jezero z enim.

K skandinavskim državam spada tudi Švedska, ki s svojo pestrostjo, raznolikostjo in urejenostjo vzame človeku dih. Izmed drevesnih vrst prevladujeta smreka in breza. V polarnem krogu je največ breze, pa še ta je bolj grmičaste rasti.

Po tednu dni vožnje smo se vse bolj približevali našemu cilju. Vseskozi nas je spremljalo lepo vreme, čeprav to ni ravno značilno za te kraje. Še nekaj kilometrov vožnje, predor pod morjem, in tam smo. Na drugi strani pa nas je čakalo popolnoma drugačno vreme. Pozdravila nas je megla, pihalo je, zeblo kot recimo pri nas novembra, pa čeprav je bilo poletje. Sem ter tja smo srečali kakšen trop severnih jelenov, ki so se sprehajali kar po cesti. Hiš skoraj ni, le tu in tam kakšna lesena. Rastlinstva ni, le kakšen nizek grmič - breza.

Jezero Inari s svojimi otoki, Foto: Jože Lazar

»Pa smo tam!« je oznanila vodička. Vsi smo že nestrpnost čakali novih doživetij, še prej se je bilo potrebno toplo (zimsko) obleči, saj smo prispeli na Nordkaap, katerega geografska lega je $71^{\circ}10'21''$. Pogled na Nordkaap je tudi pomembna točka za mornarje.

Odkar je prvi turist obiskal to točko leta 1664, se je tu zbralo že na milijone turistov, ki si je ogledalo ta zanimivi kraj. Stati tukaj, na nadmorski višini 307 metrov, na sončen poletni dan in gledati zahajajoče sonce v horizontu je nepozabno doživetje. To je skoraj tako, kot bi stal na robu Hrečevca in gledal, kako sonce zahaja ali vzhaja, samo da je potek daljši. Nordkaap je lahko zanimiv tudi pozimi, če le vremenske razmere to dopuščajo, saj so zime tu drugačne kot pri nas. Lahko povem kot zanimivost, da ko smo imeli vsak dan mašo na prostem, smo lahko brali zvečer ob desetih ali enajstih brez vsakih luči, takó svetlo je še bilo. Neverjetno, ob najdaljšem dnevu praktično ne poznajo noči. Zaradi tega se nam je vse kar malo na glavo obrnilo, ker nismo vajeni kar 24 ur dneva. Sedaj, ko se je dan skrajšal, je vseskozi tema.

In zaključek? Mislim, da je argumentov v prid Skandinaviji dovolj. Divja pokrajina, prijazni ljudje, spremenljivo vreme, komarji, ki te spremljajo na poti,... vse to so zanimivi in zadostni razlogi, zaradi katerih se je splačalo narediti več kot 4800 kilometrov (v eno smer!) dolgo pot, v deželo polarnega sonca.

Najsevernejša točka Nordkaapa - piha - zebe - megla, Foto: Jože Lazar

ŠALE IN ANEKDOTE

Naslednje anekdote je zbral Janko Rupnik

Vinska

En Vipavec na Medvedjem Brdu prodaja vino in ga ponudi pri eni domačiji. Gospodar ga preizkusi, naredi kisel obraz in reče Vipavcu: "Ko si peljal iz Godoviča k nam, si se ustavil pri tistemu studenčku ob cesti in natočil v vino vode."

Vipavec se razjezi in reče gospodarju: "Ti pa ne poznaš vina!" Gospodar mirno odgovori: "Vina mogoče res ne, zelo dobro pa poznam vodo iz tistega studenčka."

O burji

Star možak me vpraša: "Ali veš, zakaj je burja tako mrzla?"

Odgovorim mu, da ne vem.

Reče mi: "Veš, zato, ker povsod zapirajo vrata in se ne more pogreti."

Prijazna točajka

Mož pride pozno iz gostilne domov in žena ga kot običajno ozmerja, da je pijan, da je dolgo hodil. On ji po svoji pivski filozofiji razloži: "Veš, ko pridem v gostilno, me točajka zmeraj prijazno vpraša, kaj bom pil. Postreže mi z naročeno pijačo in ko spijem, me spet prijazno vpraša, če bi mogoče še kaj spil. Ko pridem k tebi domov, me nikdar ne vprašaš ali bi kaj spil, zato razumi, da sem rajši kot doma v gostilni, kjer so prijazni z mano."

Resnična

Neka žena pa je bila do svojega moža bolj "prijazna". V nedeljo po maši se je njen mož s prijatelji kar dolgo zadržal v gostilni. Bilo je že kar močno v popoldne, ko vstopi žena s pokrito košaro v roki in mu hudomušno reče: "Polde, dolgo si že tukaj, sem si mislila, da si morda že lačen, pa sem ti prinesla kosilo."

Ali ga je bil Polde vesel ali jezen ali osramočen, niso povedali.

Zvrnilo je

V zimskem času sva se pogovarjala s sosedom. Modrovala sva, da je zjutraj dobro "zvrnili" kakšen šnops, da se te gripa tako hitro ne prime.

Potem mi reče: "Ma jaz ne vem, kako je to. Naj spijem en šnops ali dva, ko vozim gnoj iz štale, zmeraj zvrnem karjolo."

Jaz ga en čas debelo gledam, šele čez čas mi vžge, da moraš karjolo z gnojem običajno zvrniti, če hočeš, da je spet prazna.

Še ena resnična

Spet en mož pride pozno domov, seveda ga je bila polna merica. Vrata so bila zaklenjena, zato kliče ženo, naj mu vendarle odpre. Ona stoji tiho za vrati in si misli, da kar naj še malo prosi, potem mu bo že odprla. Mož je bil res še kar pijan, pa vendar ne toliko, da bi mu razum popolnoma odpovedal in se domisli. Pograbi bližnje tnalno za sekanje drv in zakriči: "Micka, če ne odpreš, bom skočil v štirno, saj me tako ali tako ne maraš." Malo počaka in šrtbunk! tnalno pljuskuje v vodo. Micka to sliši, misleč, da je mož skočil v vodnjak, takoj odpre in vsa prestrašena priteče iz hiše k odkritemu vodnjaku. Mož se medtem zmuzne v hišo, zaklene vrata in se začne za vratmi smejati Micki: "Zdaj pa ti lepo prosi, pa ti bom odprl!"

Kako se je končalo, se ne ve natančno.

Tudi to se je res zgodilo

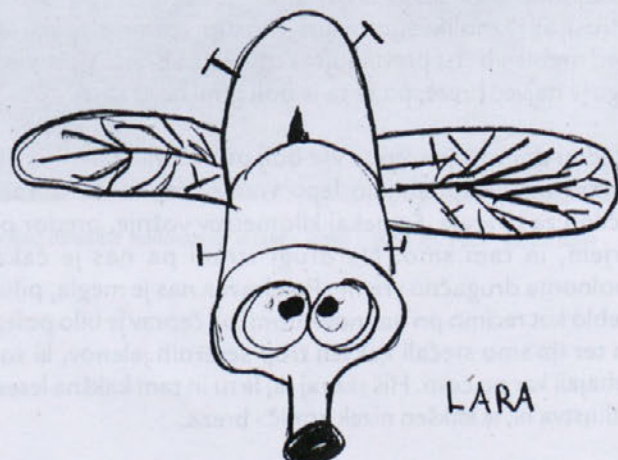
Tudi Miha je naletel na zaklenjena vrata, ko je prišel pozno iz gostilne. Kliče, kliče ženo, pa nič. Potem v paniki zakriči: "Matilda, prašič je ušel iz hleva, pridi mi ga pomagat spraviti nazaj."

Ko Matilda v sami spalni srajci odklene vrata, Miha stopi mimo nje in reče: "No, Matilda, prašič je že notri."

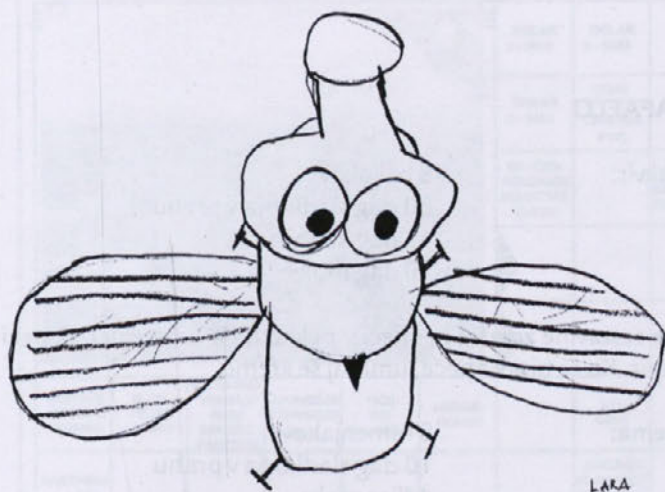
Ta je pa že malo starejša

Janez ga je zvečer res imel polno merico. Ponoči ga je tiščalo, pa se mu ni ljubilo na stranišče. Kaj bi človek ves motovilast obtokel vse vogale, pa odkolovrati kar v vežo, odpre vrata in ga nameri skozi. Žena sliši ropotanje, vidi, da moža ni in da je nekdo odprl vrata, zato zakliče: "Janez, kakšno je kaj vreme?" Janez pa: "Čudna noč je nocoj. Ni ne jasno, ne oblačno, ni nobenih zvezda, luža pa taka, da kar čofota in po kislem mleku diši."

Zraven vhodnih vrat je bila omara, v kateri so bili lonci in v enem izmed njih se je kisalo mleko. Janez, ki je bil precej omotičen, ni opazil, da je vso zadevo namesto skozi vrata opravil kar v omaro.

Tri šale z Z. 1

Doslednost

Mož se hvali: »Ko pridem domov, jaz vedno objamem in poljubim svojo ženo.«

Na vsesplošno čudenje le pojasni: »Saj piše v Svetem pismu, da je treba svoj križ objet in poljubiti.«

Rekla je

Mož popoldne budi svojo ženo: »Ej, žena, zbudi se, lep dan je!«

»Pusti me spati!«

Spet drugič popoldne: »Ej žena, lep dan je, zbudi se!«

»Daj mi mir!«

Nekega bleščečega dne: »Žeeena, zunaj je lep dan!«

»Pa kaj, če je!?«

»Saj si rekla, da boš nekega lepega dne odšla!«

Študentski

Od enga študenta smo prejeli SMS: »Profesor razlaga o možganih, ma trenutno imam neki družga u glav!«

Anekdota

Marjeta Rijavec

Po maši, v nedeljo, ko smo sprejeli našega novega župnika, g. Berce Bogdana.

Mami: »Lenča, si poslušala kaj tanovega gospoda, je lepo govoril, a ne?«

Lenča (3 leta): »Ja, mami, ampak je tut un gospod z okloglo glavo lepo govolu!«

Naslednje mednarodne vice je prispeval Nejc von Starši - Mrak

En jugoslovanski vic

Jugoslovani so želeli imeti atomsko bombo. Ker je niso znali narediti, so pozvali Američane, naj jim prodajo eno bombo.

»Mi bi vam jo že prodali,« so rekli Američani, »toda vi nimate denarja, da bi jo plačali!«

»Za atomsko bombo vam damo tri naše direktorje!« so rekli Jugoslovani.

»Kakšna protivrednost pa je to?« so se čudili Američani.

»Dobra. En sam direktor lahko naredi več škode kot tri atomske bombe skupaj.«

En ameriški

Bill in Hillary Clinton sta obiskala domači kraj. Na bencinski črpalki, kjer sta natočila bencin, je črpalkar poljubil predsednikovo soprogo in od nje ni hotel vzeti plačila za bencin. Ko sta potovala naprej, je Hillary razložila Billu, da je po tridesetih letih srečala svojo ljubezen iz mladosti.

»No, vidiš, če bi se z njim poročila, bi bila danes soproga črpalkarja!« je dejal Bill.

»Ne, tokrat pa nimaš prav! Črpalkar bi bil danes predsednik!«

En brazilski

Koliko Brazilcev je potrebno za zamenjavo ene žarnice?

»Dvanajst! Eden jo menja, ostalih enajst pa jih igra nogomet!«

Mednarodni

»Iranec, Romun in Kitajec sedijo v avtu. Kdo vozi?«

»Policist!«

(»Kam?« »Nazaj!«) *op. uredništva*

KUHARSKI NASVETI

Mateja Lazar

Da bi tudi v zimskem času, ko ni toliko svežega sadja, zaužili dovolj vitaminov, vam ponujam recept za sveži in zelo zdrav naravni sok.

Potrebujete:

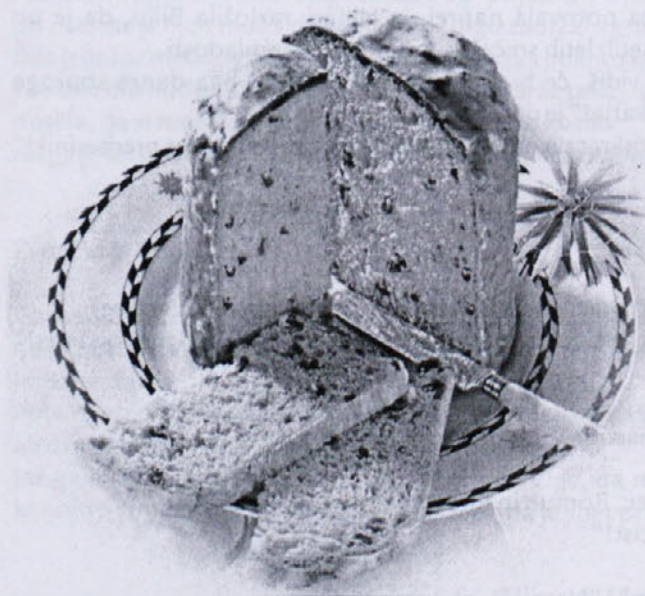
4 pomaranče in 4 limone
1 l vode
1 kg sladkorja
1 žlica citronske kisline

Pomaranče in limone dajte en dan, preden želite delati, sok v večjo posodo, dolijte vodo, da sadeži plavajo, in dodajte eno pest soli. Tako se iz olupka izločijo strupene snovi.

Naslednji dan dajte v posodo 1 liter vode in 1 kg sladkorja in pustite, da zavre. Pustite, da se malo ohladi.

Pomaranče in limone dobro operite in jih z olupkom vred zmešajte v multipraktiku. Zmiksano sadje dajte v posodo, dodajte 1 liter vode, da postane bolj tekoče, nato pa precedite skozi krpo (lahko je plenica). Dobro odcedite in vlijte v večji lonec. Dodajte ohlajeno sladko vodo, nato še preostalih 9 litrov vode, čisto na koncu pa še žlico citronske kisline. Dobro premešajte in nalijte po steklenicah. Postavite na hladno.

Veliko zdravih dni in polno vitaminov vam želim!

RAFAELO

Biskvit: 8 beljakov
30 dag sladkorja v prahu
15 dag kokosa
10 dag moke

Vse sestavine zmešaj in speči v pekaču, na katerega daš peki papir. Ko se biskvit peče, umešaj še kremo.

Krema: 8 rumenjakov
10 dag sladkorja v prahu
4 žlice moke
3 dl mleka

Zavri mleko in vanj vlij umešano jajčno kremo. Nad ognjem mešaj, da postane krema gosta. Ohladi jo na sobno temperaturo.

Posebej zmešaj še: 20 dag margarine
2 vanilij sladkorja
2 žlici sladkorja

Zmehčani margarini dodaj ohlajeno jajčno kremo in vse skupaj mešaj toliko časa, da postane krema gladka. Namaži jo po ohlajenem biskvitu, povrhu pa potresi s **kokosom**.

Dober tek vam želim!

Slovarček zavraških besed

pejsa - pesa
mejšem - mešam
japk majt - jabolko lupiti
hrem u Zavraca - grem v Zavratac
jejčk - jajce
bčk - bikec
bk - bik
tevčk - teliček
prešč - prašič
svine - svinja
rezn mošt - mošt, ki vre
štajnhce - pletilke
terman - mejnik
kroglc - ovratnik

Izobraževalni kotiček je pripravila Alenka Kotar

OGLAR 2 - 2003		OGLAR 2 - 2003		C		MOJSTER OBRTI		ZNAMKA HI-FI NAPRAV		OGLAR 2 - 2003		DUHOVŠČINA		ENOTA ZA ZVOČNO HITROST		IME ČRKE R		TONA		DREVO Z IGLICAMI		ČUTILO			
OGLAR 2 - 2003		UDAV								MAJHEN KMET															
KRATICA NEKDANJE SOVJETŠKE ZVEZE		BERKELIJ SMUČARSKA DISCIPLINA						RIMSKI HIŠNI BOG PREBVALEC TURČIJE						GRUDEN URBAN		100 m2									
														NIZEK ŽENSKI GLAS											
														RADJI REKA KI PONIKNE								DOLGA DOBA VEK			
BESTAVL ROBERT RLIAVEC		SLOV. PEVEC JANKO		RIM VOJSKOVOVODJA V RIMU ZGRADIL PANTEON		NAJVEČJA KOPENSKA ŽIVAL		OČE PO PRIMORSKO		HERCEGOVEC				LILJ NOVY		R FINSKI SMUČAR UOTILA		NASPROTNO OD OBRAMBE		FOSFOR HEKTO-LITER		BENETKE MESTO V TEKSASU ZDA			
RASTRSKA PLOŠČA										AMERIŠKI VOJSKOVODJA V 2. SVET VOJNI															
GLASILO KD ZAVRATEC								OGRADA ZA KOKOŠI		NAPRAVA ZA SKAKANJE OKADITEV						RIM 1000 MODERNA ZABAVA PARTY		FOSFOR NIZO-ZEMSKA		IVAN CANKAR		ŽENSKO IME PEVEC PLESTENJAK (NAROBJE)			
DRŽAVNIŠKA PRAVILA, DOGOVORI																									
SLOV. IGRALKA ITA						PIŠČALKA IZ GLINE NAJBOLJŠ NA SVETU										MONGOLSKI VLADAR (ANG.)									
DALIŠA PRIFOVEDNA PESNITEV				MESEC LJUBEZNI		VELIK KAMEN						KANADSKI SMUČAR PODOVNSKY GRED V STROJ				VERDJEVA OPERA ZRAK (ANGL.)									
TOVARNA AVTO. MARIBOR						VODNA NAPELJAVA								GOROVJE V INDIJI		4. ČRKA									
OGLAR 2 - 2003		OGLAR 2 - 2003		MOŠ. IME PODRUŽNICA				LUNINA SVETLOBA SKLADOVNICA												ŽENSKA KI LETI		IME IGRALKE BEGOVIČ			
OGLAR 2 - 2003		FRANC JEZ POSEBNI GOVOR (V POKLJCU)				TRINITRO TOLUOL SPEV IZ SV. PISMA		OKRAJŠAVA ZA STAREJŠI		JUD. VELIKI DUHOVNIK JEZUSOV PRIVRŽENEC		18. ČRKA NABOŽNA PODOBA		JANEZ HOČEVAR		KOSIK									
25. IN 10. ČRKA				OBRAZLO-ŽITEV POJASNITEV												MESTO V NORMANDIJI									
FILMSKI IGRALEC PACINO				KLJUKASTI KRIŽ IDRIŠKA TRAD. JED										OMET		2. IN 1. SAMOGL									
K R I Ž A N K A								ZAKLJUČEK GRSKO MITOL. PODZEMLJE								LANTAN EVHARISTIJA SIPREJEM KRIST. TELESA						ANNO DOMINI			
ITAL. VOZNIK RELIJA GIANNILUIGI								FR. DRAMATIK ROM. RODL. EUGENE		JAP. ZNAMKA MOTORJEV JUGOVZHOD						BRUSNI KAMEN ZELENIČA V PUŠČAVI									
OLIMPIJSKE IGRE												ZADRKA ČRKA V NAŠI ABECEDI		REKA V SIBIRIJI LEPILO						KULTURNO DRUŠTVO MESTO PRI SPLITU					
NIKALNICA (STAR.)				KRAJ BLIZU ZAVRATCA						BORODSTVO PLOVILO												OGLAR 2 - 2003			
OGLAR 2 - 2003		KONEC MOUTIVE		RADIUS KALLJ		VANJA NEMEC		MESTO V ŠVCI		MURSKA SOBOTA MESTO V SIBIRIJI				SLOV. ILLUSTRATOR LUNAČEK						ZVRST POPULARNE GLASBE		OGLAR 2 - 2003			
ČE				TOVARNA V CELJU NAJVIŠJA KARTA						NEKDANJI JAPONSKI DRŽAVNIK HIROBUMI		VISOK VOLAŠKI ČIN ŠPANIJA										GRŠKA MATI BOGOV			
RIMSKA 1000		NATANČEN POSNETEK ROKOPISA RADON												VLADIMIR NAZOR		SLOV. SORTA KROMPIRJA IVAN JANEŽIČ									
GRŠKA BOGINJA PREPIRA						PROMETNA POT PORTUGAL								KOS JEDILNEGA PRIBORA											
NEZNANEC				OGLAR 2 - 2003		POKO-VANJE								PTIČ SEVERNIM MORJ (Aliciae)											

eltos d.o.o. idrija

KOLEKTOR

Kolektor d.o.o. Idrija, Slovenija

Franci Kavčič

LIVAR d.o.o.

Dole 15 a, 5280 IDRİJA, telefon: 05 37 47 038

ULIVANJE ALUMINIJEVIH IN CINKOVIH ZLITIN

BOŽIČ
d.o.o inženiring

PREDSTAVITEV

- prostorsko in urbanistično planiranje
- priprava in izdelava lokacijskih dokumentacij
- pridobivanje soglasij
- izdelava ureditvenih in zazidalnih načrtov
- arhitekturno in gradbeno projektiranje
- oblikovanje
- notranja oprema
- svetovanje

**STANOVANJSKO, POSLOVNO
IN INDUSTRIJSKO PROJEKTIRANJE**

Kje smo ?

Stara rudniška uprava
Arkova 43, 5280 Idrija

Telefon ? 05 37 22 5 33

E-mail: bozic.inzeniring@siol.net

Odkup hlodovine, razrez in prodaja rezanega lesa

SIMON RUPNIK s.p.

5280 Idrija
Telefon: 05 37 47 146, faks: 05 37 47 195

**OBČINA
IDRIJA**

Miza: Globaljig
Cent. - Mont.: Hofman

**AVTOKLEPARSTVO
VULKANIZERSTVO
AVTOVLEKA**

Rovte 21 a, 1373 Rovte
telefon: 01 750 10 89, 0609 63 98 77, 041 63 98 77

Rovte 29, 1373 ROVTE
telefon: 01 750 12 06, 041 540 124

**IZDELOVANJE
LAM
PARKETA**

Jakob Menegatti s.p.

Zavratac 29, 1373 Rovte
telefon: 01 750 11 02, GSM: 031 333 632

ZALOŽBA BOGATAJ
ABC MERKUR d.o.o. Idrija
telefon: 05 377 37 47, 05 372 22 80

KLI LOGATEC, d.d.

www.kli.si
telefon 080 12 44

PETROL

NAGODE LUDVIK s.p.

**BENCINSKI
SERVIS ROVTE**

telefon: 01 750 30 51

**KOMBI
VZDRŽEVANJE CEST-POTI**

**PREVOZI
S TRAKTORSKO
5-TONSKO PRIKOLICO**

MIRKO KOGOVŠEK s.p.

Potok 5, 1373 Rovte
tel.: 01 750 13 84, 041 270 069

STUDIO KODER

d. o. o.
IDRIJA

**Arhitektura
Oblikovanje**

Galerija

Izdelki domače obrti

Vojko Česnik s.p.

Osnovni pribor za klekljanje:

- blazine (bule) vseh velikosti od 25-50 cm
- košare (jerbasi) vseh velikosti
- klekeljni (javorjevi, češnjevi)
- ročni kolovrati za navijanje klekeljnov
  - mize za klekljanje
  - darila in spominki s čipko

Obiščite ali pokličite našo delavnico in si izberite, kar potrebujete.

Kje nas dobite?

Idrija, Triglavska 43, telefon: 05 37 22 636, faks: 37 22 637
e-mail: vojko.cesnik@siol.net, gsm: 041 508 988

Idrija, Gregorčičeva 71
telefon: 05 377 34 60, faks: 05 377 23 55

KLEPARSTVO KROVSTVO - TESARSTVO

JANEZ TAVČAR

Zavratac 23, 1373 Rovte
telefon: 01 750 14 34, 040 271 880

**VRTNARIJA
CVETLIČARNA
ANJA**

JANEZ PEČKAJ s.p.

Petkovec 5, 1373 ROVTE
Telefon: 01 750 13 09, GSM: 041 932 502

VALKARTON

EMBALAŽA PO MERI

Podjetje za proizvodnjo in
predelavo valovitega kartona d.d.

Tržaška 1, 1370 Logatec

telefon: 01 75 98 200
faks: 01 75 41 420
<http://www.valkarton.com>
e-pošta: info@valkarton.si

Zahvaljujemo se vsem, ki ste kakorkoli pripomogli k izdaji glasila.

Fotografija: Robert Rijavec

